

32/44b
(643.1)
2^e ex

Multifunctionele landbouw

Ruimtelijke verkenning van de landelijke behoefte op gemeenteniveau

C.M.L. Hermans en P.H. Vereijken

m.m.v. D.J. van Driel en K. Ypma

Rapport 643.1

DLO-Staring Centrum, Wageningen, 1998

BIBLIOTHEEK "DE HAAFF"
Droevendaalsesteeg 3a
6708 PB Wageningen

ISBN 959003

REFERAAT

Hermans, C.M.L. en P.H. Vereijken, m.m.v. D.J. van Driel en K. Ypma, 1998. *Multifunctionele landbouw; ruimtelijke verkenning van de landelijke behoefte op gemeenteniveau*. Wageningen, DLO-Staring Centrum. Rapport 643.1. 80 blz. 4 fig.; 11 tab.; 10 ref.; 19 kaarten.

In deze studie staan twee beleidsvragen centraal. De eerste is in welke gebieden in Nederland er behoefte is aan een grotere bijdrage van de landbouw aan een aantrekkelijke leefomgeving en/of beheer van strategische voorraden. De tweede is waar hoge behoeften aan multifunctionele landbouw (ML) van de functies aantrekkelijke leefomgeving en/of beheer van strategische voorraden samenvallen met de behoefte om de economische productiefunctie te versterken. De verkenning is uitgevoerd op gemeenteniveau. Per functie is gezocht naar een indicator die de behoefte aan ML weergeeft, per indicator zijn de gemeenten ingedeeld in drie behoefteklassen en het resultaat is ruimtelijk weergegeven op monofunctionele kaarten. Tenslotte is per gemeente de behoefte aan ML vanuit de functies tezamen vastgesteld en ruimtelijk weergegeven op multifunctionele kaarten.

Trefwoorden: Groene Ruimte, productie, leefomgeving, multifunctionele landbouw, strategische voorraden

ISSN 0927-4499

© 1998 DLO Staring Centrum, Instituut voor Onderzoek van het Landelijk Gebied (SC-DLO),
Postbus 125, NL-6700 AC Wageningen.
Tel.: (0317) 474200; fax: (0317) 424812; e-mail: postkamer@sc.dlo.nl

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van DLO-Staring Centrum.

DLO-Staring Centrum aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Projectnummer 81049

[RAPPORT 643/HM/10-98]

Inhoud

Woord vooraf	7
Samenvatting	9
1 Inleiding	11
1.1 Probleemstelling	11
1.2 Doelstellingen	12
1.3 Afbakening van het project	12
1.4 Werkwijze	12
1.5 Opbouw van het rapport	14
2 Gebieden met hoofdfunctie landbouw in 2010	15
2.1 Gebieden met hun hoofdfunctie	15
2.2 Conclusie	16
3 Behoeft per gemeente aan ML vanuit de productiefunctie	19
3.1 Bruto toegevoegde waarde per agrarische ha als indicator	19
3.2 NGE per agrarische ha per gemeente in kaart	20
3.2.1 Werkwijze	20
3.2.2 Resultaten	20
3.2.3 Discussie	20
3.2.4 Conclusies	24
4 Behoeft per gemeente aan ML vanuit de functie leefomgeving	25
4.1 Inwoners/agrarische ha als eerste indicator	25
4.2 Inwoners/agrarische ha per gemeente in kaart	25
4.2.1 Werkwijze	25
4.2.2 Resultaten	28
4.2.3 Discussie	28
4.2.4 Conclusies	29
4.3 Overnachtingen niet-inwoners/agrarische ha/jaar als tweede indicator	30
4.4 Overnachtingen niet-inwoners/agrarische ha/jaar per gemeente in kaart	30
4.4.1 Werkwijze	30
4.4.2 Resultaten	30
4.4.3 Discussie	31
4.4.4 Conclusies	34
5 Behoeft per gemeente aan ML vanuit de voorraadfunctie	35
5.1 Groen/wit-verhouding (natuur ha/agrarische ha) als indicator	35
5.2 Groen/wit-verhouding per gemeente op kaart	35
5.2.1 Werkwijze	35
5.2.2 Resultaten	36
5.2.3 Discussie	36
5.2.4 Conclusies	42
6 Behoeft per gemeente aan ML vanuit de functies productie én leefomgeving	43
6.1 Inleiding	43
6.2 Gemeenten waar ML met leefomgeving de productie kan versterken	44
6.2.1 Werkwijze	44

6.2.2 Resultaten	45
6.2.3 Discussie	50
6.2.4 Conclusies	50
6.3 Gemeenten waar de leefomgeving versterking behoeft door ML, ongeacht de behoefte vanuit de productie	51
6.3.1 Werkwijze	52
6.3.2 Resultaten	52
6.3.3 Discussie	53
6.3.4 Conclusies	56
7 Aanbevelingen	57
7.1 Onderzoek	57
7.2 Beleid (nationaal, provinciaal, gemeentelijk)	57
Literatuur	59

Aanhangsels

1 Indicatorwaarden en behoefteklassen per functie en per combinatie van functies van de Nederlandse gemeenten in alfabetische volgorde	61
2 Indicatorwaarden en behoefteklassen per functie en per combinatie van functies van de Nederlandse gemeenten volgens codenummer	71

Woord vooraf

Multifunctionaliteit van de Groene Ruimte wordt steeds meer gezien als de oplossing voor het toenemende gebrek aan ruimte voor de vele functies van het platteland. Maar om deze oplossing te realiseren zal de landbouw zich voor meerdere functies moeten inzetten, want de landbouw beheert het merendeel van de Groene Ruimte. In de huidige situatie zijn de meeste agrarische gebieden c.q. bedrijven monofunctioneel op productie gericht, met weinig of geen zorg voor de leefomgeving en de strategische voorraden aan open ruimte, stilte, rust, water, biodiversiteit en historisch landschap. Er is dus nog veel vernieuwing en onderzoek nodig om multifunctionaliteit voor de landbouw technisch, arbeidskundig en economisch aantrekkelijk te maken.

Mede op basis van een programmeringsstudie naar Multifunctionele Landbouw (ML) in 1997, heeft LNV in 1998 aan DLO opdracht gegeven tot een nieuw onderzoeksprogramma: Multifunctionele Landbouw en Agrarisch Natuurbeheer (programma 332).

Besloten is bij het onderzoek voort te bouwen op de genoemde programmeringsstudie, met name deelrapport 2 (Vereijken, 1997). Dit beschrijft een interactieve en interdisciplinaire aanpak voor innovatief onderzoek op gebiedsniveau. In dit deelrapport is geconcludeerd, dat alleen die gebieden voor onderzoek in aanmerking komen, welke een duidelijke behoefte hebben aan ML, zowel vanuit de landbouw als vanuit de overige functies. Daarom is besloten het onderzoek te openen met voorliggende studie, die de landelijke behoefte aan ML ruimtelijk verkent op gemeenteniveau. Het is een gezamenlijk product van SC-DLO en AB-DLO. In overleg met de opdrachtgevers voor het onderzoeksprogramma, alsmede bestuurders en overige actoren in de betreffende provincies en gemeenten kan nu worden nagegaan, waar nader onderzoek nuttig en wenselijk is.

Aan deze studie hebben een aantal collega's ondersteuning gegeven bij het bewerken van bestanden en het maken van kaarten. B. Elbersen heeft voorwerk verricht voor het thema economische productie en H. Naeff heeft daarbij kaarten gemaakt. K. Ypma heeft veel voorwerk verricht bij het verzamelen van informatie, bewerken en koppelen van bestanden voor het thema recreatie-omgeving. De meeste steun hebben we gehad van D.J. van Driel, die de definitieve bestanden heeft samengesteld en daarvan grafieken en kaarten heeft afgeleid. Vele medewerkers van de centrale en regionale beleidsdirecties van LNV hebben we geconsulteerd. We danken hen voor hun kritische inbreng.

C. Hermans en P. Vereijken

Samenvatting

Probleemstelling

De kern van de beleidsopgave van LNV, zoals verwoord in de notitie 'De Groene Delta', is op gebiedsniveau samenhang te brengen in de drie functies van de Groene Ruimte. Dit zijn een aantrekkelijke leefomgeving, beheer van strategische voorraden en economische productie. Deze samenhang is steeds meer nodig, nu Nederland steeds meer gebrek aan ruimte heeft en zich monofunctioneel gebruik van de ruimte niet meer kan veroorloven. Dit betekent, dat de landbouw als grootste gebruiker van de Groene Ruimte zich dient te ontwikkelen van mono- naar multifunctioneel, door economische productie steeds meer te combineren met zorg voor een aantrekkelijke leefomgeving en beheer van strategische voorraden. In deze landelijke verkenning is nagegaan in welke gemeenten hieraan de grootste behoefte is, vanuit de drie functies op zichzelf maar ook in combinatie.

Werkwijze

Per functie is een indicator gekozen, die de behoefte van de functie aan samenhang met de andere functies d.m.v. Multifunctionele Landbouw (ML) het beste weergeeft. Die indicatoren zijn gerelateerd aan het verwachte areaal agrarisch gebied in 2010 per gemeente. De indicator voor de economische productie van landbouw is bruto toegevoegde waarde per agrarische ha. De indicatoren voor aantrekkelijke leefomgeving zijn aantal inwoners per agrarische ha en aantal overnachtingen niet-inwoners per jaar per agrarische ha. De indicator voor beheer van strategische voorraden is de verhouding natuur areaal/agrarisch areaal per gemeente (groen/wit-verhouding). Per functie zijn de indicatorwaarden voor de ruim 600 Nederlandse gemeenten gerangschikt van laag naar hoog. Vervolgens zijn de gemeenten ingedeeld in drie behoefteklassen van elk eenderde van het agrarisch gebied van Nederland. De resultaten zijn ruimtelijk weergegeven op monofunctionele kaarten waarbij iedere gemeente een kleur heeft naargelang zijn behoefteklasse (hoog, middel, laag). Tot slot is per gemeente de behoefte aan ML vanuit de functies tezamen vastgesteld en ruimtelijk weergegeven op multifunctionele kaarten.

Economische productie

Gemeenten met een lage toegevoegde waarde per ha hebben voornamelijk grondgebonden landbouwbedrijven (akkerbouw en graasveehouderij) en bevinden zich voornamelijk in de provincies Zeeland, Groningen, Drente en Friesland. Ze hebben niet alleen behoefte aan extra toegevoegde waarde uit leefomgeving en voorraadbeheer, maar hebben er ook kwantitatief en kwalitatief de benodigde ruimte voor, zodat ze in principe geschikt zijn voor beleid en onderzoek gericht op ML. Daarbij moet er uiteraard ook behoefte aan ML geïndiceerd zijn vanuit de functies leefomgeving en voorraadbeheer. Gemeenten met een hoge toegevoegde waarde per agrarische ha hebben voornamelijk niet-grondgebonden of weinig grondgebonden bedrijven (hokveehouderij en tuinbouw) en bevinden zich voornamelijk in de provincies Noord-Brabant, Limburg, Gelderland, Utrecht, Zuid- en Noord-Holland. Ze zijn in principe weinig geschikt voor beleid en onderzoek gericht op ML, omdat de bedrijven er niet of nauwelijks behoefte aan hebben en bovendien kwalitatief en kwantitatief de benodigde ruimte ontbreekt.

Leefomgeving

Vanuit de deelfunctie leefomgeving voor de eigen inwoners is de behoefte aan ML het hoogst in de dichtbevolkte gemeenten van met name Zuid-Holland, Noord-Holland en

Noord-Brabant, Zuid-Limburg, maar ook in stadsregio's als Nijmegen-Arnhem, Enschede-Hengelo en de hoofdsteden van de overige provincies. Deze dichtbevolkte gemeenten hebben vaak nauwelijks nog landbouwgebied over. Bovendien betreft dit vaak weinig of geen grondgebonden landbouw, zodat deze gemeenten vaak weinig ruimte voor ML en economische behoefte aan ML hebben.

Als een scherpe selectie wordt gemaakt (> 10 inwoners/agrarische ha), blijken de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Noord-Brabant het grootste areaal te hebben aan agrarisch gebied, waar de leefomgeving versterkt zou moeten worden.

Vanuit de deelfunctie recreatie-omgeving is de behoefte aan ML het hoogst in de gemeenten met stranden (gehele kust van Zeeuws Vlaanderen tot Schiermonnikoog), in de bosrijke gemeenten van de Veluwe, Zuid-Limburg, Noord-Brabant, Overijssel, Drenthe en Friesland, en in grote steden als Amsterdam, Utrecht, Groningen, Maastricht en Eindhoven. De hoge behoefte van de grote steden berust deels op hun attracties, deels ook op hun klein resterend areaal aan agrarisch gebied.

Strategische voorraden

De natuurgebieden zijn bij uitstek de dragers van de voorraadfunctie. De behoefte aan buffering in het agrarisch gebied (tegen vermesting, verzuring, versnippering en verstoring) neemt toe, naarmate gemeenten meer ha natuur (groen) per ha landbouw (wit), dus meer groen/wit hebben. Relatief hoge groen/wit-verhoudingen komen voor in het oostelijke deel van Nederland. De behoefte aan ontwikkeling van natuur in het agrarisch gebied neemt toe, naarmate gemeenten minder ha natuur per ha landbouw, dus minder groen/wit hebben. Dit is voornamelijk het geval in het westelijk deel van Nederland. In principe heeft de natuur overal behoefte aan buffering in het agrarisch gebied, ontwikkeling van agrarische natuur of beide, zowel vanwege zijn eigenwaarde als vanwege zijn gebruikswaarde voor de twee andere functies van de Groene Ruimte: leefomgeving (wonen, werken, recreëren) en productie (agrarisch en niet-agrarisch). Om deze reden kan de groen/wit-verhouding niet als selectiecriteria worden gebruikt en is de kaart voor de ML-behoefte van de Nederlandse gemeenten vanuit meerdere functies beperkt tot de samenvallende behoeften vanuit leefomgeving en productie.

Economische productie en leefomgeving

Een scherpe selectie van 12% van het nationaal agrarisch areaal is gemaakt met gemeenten met een hoge behoefte zowel vanuit productie als vanuit de leefomgeving van eigen inwoners of de recreatie-omgeving van niet-inwoners. Het meeste areaal ligt in de provincies Zeeland en Drenthe, en betreft gebieden met overwegend akkerbouw. Om ook de gebieden met overwegend graasveehouderij te identificeren, is een ruime selectie van 27% van het nationale landbouwareaal gemaakt, met gemeenten met een hoge tot middelhoge behoefte vanuit productie en een hoge behoefte vanuit leefomgeving van eigen inwoners of niet-inwoners. Hierbij komt de provincie Overijssel sterk naar voren.

Vervolg

In een vervolgstudie zullen uit deze nationale verkenning een zestal gebieden worden geselecteerd voor een nadere regionale verkenning. Deze gebieden worden gekozen in overleg met de provincies en de betreffende regiodirecties. Gelet op de behoefte aan versterking van de leefomgeving zonder meer, gaat het om Noord-Holland, Zuid-Holland en Noord-Brabant als de provincies met het grootste areaal aan agrarisch gebied. Gelet op behoefte aan versterking van de productie samen met de leefomgeving, gaat het om Overijssel, Zeeland en Drenthe.

1 Inleiding

1.1 Probleemstelling

De nationale economie groeit gestaag en brengt uitbreiding met zich mee van bedrijfs- en woongebieden met de bijbehorende infrastructuur. Omdat ze sociaal en economisch zwaarder wegen, dringen deze stedelijke hoofdfuncties zo de landbouw en de niet-agrarische functies van het platteland ruimtelijk terug. Dit wordt algemeen als bedreigend ervaren. In de beleidsnotitie 'De Groene Delta' (LNV, 1998) wordt daarom als centrale opgave voor LNV voorgesteld, het landelijk en stedelijk gebied tot meer samenwerking te brengen. Daarbij dient hun historische tegenstelling te worden overwonnen, door het inzicht dat ze beide nodig zijn om te komen tot een duurzame Groene Ruimte. Deze Groene Ruimte kan als drager fungeren van een aantal maatschappelijke basisbelangen (zie omslag) door drie functies te vervullen:

1. aantrekkelijke omgeving om te wonen, werken en recreëren;
2. strategische voorraden aan ruimte en rust, water, biodiversiteit en (historisch) landschap;
3. economische productie, zowel agrarisch als niet-agrarisch.

Omdat de ruimte in ons land steeds schaarser wordt, dient de Groene Ruimte de drie functies steeds tegelijk te vervullen. Maar van gebied tot gebied verschillen uiteraard de behoeften en de mogelijkheden. In de notitie 'De Groene Delta' wordt als kern van de beleidsopgave voor LNV gesteld, de drie functies op gebiedsniveau tot samenhang te brengen.

De landbouw beheert het grootste deel van de Groene Ruimte, maar doet dit tot nu toe eenzijdig voor economische productie. Uit de beleidsopgave voor LNV kan dus inzake de landbouw als beleidsvraag worden afgeleid:

- a) In welke gebieden is er behoefte aan een grotere bijdrage van de landbouw aan een aantrekkelijke leefomgeving en/of het beheer van de strategische voorraden?

Naarmate de ruimte schaarser wordt, groeit dus de behoefte aan een ontwikkeling van de landbouw van mono- naar multifunctioneel. Maar omdat Multifunctionele Landbouw (ML) slechts kan worden gerealiseerd als de landbouw er zelf ook behoefte aan heeft, is de volgende beleidsvraag:

- b) Waar vallen hoge behoeften aan ML van de zijde van de functies aantrekkelijke leefomgeving en/of beheer van strategische voorraden samen met de behoefte om de economische productie functie te versterken?

Omdat van gebied tot gebied de behoeften aan en de mogelijkheden voor het samengaan van de drie functies verschillen, is de volgende beleidsvraag:

- c) Hoe kan ML in de betreffende gebieden worden gerealiseerd door de belanghebbende actoren met een gezamenlijk innovatieplan gebaseerd op hun eigen behoeften en mogelijkheden?

1.2 Doelstellingen

De beleidsvragen a) en b) staan centraal, met als eerste doel een objectieve keuze te kunnen maken van gebieden waar DLO voor LNV een interdisciplinair en interactief onderzoek kan uitvoeren om beleidsvraag c), hoe kan ML worden gerealiseerd, te beantwoorden (Vereijken, 1997). Een tweede doel is echter de nationale overheid c.q. diverse beleidsdirecties, provincies en gemeenten een nationaal overzicht te bieden van de potentiële behoefte aan ML en daarmee van de kansen om ML te realiseren, ten bate van de onderliggende functies. Om de drie overheidsniveaus tegelijk van dienst te zijn, hebben we de verkenning op gemeenteniveau uitgevoerd.

De actuele behoefte aan ML in de agrarische gebieden kan slechts worden gepeild door de actoren inzake de diverse functies rechtstreeks te bevragen. Dit is te doen voor een of meer gebieden, maar voor een nationaal overzicht is het te bewerkelijk. Het alternatief is een ruimtelijke verkenning van de potentiële behoefte aan ML per functie op basis van objectieve indicatoren. Naarmate de behoeften van meerdere functies zich stapelen in een gebied, is de potentiële behoefte aan ML hoger. De hoogste behoefte aan ML is aanwezig in die gebieden waar hoge behoeften aan de functies aantrekkelijke leefomgeving en beheer van strategische voorraden samenvallen met die van de landbouw zelf, namelijk de productiefunctie.

Een nationaal overzicht van de behoefte aan ML in de agrarische gebieden is voor meerdere doelgroepen van belang:

- centrale en regionale directies van LNV voor onderbouwing van nationaal en interprovinciaal beleid inzake de Groene Ruimte;
- provinciale -en gemeentebesturen voor gebiedsgerichte beleids- en planvorming;
- diverse actoren binnen de agrarische gebieden voor het maken van een gezamenlijke gebiedsvisie en eventueel plan voor gebiedsinnovatie.

1.3 Afbakening van het project

Het project, beschreven in dit eerste rapport, beperkt zich tot de vraag in welke mate de behoefte aan ML varieert binnen de agrarische gebieden op basis van objectieve indicatoren. In hoeverre de actoren binnen de gebieden het hiermee eens zijn, hoort thuis in een volgende project rond beleidsvraag c). In welke mate er behoefte is, zegt nog niets over de geschiktheid van gebieden voor ML. Ook dit moet in een volgend project worden bekeken.

1.4 Werkwijze

Voor een ruimtelijke verkenning van de behoeften aan en mogelijkheden voor de functies aantrekkelijke leefomgeving, beheer van strategische voorraden, en economische productie en hun samengaan op basis van ML zijn veel gegevens nodig. Twee belangrijke keuzevragen zijn:

- Welke indicatoren kiezen we voor de drie functies?
- Op welke schaal gaan we verkennen?

In eerste instantie hadden we indicatoren voor de functies gekozen met te weinig aandacht voor hun samenhang. Dit leidde tot technische problemen bij het maken van

kaarten voor hun samenhangende behoefte. Bovendien waren deze kaarten niet goed leesbaar en dus niet goed bruikbaar voor onderzoekers en beleidsmakers. Uiteindelijk is gekozen voor verkenning op gemeenteniveau, omdat dit het enige niveau is waarop alle drie beleidsniveaus (nationaal, provinciaal en gemeentelijk) de kaarten kunnen gebruiken. Toen deze keuze was gemaakt, zijn voor de drie functies indicatoren gekozen, die de behoefte aan de betreffende functie per gemeentelijke ha agrarisch gebied weergeven, zodat leesbare kaarten met de samenhangende behoefte konden worden gemaakt.

Er is in twee fasen gewerkt:

Fase 1: Inventarisatie van bestaand en voorgenomen beleid inzake de drie functies van de Groene Ruimte.

- per centrale beleidsdirectie van LNV de ruimtelijke plannen tot 2010 opvragen:
 - voor landbouw c.q. economische productie;
 - voor wonen/recreatie c.q. aantrekkelijke leefomgeving;
 - voor natuur/landschap c.q. beheer van strategische voorraden;
- relevante gegevensbestanden opvragen en per functie samenvoegen tot één bestand voor bestaand en voorgenomen beleid.

Op basis van deze informatie zijn we in staat de gebieden met hoofdfunctie landbouw in 2010 vast te stellen. Per gemeente is te berekenen welk areaal landbouw als hoofdfunctie behoudt. Er is gekozen voor 2010 omdat het geen zin nu nog onderzoek te starten naar ML in gebieden waar de hoofdfunctie landbouw op korte termijn niet meer geldt.

Fase 2: Indicatoren kiezen en kaarten maken voor de behoefte aan ML per functie en voor de functies tezamen.

We maken nationale kaarten waarop de potentiële behoefte aan ML per gemeente wordt aangegeven met een kleurintensiteit, naar gelang de waarde(n) van de gekozen indicator(en) voor de betreffende functie(s). Het gaat om meerdere kaarten: per functie of monofunctioneel en voor de functies in samenhang of multifunctioneel.

- per functie indicatoren vergelijken en uiteindelijk diegene kiezen die omvattend en objectief de behoefte per ha gemeentelijk agrarisch gebied het beste weergeeft;
- per functie de indicatorwaarden van de ruim 600 gemeenten rangschikken van laag naar hoog en vervolgens de gemeenten indelen in drie behoefteklassen van elk eenderde van het agrarisch gebied in Nederland;
- per functie de indicatorwaarden ruimtelijk weergeven op (monofunctionele) kaarten met iedere gemeente gekleurd volgens zijn behoefteklasse (1 = hoog, 2 = middel, 3 = laag);
- per gemeente de potentiële behoefte aan ML vanuit de drie functies tezamen vaststellen door indeling in een van de volgende drie behoefteklassen:
 1. hoog, indien de gemeente steeds in klasse 1 is ingedeeld voor de behoeften van de afzonderlijke functies;
 2. middel, indien de gemeente bij een of meer functies in klasse 2 is ingedeeld, maar niet een keer in klasse 3;
 3. laag, indien de gemeente bij een of meer functies in klasse 3 is ingedeeld.
- de potentiële behoefte aan ML per gemeente kleuren volgens bovengenoemde indeling in klassen op een (multifunctionele) kaart;
- voorlopige resultaten voorleggen aan een begeleidingscommissie met vertegenwoordigers van de relevante beleidsdirecties;

- definitieve mono- en multifunctionele kaarten maken op basis van inbreng van de begeleidingscommissie met vertegenwoordigers van de relevante beleidsdirecties.

Voor alle kaarten is gekozen voor drie behoefteklassen met het oog op voldoende leesbaarheid en bruikbaarheid. Meer klassen biedt meer detail, maar leidt al gauw tot een onoverzichtelijk beeld wegens de sterke versnippering van natuur- en woongebieden. Deze klassen zijn voor de monofunctionele kaarten steeds gebaseerd op eenderde van het agrarisch areaal. We willen namelijk op de multifunctionele kaarten voor ML minstens 1/25 van het agrarisch areaal (80 000 ha) in de klasse met hoge behoefte hebben, om een selectie te hebben die scherp genoeg is voor kansrijk beleid en onderzoek, maar niet te scherp om dit onderzoek en beleid voor een te klein areaal te ontwikkelen. Dit kan worden bereikt door de arealen agrarisch gebied met hoge behoefte aan ML vanuit de afzonderlijke functies als volgt te stapelen: (1/3 vanuit functie economische productie) x (1/3 vanuit functie aantrekkelijke leefomgeving) x (1/3 vanuit functie beheer van strategische voorraden) = 1/27 van het areaal, als de functiebehoeften min of meer normaal verdeeld zijn over het land. Uiteindelijk is minstens 1/9 van het agrarisch areaal geselecteerd, omdat we de behoefte aan ML vanuit de functie beheer van strategische voorraden beter niet mee konden nemen voor de verkenning van de samenhangende behoefte aan ML. Dit wordt toegelicht in hoofdstuk 5.

1.5 Opbouw van het rapport

Conform de werkwijze wordt in hoofdstuk 2 nagegaan waar in Nederland in 2010 gebieden met een hoofdfunctie landbouw voorkomen. In de daaropvolgende drie hoofdstukken wordt vervolgens de behoefte per gemeente aan ML vanuit de economische productiefunctie (hoofdstuk 3), vanuit de functie aantrekkelijke leefomgeving (hoofdstuk 4) en vanuit de functie beheer van strategische voorraden (hoofdstuk 5) verkend. In hoofdstuk 6 wordt de behoefte aan ML vanuit de functies productie en leefomgeving verkend. In deze hoofdstukken 3-6 worden mono- en multifunctionele kaarten gepresenteerd en worden conclusies getrokken inzake de ruimtelijke behoefte per gemeente aan de afzonderlijke functies en aan ML als hun gezamenlijke drager. In hoofdstuk 6 presenteren we bovendien lijsten van de provincies en gemeenten met hoge potentiële behoefte aan ML, conform het doel van deze studie. De indicatorwaarden en behoefteklassen van elk van de ruim 600 gemeenten staan vermeld in de aanhangsels 1 (volgens alfabet) en 2 (volgens codenummer). In hoofdstuk 7 volgen aanbevelingen voor de diverse doelgroepen.

2 Gebieden met hoofdfunctie landbouw in 2010

Voor een verkenning van de landelijke behoefte per gemeente aan ML dient allereerst te worden nagegaan welke gebieden voor de langere termijn (2010) de hoofdfunctie landbouw zullen houden. Deze gebieden zijn vastgesteld door het grondgebied van Nederland te verminderen met de gebieden met respectievelijk de hoofdfunctie wonen en niet-agrarische bedrijvigheid, vervoer, recreatie en natuur. In principe moeten ook gebieden met hoofdfunctie drinkwaterwinning in mindering worden gebracht. Dat is niet gebeurd omdat we niet tijdig over de gegevens konden beschikken.

Per niet-agrarische functie is eerst een inventarisatie gemaakt van de hoofdgebieden. Vervolgens is het grondgebied van Nederland verminderd met deze overwegend niet-agrarische gebieden, conform de inventarisatie.

2.1 Gebieden met hun hoofdfunctie

Gebieden met hoofdfunctie wonen en niet-agrarische bedrijvigheid

Onder deze eerste hoofdfunctie worden bestaande woongebieden, bedrijfsterreinen en kantoorterreinen verstaan, evenals de toekomstige mits de bouw vóór 2005 begint. Alleen die objecten zijn meegenomen welke voldoende zichtbaar zijn op de topografische kaart. Voor woningen ligt de ondergrens bij 50 woningen, voor bedrijfsterreinen bij 10 ha en voor kantoorterreinen bij 10 000 m² vloeroppervlakte (Bridgis BV, 1997). Terreinen voor verblijfsrecreatie worden gerekend tot de gebieden met hoofdfunctie recreatie.

Gebieden met hoofdfunctie vervoer

Vervoer vindt plaats over autowegen, waterwegen en spoorwegen. Bestaande infrastructuur voor vervoer en toekomstige, voorzover de uitvoering begint voor 2010, zijn meegenomen (Bridgis BV, 1997). Autowegen zijn beperkt tot vierbaanswegen en provinciale wegen. Alleen de belangrijkste waterwegen zijn overgenomen. Bij de spoorwegen zijn alle trajecten in kaart gebracht, inclusief de nog aan te leggen trajecten zoals de HSL en de Betuwelijn.

Gebieden met hoofdfunctie recreatie

Onder recreatie is zowel de verblijfsrecreatie als de dagrecreatie gerekend. De verblijfsrecreatie bestaat uit kampeerterreinen en complexen van recreatiewoningen. De recreatiewoningen die permanent worden bewoond, zijn niet te achterhalen en zijn daarom gerekend tot de recreatie en niet tot de hoofdfunctie wonen. Recreatiewoningen die zich niet in een recreatiepark bevinden, zijn niet in de kaart meegenomen. Tot de dagrecreatie zijn de dagrecreatieterreinen gerekend, zoals recreatieplassen en recreatieparken. De tijdsgrens voor de recreatie is eveneens 2010 (Bridgis, 1997).

Gebieden met hoofdfunctie natuur

Tot de bestaande natuur is bos, droog natuurlijk terrein en nat natuurlijk terrein gerekend. Productiebos is van origine agrarisch gebied, maar omdat het steeds meer wordt omgevormd tot natuurgebied wordt het als zodanig meegenomen. Daarentegen zijn parken en plantsoenen met de woongebieden meegenomen. Onder toekomstige natuur worden de natuurontwikkelingsgebieden en de reservaatgebieden maar niet de

beheersgebieden van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) gerekend. Dit laatste betreft de gebieden waar beheersovereenkomsten zijn of worden afgesloten, maar aankoop ten behoeve van natuurbescherming niet wordt overwogen. Deze gebieden houden de hoofdfunctie landbouw. Reservaatsgebieden zijn gebieden die zijn bestemd voor aankoop ten behoeve van natuurbescherming. Zolang de aankoop nog niet geregeld is, worden tijdelijk beheersovereenkomsten afgesloten om de aanwezige natuurwaarden in stand te houden. Natuurontwikkelingsgebieden zijn gebieden die worden aangekocht ten behoeve van de ontwikkeling van natuurwaarden, maar die op dit moment geen of weinig natuurwaarden herbergen. De overheid gaat er vanuit dat zowel de reservaats- als de natuurontwikkelingsgebieden binnen circa 10 jaar in handen zijn van Natuurbeschermingsorganisaties. Dus ook voor de natuur is 2010 de tijdsgrens.

Gebieden met hoofdfunctie landbouw

Kaart 1 laat zien, welke gebieden resteren na het Nederlands grondgebied te verminderen met de gebieden voor wonen en niet-agrarische bedrijvigheid, natuur, (verblijfs)recreatie en oppervlaktewater (meren en rivieren). Van deze gebieden kunnen we stellen, dat ze in 2010 nog steeds landbouw als hoofdfunctie zullen hebben. In Tabel 1 staan de berekende arealen.

Vreemd genoeg berekenen wij een landbouwareaal dat zelfs wat groter is dan in 1997, terwijl tussen nu en 2010 circa 200 000 ha zullen verschuiven van landbouw naar wonen/niet-agrarische bedrijvigheid en natuur (RIVM et al., 1997). De verklaring is simpel: door onze grove benadering rekenen wij de kleinschalige bebouwing, kleine recreatie- en natuurgebieden en infrastructuur in de agrarische gebieden toe aan de landbouw. Dat verklaart ook de kleinere in plaats van te verwachten grotere arealen wonen/niet-agrarische bedrijvigheid en recreatie. Maar voor het doel van deze nationale verkenning hoeven we ook niet het exacte areaal te kennen van de landbouw: het gaat om de ligging en omvang van de gebieden met landbouw als hoofdfunctie. De fijnere structuren hierbinnen zijn pas aan de orde in vervolgstudies op kleiner schaalniveau.

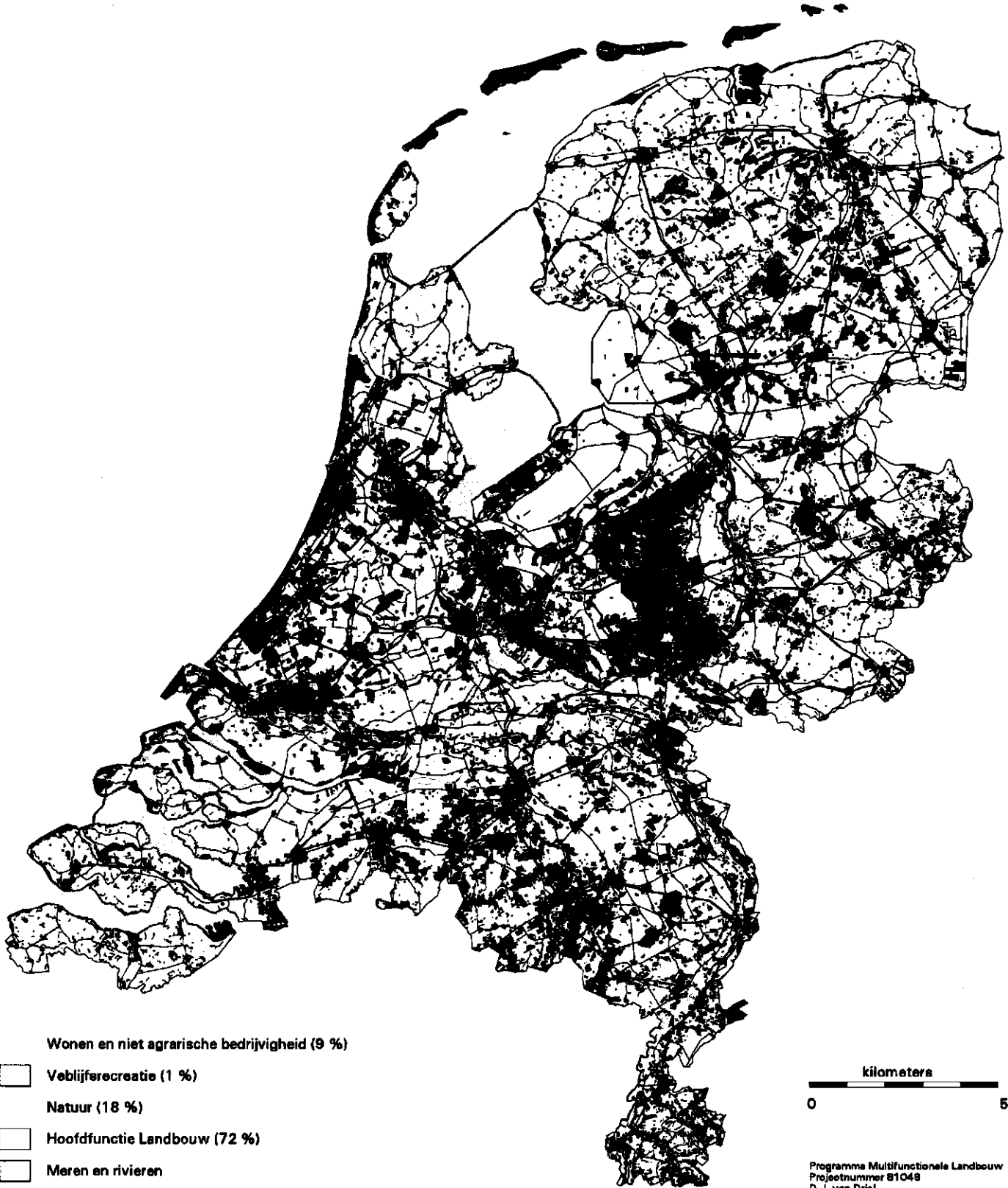
Tabel 1 Berekende arealen (ha x 1000) van gebieden met verschillende hoofdfuncties in 2010

Totaal	3 733
Wonen en niet-agrarische bedrijvigheid	318
Verblijfsrecreatie	48
Natuur	614
Oppervlaktewater	341
Landbouw	2 412

2.2 Conclusie

In de periode tot 2010 zal de landbouw nogal wat areaal moeten afstaan voor uitbreiding van de gebieden voor natuur, wonen en niet-agrarische bedrijvigheid en recreatie. Niettemin blijft het Nederlands grondgebied voor het grootste deel in beheer voor landbouw. Daarmee blijft de agrarische gemeenschap de hoofdfactor bij het realiseren van een multifunctionele groene ruimte.

Kaart1 Gebieden met hun hoofdfunctie in 2010
De gebieden in Nederland met hoofdfunctie landbouw zijn wit

- Wonen en niet agrarische bedrijvigheid (9 %)
- Vreelblijfsrecreatie (1 %)
- Natuur (18 %)
- Hoofdfunctie Landbouw (72 %)
- Meren en rivieren
- spoorwegen
- rijks / provinciale wegen

kilometers
0 50

Programme Multifunctionele Landbouw
Projectnummer 81048
D.J. van Driel
Bron: CBS, DLG, NKN, RIVM, BORIS
(kaartcode: MLO 2)
datum: 21-OCT-1998

SC-DLO

3 Behoeftte per gemeente aan ML vanuit de productiefunctie

In de gebieden met hoofdfunctie landbouw neemt de potentiële behoefte van de landbouwsector aan ML toe, naarmate de economische productie versterking behoeft als basis voor werk en inkomen. Omdat interesse en medewerking van de landbouwsector van cruciaal belang zijn voor een eventuele gebiedsinnovatie naar ML, wordt de behoefte aan ML vanuit de productie verkend vóór die vanuit leefomgeving en voorraadbeheer.

3.1 Bruto toegevoegde waarde per agrarische ha als indicator

De behoefte aan vernieuwing in het agrarisch gebied van een gemeente neemt toe, naarmate plantaardige en/of dierlijke productie minder in staat zijn de werkgelegenheid en het inkomen in het gebied te dragen. De EU hanteert de bruto toegevoegde waarde als omvattende indicator voor de bijdrage van uiteenlopende agrarische productieactiviteiten aan inkomen en werkgelegenheid (Boers et al., 1987). Het is de totale opbrengst minus de directe kosten (veevoer, meststoffen, uitgangsmateriaal en overig) en kan worden uitgedrukt in de Nederlandse Grootte Eenheid (NGE), die overeenkomt met 1000 euro.

Hoe lager nu de NGE per agrarische ha uit bestaande productieactiviteiten, hoe hoger de gemeentelijke behoefte aan extra NGE. Dit kan in principe worden gerealiseerd door uitbreiden van bestaande of starten van nieuwe activiteiten. Gezien de toenemende verzadiging van de markt met de meeste agrarische producten c.q. quotering, en de spanning tussen de productiefunctie en de twee overige functies, zullen de meeste gemeenten de voorkeur geven aan nieuwe activiteiten, gericht op functies leefomgeving en beheer van strategische voorraden. Individuele ondernemers zullen wellicht de voorkeur geven aan intensivering en/of opschaling van hun productie, maar op gemeenteniveau mogen we NGE per agrarische ha zien als indicator voor de behoefte aan ML.

Tabel 2 biedt een overzicht van het gemiddeld aantal NGE per ha per sector in Nederland (CBS, 1997). De grondgebonden sectoren, de akkerbouw en de graasveehouderij, hebben uiteraard veel minder NGE per hectare dan de niet of weinig grondgebonden sectoren, de hokveehouderij en de (glas)tuinbouw. Tegen deze achtergrond geeft een lage NGE per ha gemeentelijk agrarisch gebied aan, dat akkerbouw en/of graasveehouderij overheersen. Omgekeerd geldt: hoe hoger de NGE per ha gemeentelijk agrarisch gebied, des te meer hokveehouderij en/of glastuinbouw. Voor de haalbaarheid van ML komt dit goed uit! Want extra NGE's uit bijdragen aan een aantrekkelijke omgeving om te wonen, werken en recreëren en/of aan beheer van strategische voorraden ruimte, rust, stilte, water en landschap worden des te gemakkelijker verkregen naarmate een gebied groen en open is en minder bezet is met hokken en kassen. Daar komt bij, dat het verkrijgen van NGE's uit de functies leefomgeving en strategische voorraad meestal enige extensivering van de productie vergt, dus gepaard gaat met enig verlies aan NGE's uit productie. Dit verlies is relatief het kleinst, dus het gemakkelijkst goed te maken door de overige twee functies, naarmate er minder NGE's per ha op productie berusten.

Samengevat: de NGE per agrarische ha is een goede indicator voor zowel de behoefte aan ML als de geschiktheid voor ML van een gemeente.

Tabel 2 Gemiddelde bruto toegevoegde waarde (in NGE per agrarische hectare) in de diverse landbouwsectoren in 1996 (CBS, 1997)

Grondgebonden sectoren	
- Akkerbouw	2
- Graasveehouderij	3
- Combinaties	3
Niet-/weinig grondgebonden sectoren	
- Hokveehouderij	16
- Tuinbouw, fruit- en boomteelt	25
Gemiddeld over alle sectoren	4

3.2 NGE per agrarische ha per gemeente in kaart

3.2.1 Werkwijze

Uit de Landbouweijfers 1997 (CBS, 1997) zijn de NGE's per gemeente en het areaal cultuurgrond (ha) per gemeente overgenomen. Vervolgens is de verhouding tussen beide berekend. De ruim 600 gemeenten zijn gerangschikt van lage naar hoge NGE/agrarische ha en ingedeeld in drie behoefteklassen (hoog, middel en laag) van elk eenderde van het agrarisch gebied in Nederland. Gemeenten met een hoge behoefte aan ML hebben een NGE/agrarische ha van 2,5 of minder. Gemeenten met een lage behoefte aan ML hebben een NGE/agrarische ha van meer dan 3,6.

3.2.2 Resultaten

De behoefte per gemeente aan ML vanuit de productiefunctie is weergegeven in kaarten 2a en 2b. Gemeenten met weinig NGE per ha ($< 2,5$), dus een hoge behoefte aan extra NGE's of ML (klasse 1), liggen in de akkerbouwgebieden (zuidwestelijke, centrale en noordelijke kleigebieden, noordelijke zand- en dalgronden, lössgebied) en de extensieve veehouderijgebieden (noordelijke en noordwestelijke veenweidegebieden, Waddeneilanden en Gaasterland). De gemeenten met redelijk wat NGE per ha (2,5-3,6), dus een middelhoge behoefte (klasse 2) liggen in de gebieden met overwegend graasveehouderij (rivierkleigebieden, westelijk veenweidegebied en oostelijk zandgebied). Gemeenten met veel NGE per ha ($\geq 3,6$), dus een lage behoefte (klasse 3), liggen in de gebieden met min of meer hoge dichtheden aan niet- of weinig grondgebonden bedrijven, met name met hokveehouderij en tuinbouw (zuidelijk zandgebied, delen van het oostelijk zandgebied en het westelijk tuinbouwgebied). Voor gemeenten met een witte kleur op de kaart zijn geen gegevens beschikbaar.

3.2.3 Discussie

De klassegrenzen van $< 2,5$ NGE/ha en $\geq 3,6$ NGE/ha voor gemeenten met hoge respectievelijk lage behoefte zijn het gevolg van onze keuze het agrarische areaal gelijkelijk te verdelen over 3 behoefteklassen. Uit tabel 3 wordt duidelijk dat dit tussen klassen 1 en 2 een relatief klein en tussen klassen 2 en 3 een relatief groot gemiddeld verschil geeft. In guldens per ha is het gemiddelde voor klasse 1 circa 4600, voor klasse 2 circa 6600 en voor klasse 3 zelfs 23 700. Uit de standaardafwijking blijkt dat met name in

klasse 3 de spreiding erg groot is. De laagste waarde bedraagt circa 7900 gulden per agrarische ha per gemeente, de hoogste waarde maar liefst 290 000 gulden per agrarische ha (gemeente Monster).

Tabel 3 Kengetallen voor NGE/agrarische ha per behoefteklasse van telkens eenderde agrarisch areaal

Behoefte-klasse	Klassegrenzen NGE/ha	% Areaal	Aantal gemeenten	Gemiddelde NGE/ha	Standaardafwijking
1	< 2,5	33	143	2,1	0,29
2	2,5 - 3,6	33	173	3,0	0,33
3	≥ 3,6	33	248	10,8	17,40

In figuur 1 zijn de gemeenten gerangschikt naar toenemende NGE/ha. Dit neemt geleidelijk toe van 1 tot circa 4 voor de eerste 400 gemeenten en steil van 4 tot 132 voor de laatste 170 gemeenten. Op basis van deze figuur had een indeling in twee behoefteklassen voor de hand gelegen. Maar bij een indeling in twee klassen met een grens bij 4 NGE/ha komt 80% van het agrarisch gebied van Nederland in de hoge behoefteklasse terecht. Daarin zit dan een enorme spreiding: 1-4 NGE/ha. Het is dus gewenst om het areaal minstens in 3 klassen te verdelen. De gekozen indeling in 3 gelijke delen van het areaal is dan zo gek nog niet, gelet op de spreiding binnen klassen 1 (1,2-2,5) en 2 (2,5-3,6). Om de mogelijkheden voor ML ten behoeve van de functies leefomgeving en voorraadbeheer niet al te zeer te beperken tot de gemeenten met een hoge behoefte vanuit productie, zouden in een ruimere selectiekaart ook de gemeenten kunnen worden meegenomen met middelhoge behoeften vanuit de productiefunctie (hoofdstuk 6).

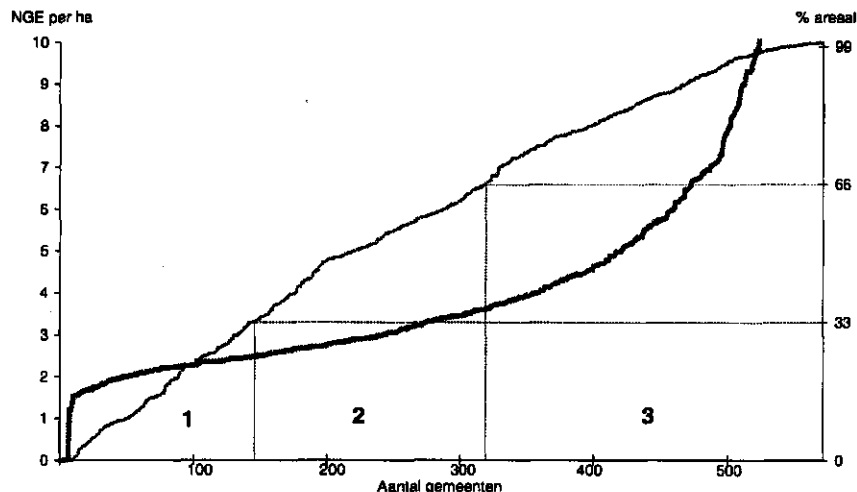
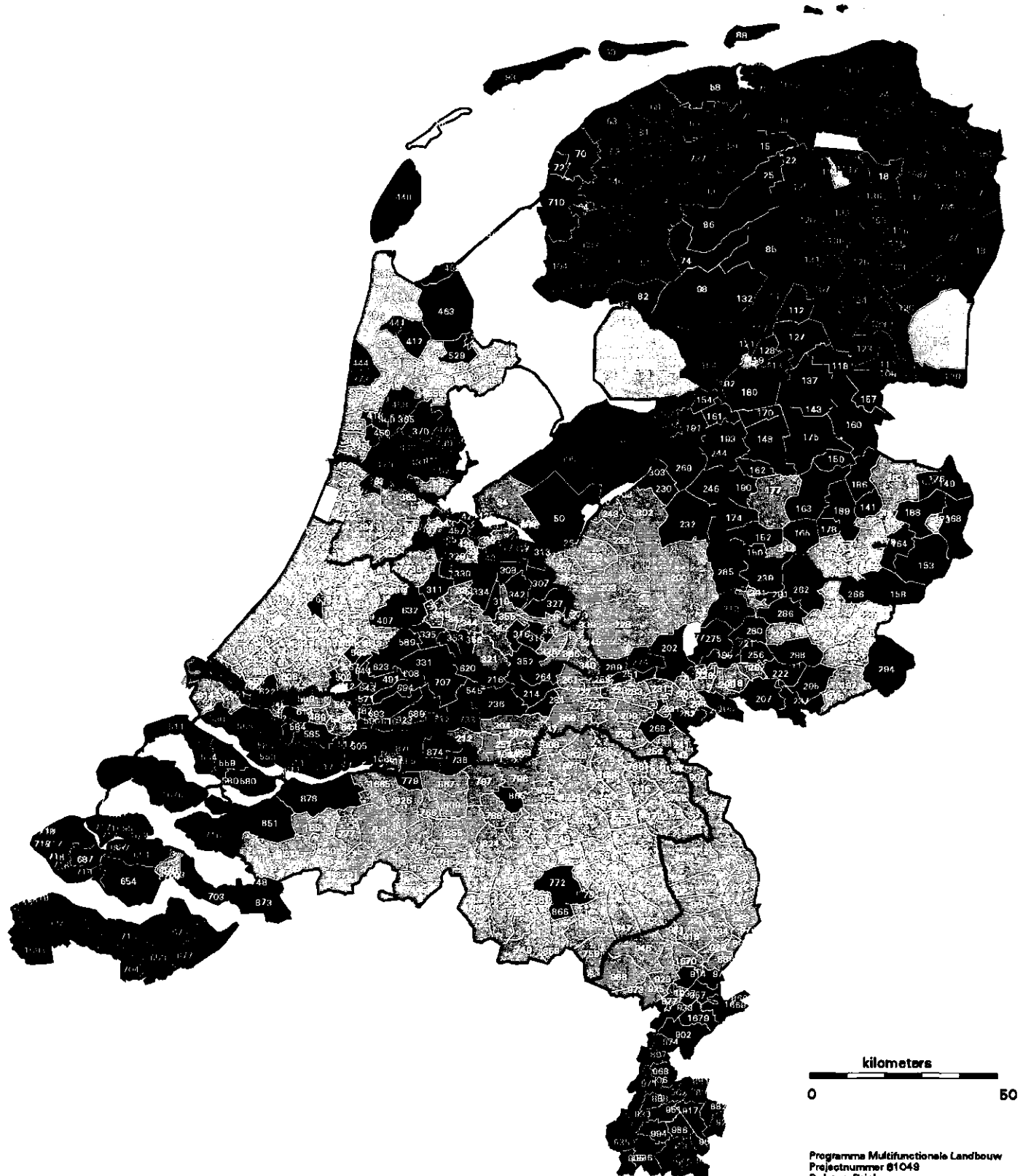

Fig 1 Nederlandse gemeenten op volgorde van toenemende NGE / agrarische ha (—) en ingedeeld in drie klassen van elk eenderde van het nationaal agrarisch areaal (---)

Kaart2a Behoefte per gemeente aan ML vanuit de productiefunctie
 Totaal gebied en codenummer per gemeente

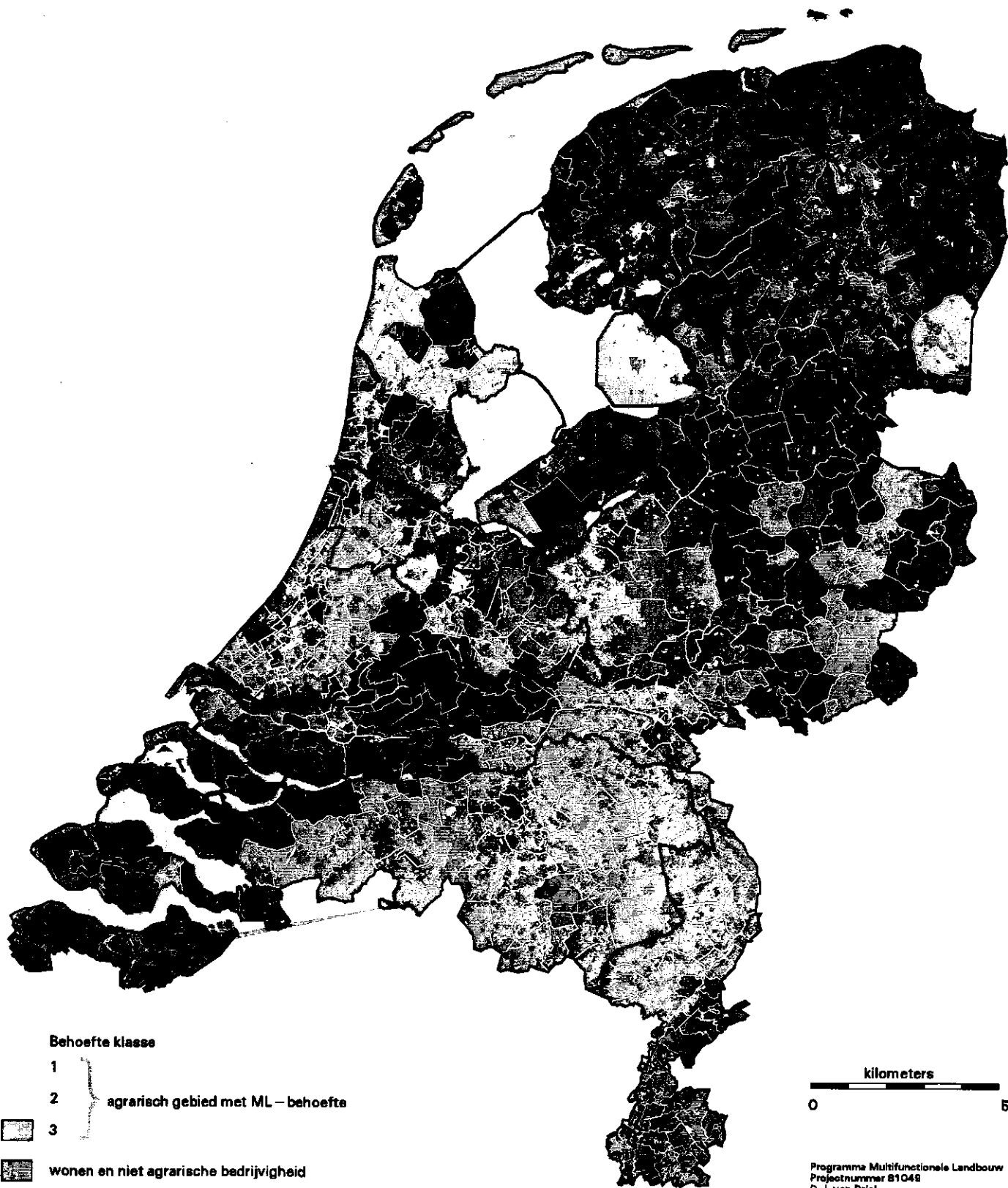
Behoeftes-klasse	Klassengrenzen NGE/ha	% Areaal	Aantal gemeenten	Gemiddelde NGE/ha	Standaard afwijking
1	< 2,5	33	143	2,1	0,29
2	2,5 - 3,6	33	173	3,0	0,33
3	> = 3,6	33	248	10,8	17,40

Programma Multifunctionele Landbouw
 Projectnummer 81049
 D.J. van Driel
 Bron: CBS
 (kaartcode: MLLngaha.nl)
 datum: 21-OCT-1998

SC-DLO

Kaart2b Behoeftte per gemeente aan ML vanuit de productiefunctie
Agrarisch gebied per gemeente

Behoeftte klasse

- 1
 - 2
 - 3
- } agrarisch gebied met ML – behoeftte

- wonen en niet agrarische bedrijvigheid
- verblijfsrecreatie
- natuur
- meren en rivieren

kilometers
0 50

Programma Multifunctionele Landbouw
Projectnummer 81048
D.J. van Driel
Bron: CBS, DLG, NKN, RIVM, BORIS
(kaartcode: MLLngaha n1)
datum: 21-OCT-1988

SC-DLO

3.2.4 Conclusies

De volgende conclusies kunnen worden getrokken voor de behoefte aan ML in de agrarische gebieden van de ruim 600 gemeenten vanuit de productie:

1. Bruto toegevoegde waarde per ha, uitgedrukt in NGE/ha (1 NGE = 1000 euro) is een goede indicator, zowel voor de behoefte aan als de geschiktheid van ML als bron van werk en inkomen uit leefomgeving en voorraadbeheer naast productie (de drie functies van de Groene Ruimte).
2. NGE/ha is het laagst (klasse 1, gemiddeld 2,1), dus de behoefte aan ML is het hoogst in de gemeenten met voornamelijk akkerbouw en extensieve graasveehouderij, welke zich vooral bevinden in de provincies Zeeland, Groningen, Drenthe en Friesland.
3. NGE/ha is tamelijk laag (klasse 2, gemiddeld 3,0), dus de behoefte aan ML is tamelijk hoog in de gemeenten met voornamelijk graasveehouderij, welke zich vooral bevinden in de provincies Friesland, Overijssel, Gelderland en Zuid-Holland.
4. NGE/ha is hoog tot zeer hoog (klasse 3, gemiddeld 10,8), dus de behoefte aan ML is laag tot zeer laag in de gemeenten met voornamelijk hokveehouderij en/of tuinbouw, welke zich vooral bevinden in Noord-Brabant, Limburg, Gelderland, Utrecht, Zuid- en Noord-Holland.
5. Gemeenten met voornamelijk grondgebonden landbouwbedrijven (akkerbouw en graasveehouderij) hebben niet alleen behoefte aan extra NGE/ha uit de functies leefomgeving en voorraadbeheer, maar hebben er ook kwantitatief en kwalitatief de benodigde ruimte voor, zodat ze in principe geschikt zijn voor beleid en onderzoek gericht op ML. Daarbij moet er uiteraard ook behoefte aan ML geïndiceerd zijn vanuit de functies leefomgeving (hoofdstuk 4) en voorraadbeheer (hoofdstuk 5).
6. Gemeenten met voornamelijk niet- of weinig grondgebonden bedrijven (hokveehouderij en tuinbouw) zijn in principe weinig geschikt voor beleid en onderzoek gericht op ML, omdat de bedrijven er niet of nauwelijks behoefte aan hebben en bovendien kwalitatief en kwantitatief de benodigde ruimte ontbreekt.
7. Indien in de gemeenten met voornamelijk niet- of weinig grondgebonden bedrijven in het agrarisch gebied toch een grote behoefte is aan leefomgeving en voorraadbeheer, dient hiervoor de nodige ruimte te worden vrijgemaakt door opheffing, omvorming of verplaatsing van agrarische bedrijven (meer hierover in hoofdstuk 6).

4 Behoeftte per gemeente aan ML vanuit de functie leefomgeving

De functie leefomgeving omvat de deelfuncties wonen, werken en recreëren. Op gemeenteniveau gaat het bij werken en recreëren om inwoners en niet-inwoners. Daarom verkennen we de behoefte aan ML per gemeente vanuit de functie leefomgeving eerst voor de eigen inwoners en vervolgens voor de niet-inwoners. Er zijn dus twee indicatoren nodig voor de behoefte aan ML vanuit de functie leefomgeving.

4.1 Inwoners/agrarische ha als eerste indicator

Inwoners per gemeente is een omvattende indicator voor de deelfuncties wonen, werken en recreëren binnen gemeenten. Ervan uitgaande dat de functie leefomgeving in principe wordt verweven met de functies voorraadbeheer en productie, kan inwoners/ha agrarisch gebied dus dienen als eerste indicator voor de behoefte aan ML per gemeente vanuit de functie leefomgeving, namelijk die van de eigen inwoners.

Omdat veel mensen graag natuur in hun leefomgeving hebben, kan het natuurareaal in verhouding tot het agrarisch areaal (groen/wit-verhouding) ook van invloed zijn op de behoefte aan ML. Uit enquêtes blijkt, dat circa 60% van de wandeltochten en 75% van de fietstochten in agrarisch gebied plaatsvinden (Goossen en Ploeger, 1997). Deze hoge frequenties van het agrarisch gebied zou men simpel kunnen verklaren uit het feit dat de natuurgebieden zo klein en versnipperd zijn, dat men wel naar of door het agrarisch gebied moet, zeker als men niet eerst met de auto wil gaan naar een groter natuurgebied om er te wandelen of fietsen. Maar wellicht wordt het agrarisch gebied niet alleen noodgedwongen doorkruist, en hebben recreanten ook nog een directe interesse in, en waardering voor het agrarisch landschap, vanwege zijn afwisseling en openheid.

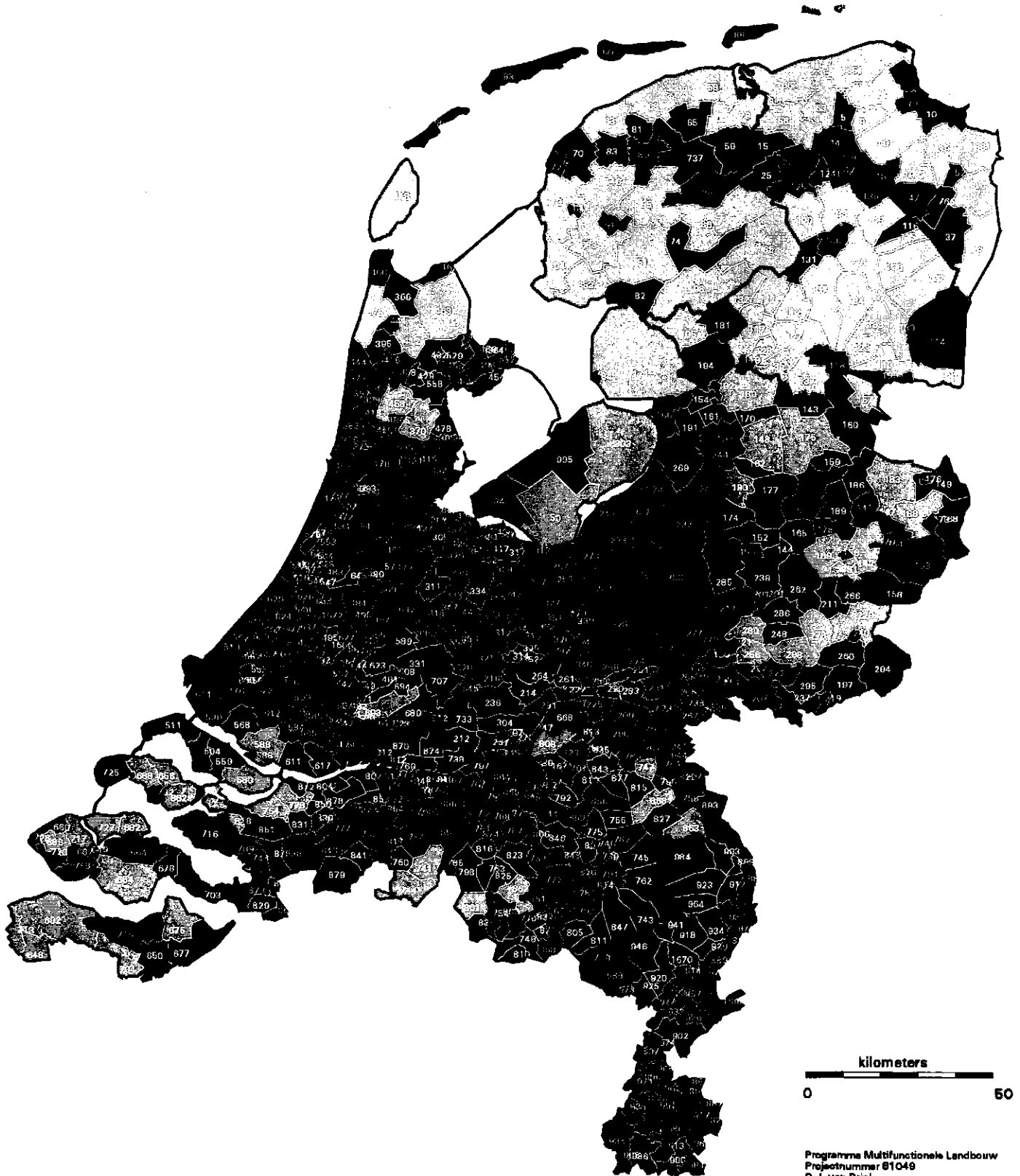
Conclusie: inwoners per agrarische ha is een goede indicator voor de behoefte aan ML binnen het gemeentelijk agrarisch gebied vanuit de functie leefomgeving, zolang de groen/wit-verhouding laag is. Naarmate deze hoger is, kan de behoefte aan ML vanuit de functie leefomgeving worden overschat, voor zover mensen natuurgebied prefereren boven agrarisch gebied. Voor het merendeel van de gemeenten is de groen/wit-verhouding echter laag (hoofdstuk 5), zodat voor deze nationale verkenning volstaan is met de indicator inwoners/agrarische ha.

4.2 Inwoners/agrarische ha per gemeente in kaart

4.2.1 Werkwijze

Volgens CBS (1997) had Nederland 15,2 miljoen inwoners in 1993. De Kerncijfers Bevolkingsprognose 1993-2050 (CBS, 1997) indiceren voor het jaar 2010: 16,0 miljoen voor de lage prognosevariant, 16,9 miljoen voor de middelvariant en 17,9 miljoen voor de hoge variant. Maar per gemeente zijn deze prognoses voor 2010 niet uitgewerkt. Daarom hebben we gewerkt met de inwoners per gemeente in 1993. In principe hebben we dus 10 tot 20% te lage aantallen inwoners per agrarische ha.

Kaart3a Behoeftte per gemeente aan ML vanuit de functie leefomgeving voor eigen inwoners –Totaal gebied en codenummer per gemeente

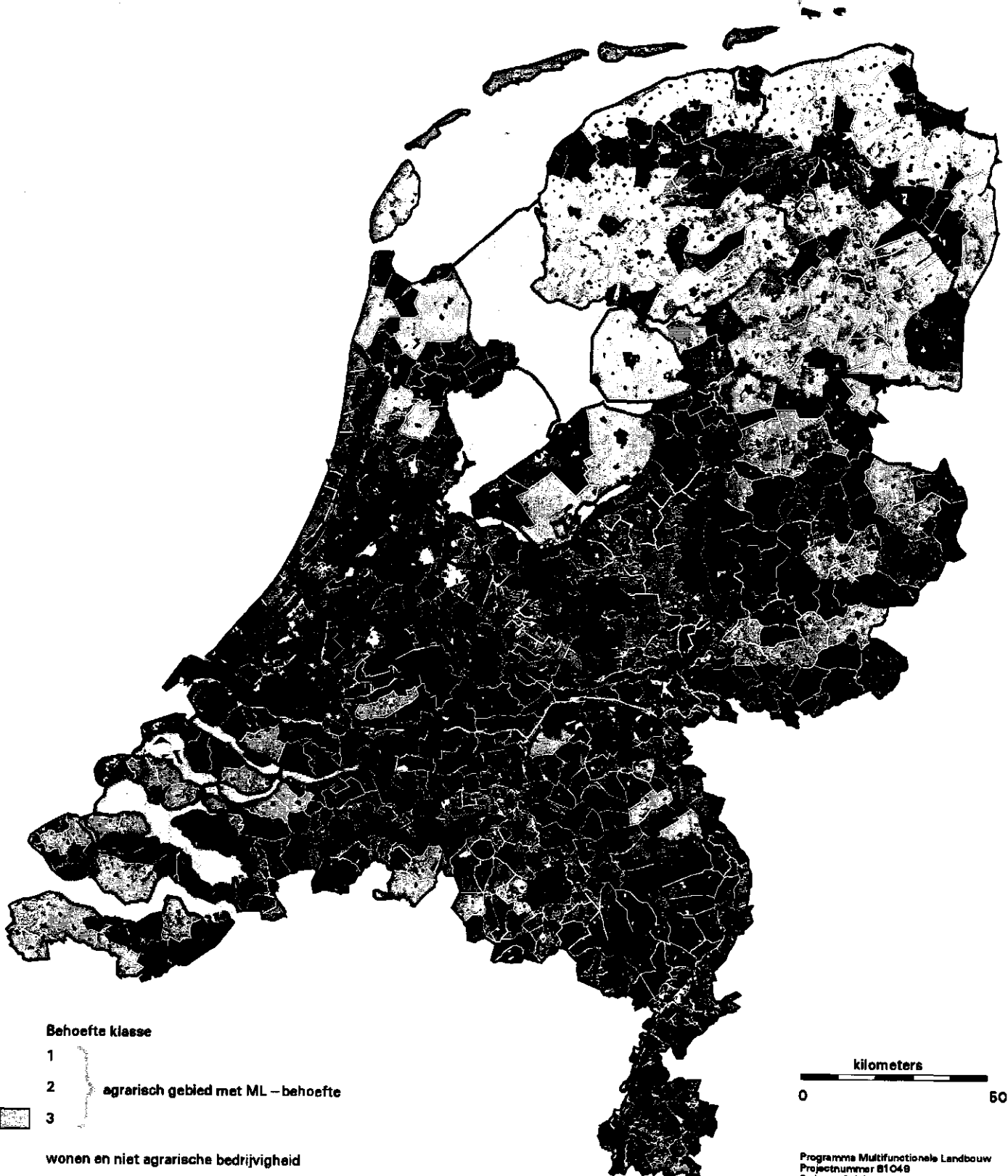
Behoeftte-klasse	Klassengrenzen inwoners/ha	% Areeal	Aantal gemeenten	Gemiddelde inwoners/ha	Standaard afwijking
1	> = 3,6	33	374	25,8	66,20
2	1,6 – 3,6	33	173	2,5	0,53
	< 1,6	33	99	1,2	0,28

Programma Multifunctionele Landbouw
 Projectnummer 61049
 D.J. van Driel
 Bron: CBS
 (Kaartcode: MLdr_kr11)
 datum: 21-DCT-1998

SC-DLO

Kaart3b Behoeftte per gemeente aan ML vanuit de functie leefomgeving
voor eigen inwoners –Agrarisch gebied per gemeente

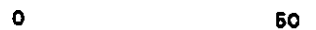
Behoeftte klasse

- 1
- 2 } agrarisch gebied met ML – behoeftte
- 3

wonen en niet agrarische bedrijvigheid

- verblijfsrecreatie
- natuur
- meren en rivieren

kilometers

Programma Multifunctionele Landbouw
Projectnummer B1048
D.J. van Driel
Bron: CBS, DLG, NKN, RIVM, BORIS
(kaartcode: MLdr_krt1)
datum: 21 – OCT – 1998

SC – DLO

Maar dit is nauwelijks van invloed op een rangschikking van de gemeenten en indeling in drie behoefteklassen aan ML vanuit de functie leefomgeving. De agrarische ha zijn bekend uit hoofdstuk 3. Deze zijn gecombineerd met de gemeentegrenzen (GEM93top, topografische kaart op GISLIB). Per gemeente zijn de arealen in 2010 met hoofdfunctie landbouw en het aantal inwoners per agrarische ha vervolgens berekend. De ruim 600 gemeenten zijn gerangschikt van hoog naar laag aantal inwoners/agrarische ha en vervolgens ingedeeld in drie behoefteklassen van elk eenderde van het agrarisch gebied in Nederland. Gemeenten met een hoge behoefte hebben 3,6 of meer inwoners/agrarische ha. Gemeenten met een lage behoefte hebben 1,6 of minder inwoners/agrarische ha. In werkelijkheid zullen het er in 2010 10 tot 20% meer zijn, want er is dus gerekend met de gemeentelijke inwoneraantallen in 1993.

4.2.2 Resultaten

De behoefte per gemeente aan ML vanuit de leefomgeving voor de eigen inwoners is weergegeven in kaarten 3a en 3b. Zoals verwacht, is er een hoge behoefte in de dichtbevolkte gemeenten van de Randstad, Utrecht, Noord-Brabant, Zuid-Limburg, maar ook in stadsregio's als Nijmegen-Arnhem, Enschede-Hengelo en de hoofdsteden van de overige provincies. Verrassend lijkt de hoge behoefte in de gemeenten van de Veluwe. Deze berust echter vooral op een relatief klein areaal agrarisch gebied (kaart 3b).

4.2.3 Discussie

De klassegrenzen van $\geq 3,6$ inwoners/ha en $< 1,6$ inwoners/ha voor gemeenten met hoge respectievelijk lage behoefte zijn het gevolg van onze keuze het agrarische areaal gelijkelijk te verdelen over drie behoefteklassen. Uit tabel 4 blijkt, dat dit tussen klassen 1 en 2 een relatief groot en tussen klassen 2 en 3 een relatief klein gemiddeld verschil geeft. In inwoners per agrarische ha is 25,8 het gemiddelde voor klasse 1, 2,5 voor klasse 2 en 1,2 voor klasse 3. Uit de standaardafwijking blijkt dat met name in klasse 1 de spreiding erg groot is. De laagste waarde bedraagt 3,6 inwoners per agrarische ha per gemeente, de hoogste waarde maar liefst 1060 inwoners per agrarische ha (gemeente Voorburg).

Tabel 4 Kengetallen voor aantal inwoners/agrarische ha per behoefteklasse van telkens eenderde van het agrarisch areaal

Behoeftel- klasse	Klassegrenzen Inwoners/ha	% Areaal	Aantal gemeenten	Gemiddelde inwoners/ha	Standaard- afwijking
1	$\geq 3,6$	33	374	25,8	66,2
2	1,6-3,6	33	173	2,5	0,5
3	$< 1,6$	33	99	1,2	0,3

In figuur 2 zijn de gemeenten gerangschikt naar afnemend aantal inwoners per agrarische ha. Dit neemt eerst sterk af van 1060 tot minder dan 100 voor de eerste 16 gemeenten, dan minder sterk tot 10 voor de volgende 170 gemeenten en tenslotte geleidelijk tot 0,5 inwoners per ha. De ondergrens van 3,6 voor klasse 1 is dus vrij ruim gekozen. Als alternatief kunnen we de ondergrens op basis van figuur 2 ook bij 10 inwoners neerleggen. In dat geval selecteren we slechts 12% van het agrarisch areaal. In hoofdstuk 6 komen we hierop terug.

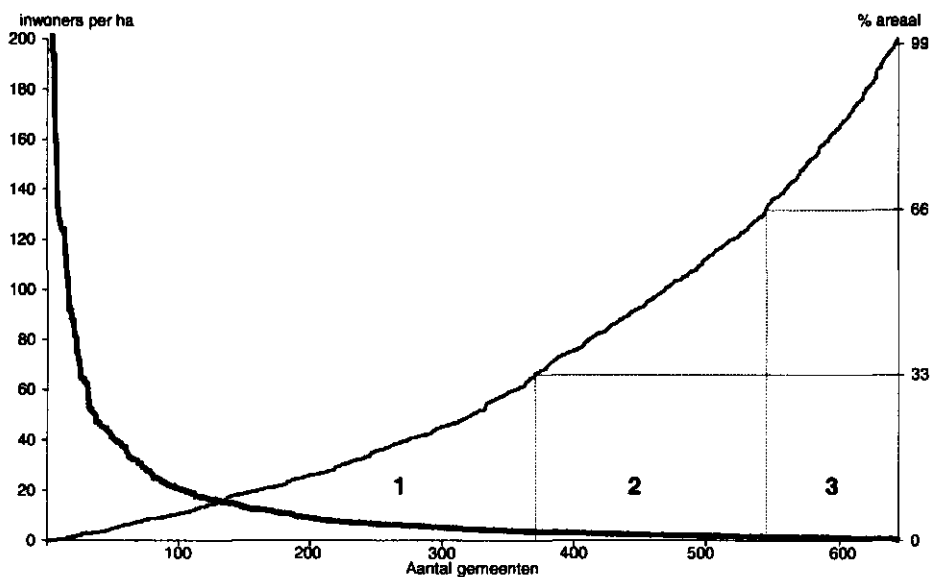

Fig 2 Nederlandse gemeenten op volgorde van afnemend aantal inwoners/agrarische ha (—) en ingedeeld in 3 klassen van elk eenderde van het nationaal agrarisch areaal (---)

4.2.4 Conclusies

De volgende conclusies kunnen worden getrokken voor de behoefte aan ML in de agrarische gebieden van de ruim 600 gemeenten vanuit de functie leefomgeving voor de eigen inwoners:

1. Het aantal inwoners van de gemeente/agrarische ha is een goede indicator voor de behoefte aan ML in het gemeentelijk agrarisch gebied vanuit de functie leefomgeving voor de eigen inwoners.
2. Inwoners/ha is hoog tot zeer hoog (klasse 1, gemiddeld 25,8), dus de behoefte aan ML is het hoogst in de dichtbevolkte gemeenten van de Randstad, Utrecht, Noord-Brabant, Zuid-Limburg, maar ook in stadsregio's als Nijmegen-Arnhem, Enschede-Hengelo en de hoofdsteden van de overige provincies.
3. Inwoners/ha is laag (klasse 2, gemiddeld 2,5) tot zeer laag (klasse 3, gemiddeld 1,2), dus de behoefte aan ML is laag tot zeer laag in de overige gemeenten, welke zich vooral in het noorden, oosten en zuidwesten van het land bevinden.
4. De dichtbevolkte gemeenten met een hoge behoefte aan ML vanuit de leefomgeving voor eigen inwoners hebben vaak nauwelijks nog landbouwgebied over. Bovendien betreft dit vaak weinig of geen grondgebonden landbouw, zodat deze gemeenten vaak weinig ruimte voor ML en economische behoefte aan ML hebben.
5. Om deze reden wordt in hoofdstuk 6 nagegaan welke de meest dichtbevolkte c.q. dichtgegroeide gemeenten zijn (meer dan 10 inwoners/ agrarische ha) die in principe de nodige ruimte voor verbetering van de eigen leefomgeving moeten vrijmaken door opheffing, omvorming of verplaatsing van agrarische bedrijven.

4.3 Overnachtingen niet-inwoners/agrarische ha/jaar als tweede indicator

Veel mensen werken in een andere gemeente dan ze wonen. Voor gemeenten is er echter weinig reden het agrarisch gebied als werkomgeving te versterken voor niet-inwoners. Wel kan de productiefunctie van het agrarisch gebied belangrijk worden versterkt door het te verbeteren als recreatie-omgeving voor niet-inwoners. Vooral als niet-inwoners blijven overnachten, versterken ze de productiefunctie. Daarom is het aantal overnachtingen van niet-inwoners per gemeente per jaar een goede indicator voor deze deelfunctie. Ervan uitgaande dat de functie leefomgeving in principe wordt verweven met de functies voorraadbeheer en productie, kan overnachtingen van niet-inwoners/agrarische ha/jaar (in hotels, pensions, recreatiewoningen, tenten etc.) dus dienen als tweede indicator voor de behoefte aan ML per gemeente vanuit de functie leefomgeving, namelijk die voor de niet-inwoners c.q. verblijfsrecreanten.

Evenals bij de indicator inwoners/agrarische ha, geldt dat overnachtingen van niet-inwoners/agrarische ha/jaar een goede indicator is voor de behoefte aan ML binnen het gemeentelijk agrarisch gebied vanuit de functie leefomgeving, zolang de groen/wit-verhouding laag is.

4.4 Overnachtingen niet-inwoners/agrarische ha/jaar per gemeente in kaart

4.4.1 Werkwijze

Het aantal overnachtingen van niet-inwoners is ontleend aan Nij Bijvank & Veeneklaas (1996). Hierin is gebruik gemaakt van twee gegevensbestanden: de slaapplekken in hotels en pensions van het Bedrijfsschap Horeca (in 1995) en de slaapplekken in zomerhuisjes, jeugdherbergen, kampeerboerderijen en tenten uit het Kampeerraadbestand (in 1992). Het aantal overnachtingen is berekend door deze gegevens te koppelen aan de gemiddelde bezettingsgraad per accommodatievorm per provincie (CBS, 1995). Vervolgens is op basis van postcode en huisnummer het aantal overnachtingen per 1x1 km² gridcel weergegeven. In onze studie zijn de gegevens per gridcel omgezet in een puntenbestand. Dit puntenbestand is gecombineerd met de gemeentegrenzen (GEM93top, topografische kaart op GISLIB) waaruit het aantal overnachtingen niet-inwoners per gemeente per jaar berekend is. Per gemeente zijn de arealen in 2010 met hoofdfunctie landbouw bekend (zie 4.2). Vervolgens is het aantal overnachtingen niet-inwoners per agrarische ha berekend. De ruim 600 gemeenten zijn gerangschikt van hoog naar laag aantal overnachtingen niet-inwoners/agrarische ha/jaar en vervolgens ingedeeld in drie behoefteklassen van elk eenderde van het agrarisch gebied in Nederland. Gemeenten met een hoge behoefte hebben 33,8 of meer overnachtingen niet-inwoners/agrarische ha/jaar. Gemeenten met een lage behoefte hebben minder dan 11,5 overnachtingen niet-inwoners/agrarische ha/jaar.

4.4.2 Resultaten

De behoefte per gemeente aan ML vanuit verblijfsrecreatie is weergegeven in kaarten 4a en 4b. Zoals verwacht, is er een hoge behoefte in de gemeenten met stranden (gehele kust van Asten en Oostburg in Zeeuws Vlaanderen tot Schiermonnikoog) en in de bosrijke

gemeenten van de Veluwe, Zuid-Limburg, Noord-Brabant, Overijssel, Drenthe en Friesland. Weinig verrassend is de hoge behoefte in de attractieve grote steden als Amsterdam, Utrecht, Groningen, Maastricht en Eindhoven. Deze berust echter mede op een relatief klein areaal agrarisch gebied (kaart 4b).

4.4.3 Discussie

De klassegrenzen van $\geq 33,8$ overnachtingen niet-inwoners/ha/jaar en $< 11,5$ overnachtingen niet-inwoners/ha/jaar voor gemeenten met de hoge respectievelijk lage behoefte zijn het gevolg van onze keuze het agrarische areaal gelijkelijk te verdelen over drie behoeftelassen. Uit tabel 5 blijkt, dat dit relatief grote verschillen tussen de klassen oplevert. De gemiddelde aantallen overnachtingen/ha verschillen factor 9 à 6. Uit de standaardafwijking blijkt dat met name in klasse 1 de spreiding erg groot is. De laagste waarde bedraagt 33,8 overnachtingen niet-inwoners per agrarische ha per gemeente, de hoogste waarde maar liefst 7072 overnachtingen niet-inwoners per agrarische ha (gemeente Vlieland).

Tabel 5 Gemiddeld aantal overnachtingen niet-inwoners/agrarische ha/jaar per gemeente met standaardafwijking per behoefteklasse

Behoefteklasse	Klassegrenzen overnachtingen /ha/jaar	% Areaal	Aantal Gemeenten	Gemiddeld aantal overnachtingen /ha/jaar	Standaardafwijking
1	$\geq 33,8$	33	281	204	506,0
2	11,5-33,8	33	155	22	6,4
3	$< 11,5$	33	210	4	3,3

In figuur 3 zijn de gemeenten gerangschikt naar afnemend aantal overnachtingen niet-inwoners per agrarische ha. Dit neemt sterk af van ruim 7000 tot minder dan 1000 voor de eerste acht gemeenten, minder sterk tot onder 100 voor de volgende 115 gemeenten en tenslotte geleidelijk tot 0. Er zijn 29 gemeenten met 0 overnachtingen. De ondergrens van 33,8 voor klasse 1 is dus vrij ruim gekozen.

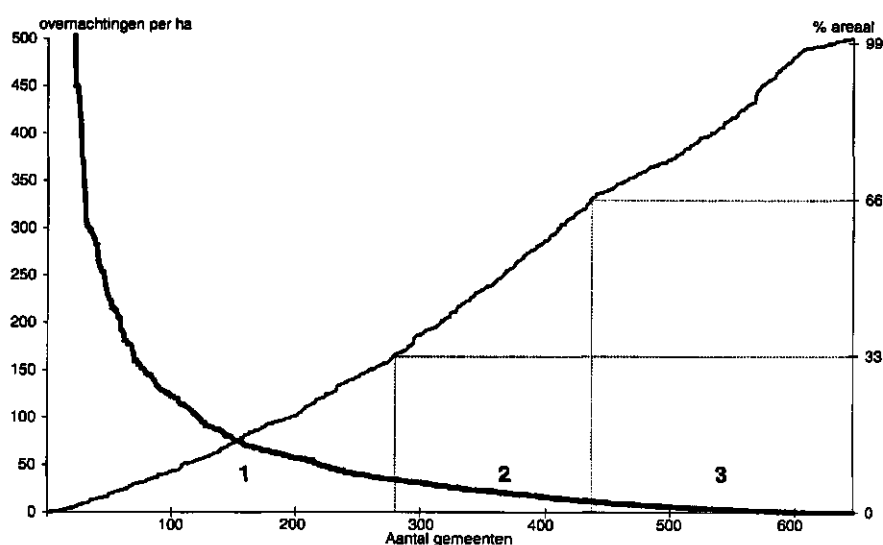
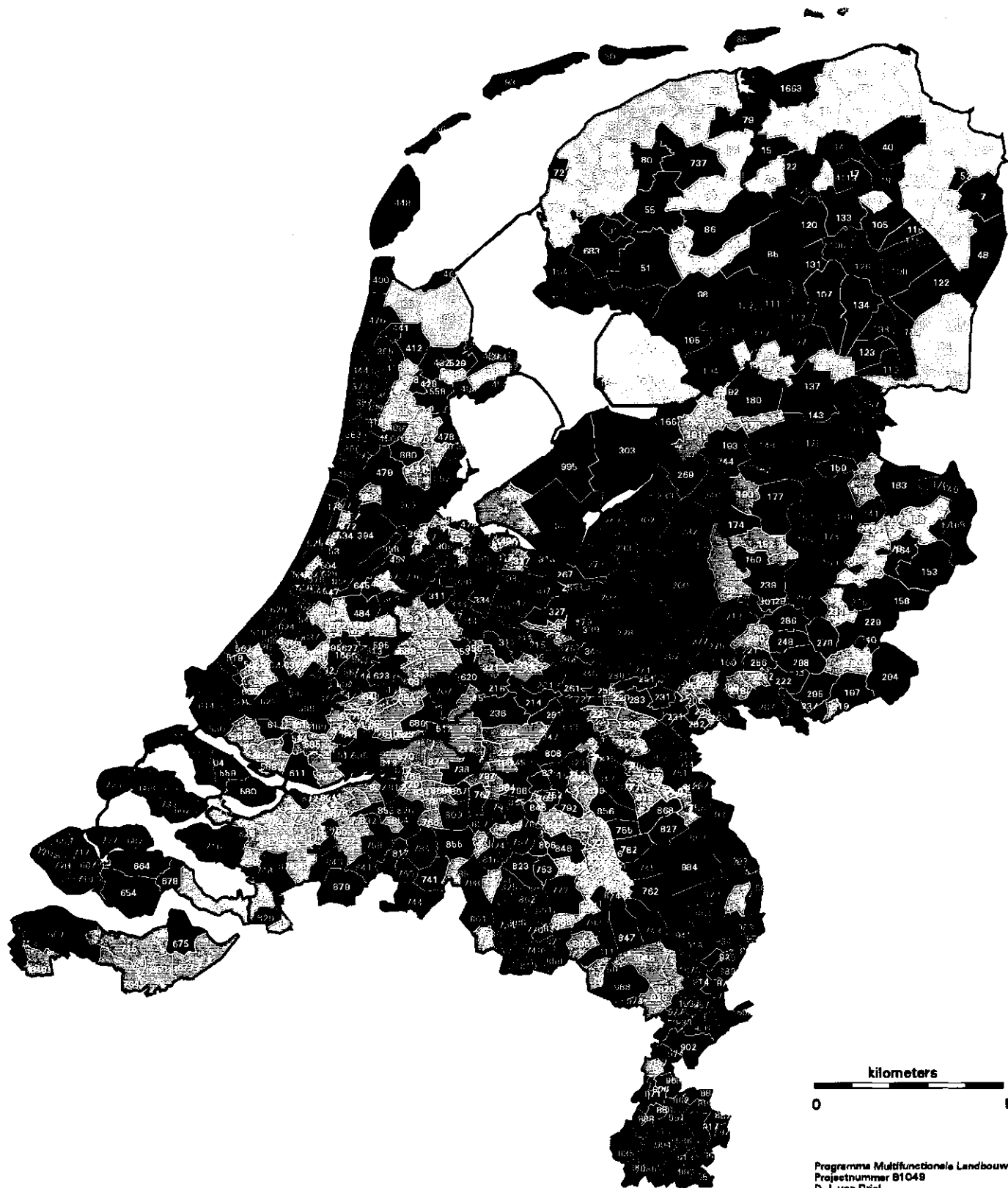

Fig. 3 Nederlandse gemeenten op volgorde van afnemend aantal overnachtingen niet-inwoners/agrarische ha (—) en ingedeeld in 3 klassen van elk 1/3 van het nationaal agrarisch areaal (---)

Kaart4a Behoefte per gemeente aan ML vanuit de functie recreatie-omgeving voor niet-inwoners -Totaal gebied en codenummer per gemeente

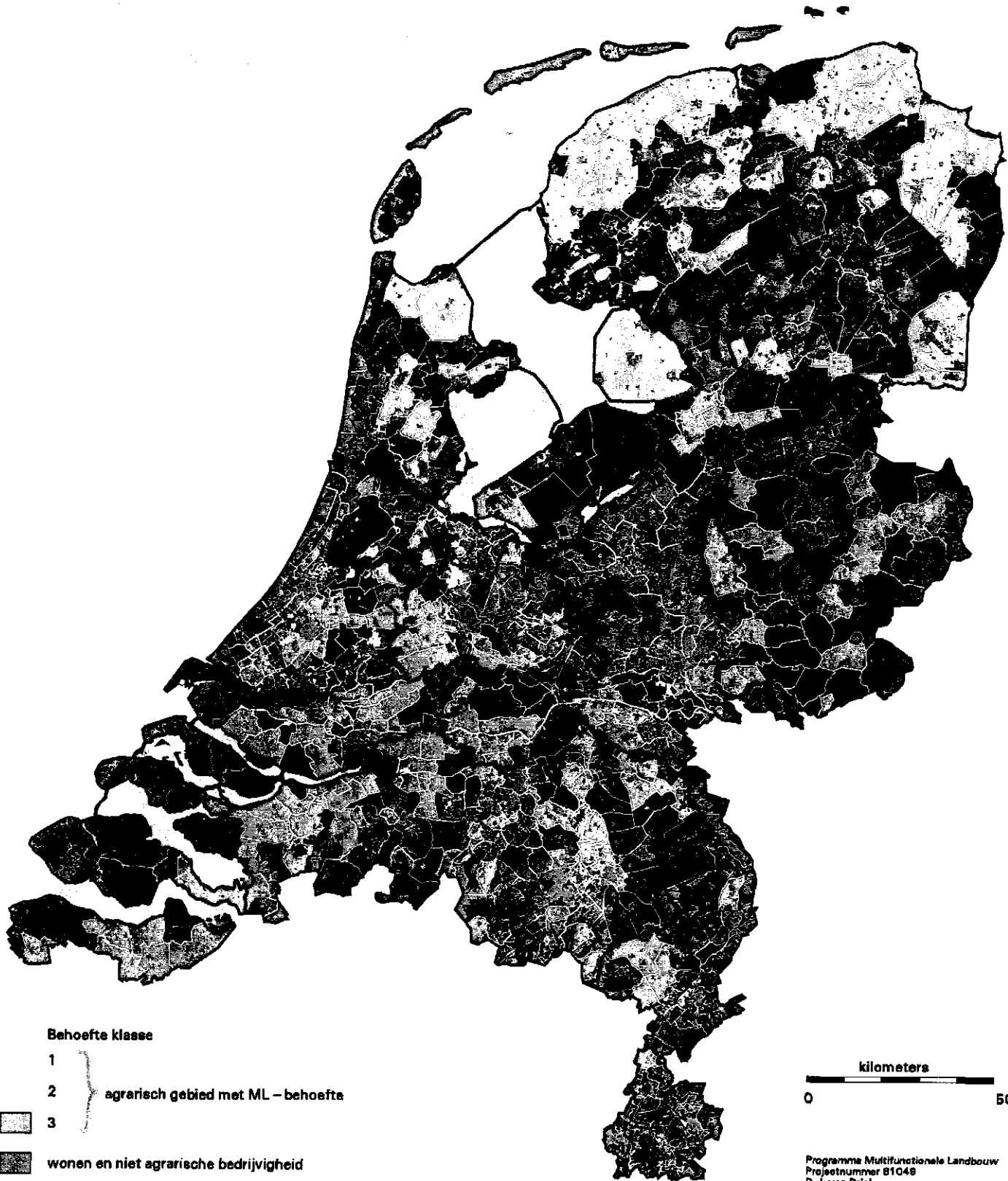
Behoeftes-klasse	Klassegrenzen overmachten per ha	% Areal	Aantal gemeenten	Gemiddelde overmachten per ha	Standaard afwijking
1	> = 33,8	33	281	204	506,0
2	11,5 - 33,8	33	155	22	6,4
	< 11,5	33	210	4	3,4

Programma Multifunctionele Landbouw
 Projectnummer B1049
 D.J. van Driel
 Bron: CBS
 (kaartcode: MLvr_krt1)
 datum: 21 - OCT - 1998

SC - DLO

Kaart4b Behoeftte per gemeente aan ML vanuit de functie recreatie-omgeving voor niet-inwoners -Agrarisch gebied per gemeente

Behoeftte klasse

- 1
- 2 } agrarisch gebied met ML-behoefte
- 3

- wonen en niet agrarische bedrijvigheid
- verblijfarecreatie
- natuur
- meren en rivieren

kilometers
0 50

Programma Multifunctionele Landbouw
 Projectnummer 81048
 D.J. van Driel
 Bron: CBS, DLG, NKN, RIVM, BORIS
 (kaartcode: MLvr_krt1)
 datum: 21 - OCT - 1988

SC - DLO

4.4.4 Conclusies

De volgende conclusies kunnen worden getrokken voor de behoefte aan ML in de agrarische gebieden van de ruim 600 gemeenten vanuit de deelfunctie recreatie-omgeving voor niet-inwoners, ofwel verblijfsrecreatie:

1. Het aantal overnachtingen van niet-inwoners/agrarische ha/jaar is een goede indicator voor de behoefte aan ML in het gemeentelijk agrarisch gebied vanuit de deelfunctie verblijfsrecreatie.
2. Overnachtingen niet-inwoners/ha/jaar is hoog tot zeer hoog (klasse 1, gemiddeld 204), dus de behoefte aan ML is het hoogst in de gemeenten met stranden (gehele kust van Zeeuws Vlaanderen tot Schiermonnikoog), in de bosrijke gemeenten van de Veluwe, Zuid-Limburg, Noord-Brabant, Overijssel, Drenthe en Friesland en in grote steden als Amsterdam, Utrecht, Groningen, Maastricht en Eindhoven.
3. Overnachtingen niet-inwoners/ha/jaar is laag (klasse 2, gemiddeld 22) tot zeer laag (klasse 3, gemiddeld 4), dus de behoefte aan ML is laag tot zeer laag in de overige gemeenten.
4. De hoge behoefte van de grote steden berust deels op hun attracties, deels ook op hun klein resterend areaal aan agrarisch gebied.
6. De grote steden, met hoge behoefte aan ML vanuit recreatie-omgeving voor niet-inwoners en vooral vanuit leefomgeving voor eigen inwoners, hebben vaak nauwelijks nog landbouwgebied over. Bovendien betreft dit vaak weinig of geen grondgebonden landbouw, zodat deze gemeenten vaak weinig ruimte voor ML en weinig economische behoefte aan ML hebben.

5 Behoeftte per gemeente aan ML vanuit de voorraadfunctie

Naast leefomgeving en productie, heeft de Groene Ruimte als functie het beheer van de strategische voorraden aan open ruimte, rust, stilte, biodiversiteit, water en historisch landschap. Deze functie concentreert zich in de gebieden die in 2010 natuur als hoofdfunctie hebben (groen op kaart 1). Natuur c.q. de voorraadfunctie kan in principe op twee wijzen behoefte hebben aan versterking in de gebieden met hoofdfunctie landbouw (wit op kaart 1) in de vorm van ML:

1. buffering tegen verdroging, vermesting, verzuring, versnippering en verstoring;
2. ontwikkeling van 'agrarische natuur' (landschapselementen in het agrarisch gebied met natuur als hoofd- of nevenfunctie), indien natuur onvoldoende eigen gebied heeft.

Beide vormen van behoefte aan ML worden ruimtelijk verkend, met de gemeentelijke groen/wit-verhouding als indicator.

5.1 Groen/wit-verhouding (natuur ha/agrarische ha) als indicator

De verhouding in gemeentelijke oppervlakten natuur- en agrarisch gebied (groen/wit) kan als indicator worden gehanteerd voor de behoefte aan ML, zowel om natuur in het agrarisch gebied te bufferen, als natuur in het agrarisch gebied te ontwikkelen ter aanvulling of vervanging:

1. de behoefte aan buffering neemt toe naarmate gemeenten meer ha natuur per ha landbouw, dus meer groen/wit hebben;
2. de behoefte aan ontwikkeling van 'agrarische natuur' neemt toe naarmate gemeenten minder ha natuur per ha landbouw, dus minder groen/wit hebben.

De groen/wit-verhouding per gemeente kan voor beleid en onderzoek indiceren wat prioriteit verdient in het agrarisch gebied: buffering van natuur of ontwikkeling van agrarische natuur. Uiteraard dient elk natuurgebied als strategische voorraadkamer te worden gebufferd, afhankelijk van zijn kwetsbaarheid voor de bestaande negatieve invloeden. Maar de meeste gemeenten zijn zo arm aan natuur c.q. strategische voorraden, dat ontwikkeling van agrarische natuur een grote inspanning verdient. Want natuur hoort in iedere gemeente voldoende aanwezig te zijn, als drager bij uitstek van de strategische voorraden open ruimte, rust, stilte, biodiversiteit, water en historisch landschap, die van vitaal belang zijn voor de leefomgeving en economische productie, de andere twee functies van de Groene Ruimte.

5.2 Groen/wit-verhouding per gemeente op kaart

5.2.1 Werkwijze

De natuur ha en de agrarische ha zijn bekend uit hoofdstuk 3 waarin voor 2010 het Nederlandse areaal met hoofdfunctie landbouw is berekend. Deze nationale gegevens zijn gecombineerd met de gemeentegrenzen (GEM93top, topografische kaart op GISLIB). Per gemeente zijn de arealen met hoofdfunctie natuur en landbouw berekend. Vervolgens is de verhouding natuur ha/agrarische ha (groen/wit) berekend. De ruim 600 gemeenten zijn gerangschikt van hoge naar lage groen/wit en vervolgens ingedeeld in drie behoefte-

klassen van elk eenderde van het agrarisch gebied in Nederland. Gemeenten met een hoge behoefte aan buffering van natuur respectievelijk een lage behoefte aan ontwikkeling van agrarische natuur hebben een groen/wit van 0,20 of meer. Gemeenten met een hoge behoefte aan ontwikkeling van agrarische natuur respectievelijk een lage behoefte aan buffering van natuur hebben een groen/wit van minder dan 0,07. De waarde 0,20 betekent dat een gemeente op elke 5 ha agrarisch gebied 1 ha natuurgebied binnen haar grenzen heeft. De waarde 0,07 betekent dat een gemeente op 14 ha agrarisch gebied slechts 1 ha natuurgebied kent.

5.2.2 Resultaten

De behoefte per gemeente aan buffering van natuur is weergegeven in kaarten 5a en 5b. De behoefte per gemeente aan agrarische natuur is weergegeven in kaarten 6a en 6b. De kaarten laten zien in welke gemeenten relatief veel natuurgebieden voorkomen, zodat ze een hoge behoefte hebben aan buffering in het agrarisch gebied, en in welke gemeenten relatief weinig natuurgebieden voorkomen, zodat ze een hoge behoefte hebben aan ontwikkeling van agrarische natuur ter aanvulling of vervanging. Gemeenten met een hoge behoefte aan buffering van natuur liggen vooral in het oostelijk deel van Nederland (noordelijke, oostelijke en zuidelijke zandgebieden, lössgebied en de duinen). Gemeenten met een hoge behoefte aan agrarische natuur liggen vooral in het westelijk deel van Nederland (Zeeland, westelijke veenweidegebieden, noordelijke kleigebieden) en in de Achterhoek.

5.2.3 Discussie

De klassegrenzen van groen/wit $\geq 0,21$ en $< 0,07$ voor gemeenten met hoge resp. lage behoefte aan buffering van natuur dan wel lage resp. hoge behoefte aan agrarische natuur zijn het gevolg van onze keuze het agrarische areaal gelijkelijk te verdelen over de drie behoefteklassen. Uit tabel 6 blijkt, dat dit relatief grote verschillen tussen de klassen oplevert. De gemiddelde groen/wit-verhoudingen verschillen factor 6 à 10. Uit de standaardafwijkingen blijkt dat de spreiding in buffering klasse 1 (ontwikkeling klasse 3) erg groot is. Vlieland heeft de hoogste groen/wit, namelijk 65. Slechts 55 gemeenten hebben een groen/wit van 1 of meer. Ook de standaardafwijking van ontwikkeling klasse 1 (buffering klasse 3) is nogal groot. Dat komt omdat 72 gemeenten een groen/wit van 0 hebben, dus helemaal geen natuurgebied hebben.

In figuur 4 zijn de gemeenten gerangschikt naar afnemende groen/wit-verhouding. De groen/wit-verhouding neemt sterk af van 65 (Vlieland) tot 4 (16 gemeenten). Dan neemt het minder sterk af van 2 tot 1 (40 gemeenten) en tenslotte zeer geleidelijk van 1 tot 0 (590 gemeenten). Op basis van deze figuur hadden we ook een indeling in twee klassen kunnen voorstellen met een grens bij een groen/wit van 1 of 2. In dat geval hebben alle gemeenten een hoge behoefte aan buffering of aan agrarische natuur. Dan biedt de indicator voor beleid en onderzoek alleen nog onderscheid in de te volgen aanpak per gemeente. Als we de grens voor hoge behoefte aan buffering bij een groen/wit van 1 leggen, nemen we slechts 4% van het agrarische areaal mee. Als we de grens voor hoge behoefte aan agrarische natuur bij een groen/wit van 0 leggen, nemen we slechts 8% van het agrarische areaal mee. Met een grens van 0,1 nemen we 42% van het agrarische areaal mee. Voorlopig zien we geen aanleiding een van deze alternatieven in kaart te brengen.

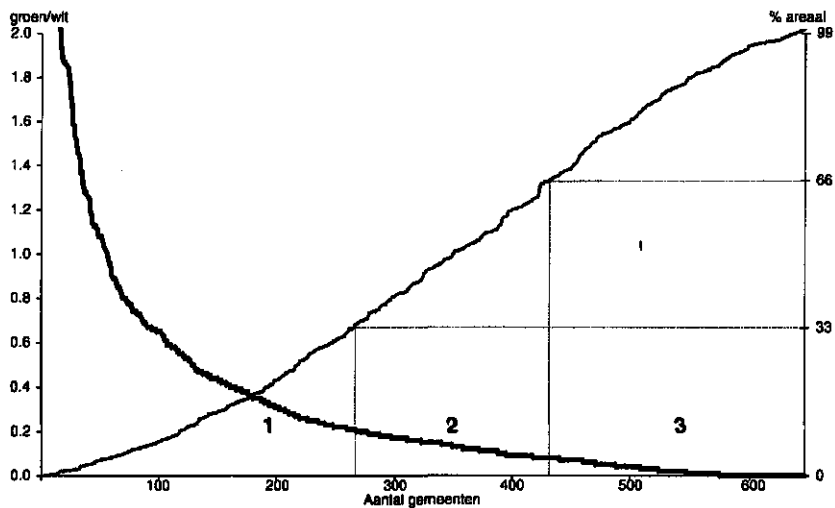
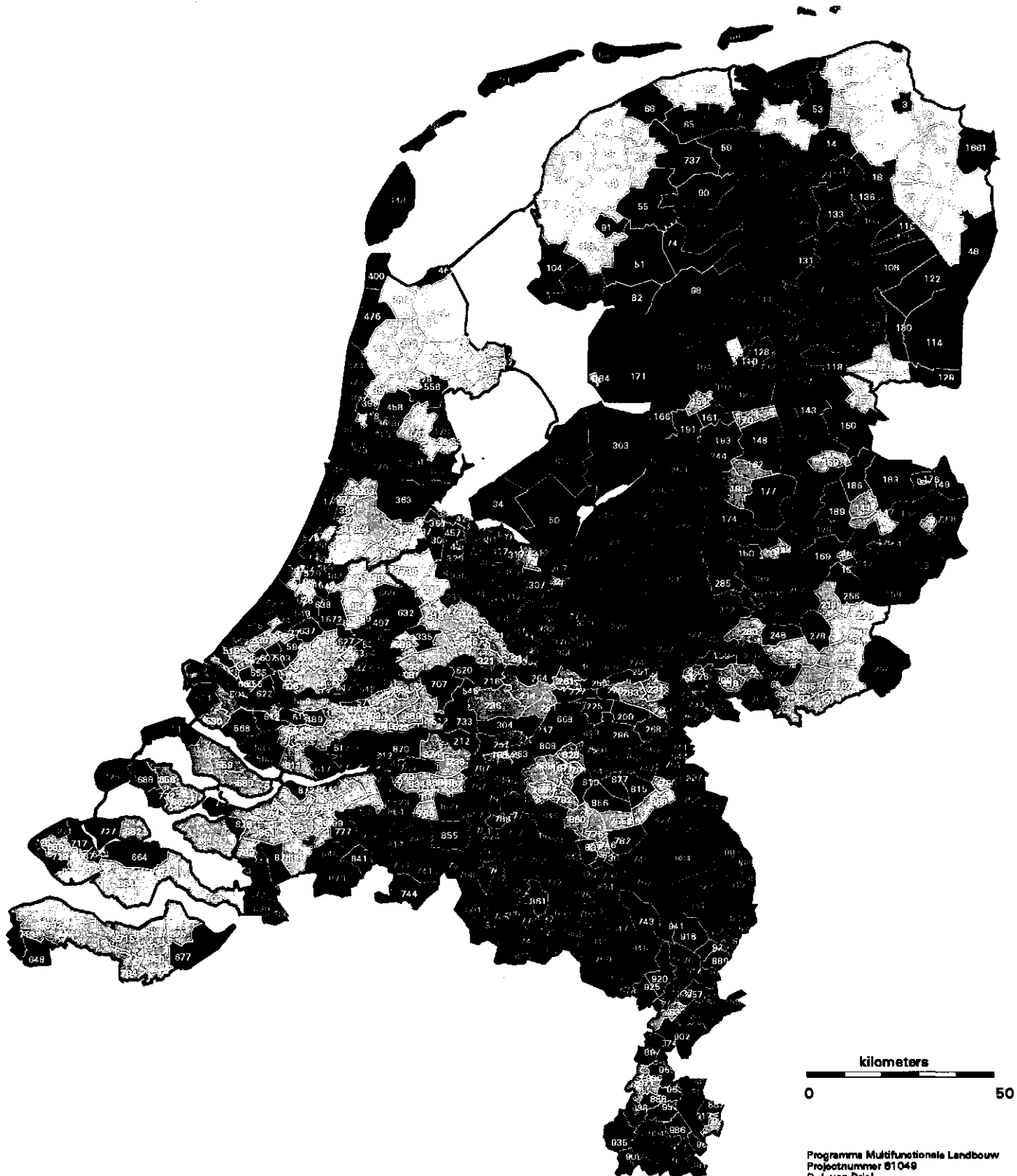

Fig. 4 Nederlandse gemeenten in volgorde van afnemende groen/wit-verhouding (—) en ingedeeld in drie klassen van elk 1/3 van het nationaal agrarisch areaal (—)

In aanhangsels 1 en 2 kan per gemeente de groen/wit-verhouding worden opgezocht, om te zien of deze voor buffering van natuur, ontwikkeling van agrarische natuur of beide (klasse 2) aanleiding geeft.

Kaart5a Behoefte per gemeente aan ML vanuit de voorraadfunctie om natuur te bufferen
Totaal gebied en codenummer per gemeente

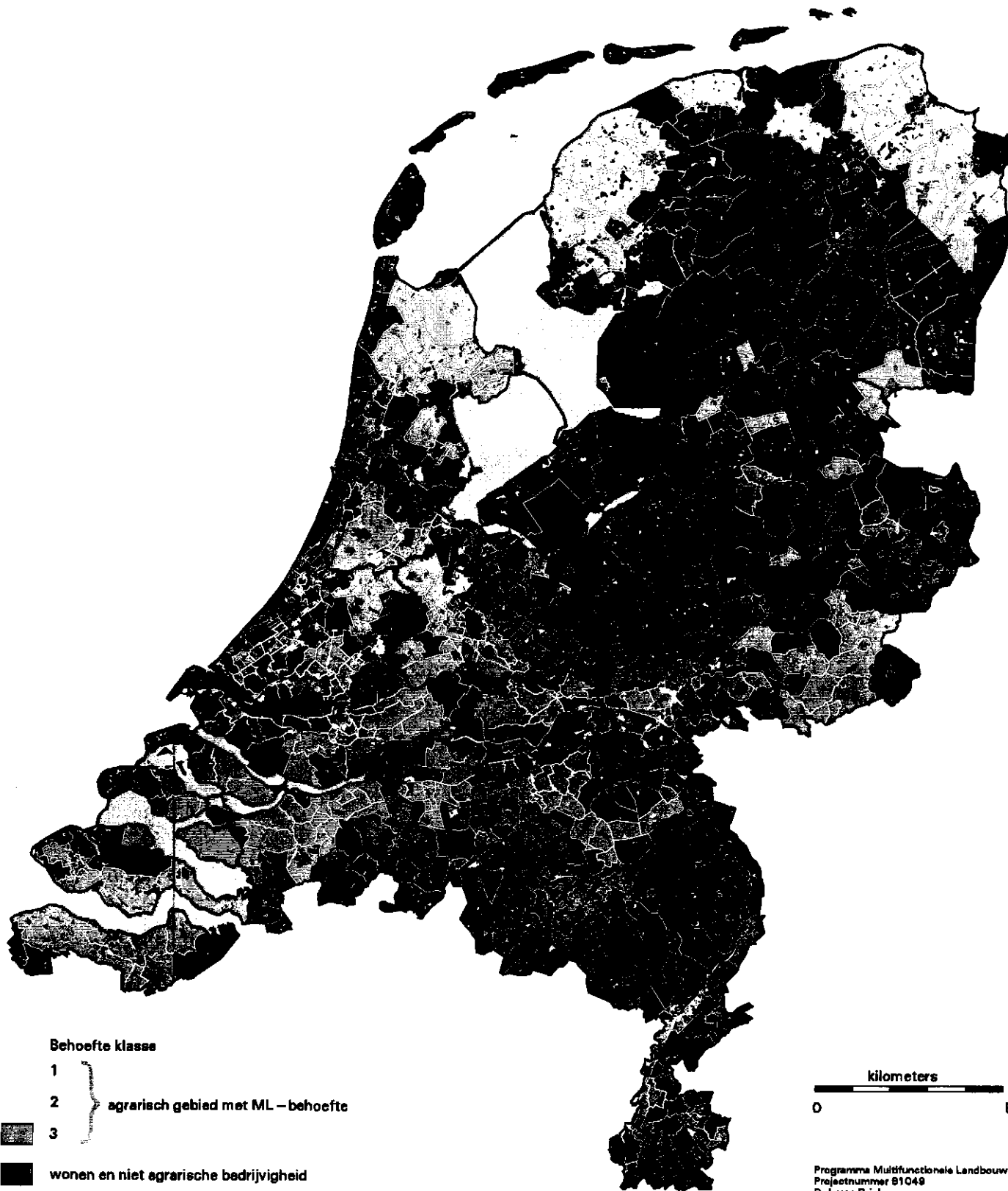
Behoefte - klasse	Klassegrenzen groen/wit	% Araal	Aantal gemeenten	Gemiddelde groen/wit	Standaard afwijking
1	$\geq 0,21$	33	266	1,24	4,670
2	0,07 - 0,20	33	168	0,14	0,038
3	$< 0,07$	33	210	0,03	0,025

Programma Multifunctionele Landbouw
Projectnummer 81049
D.J. van Driel
Bron: CBS, DLG
(kaartcode: MLn_krt2)
datum: 21 - OCT - 1998

SC - DLO

Kaart5b Behoefte per gemeente aan ML vanuit de voorraadfunctie om natuur te bufferen
Agrarisch gebied per gemeente

Behoefte klasse

- 1 } agrarisch gebied met ML – behoefte
- 2 } agrarisch gebied met ML – behoefte
- 3 } agrarisch gebied met ML – behoefte

- wonen en niet agrarische bedrijvigheid
- verblijfarecreatie natuur
- meren en rivieren

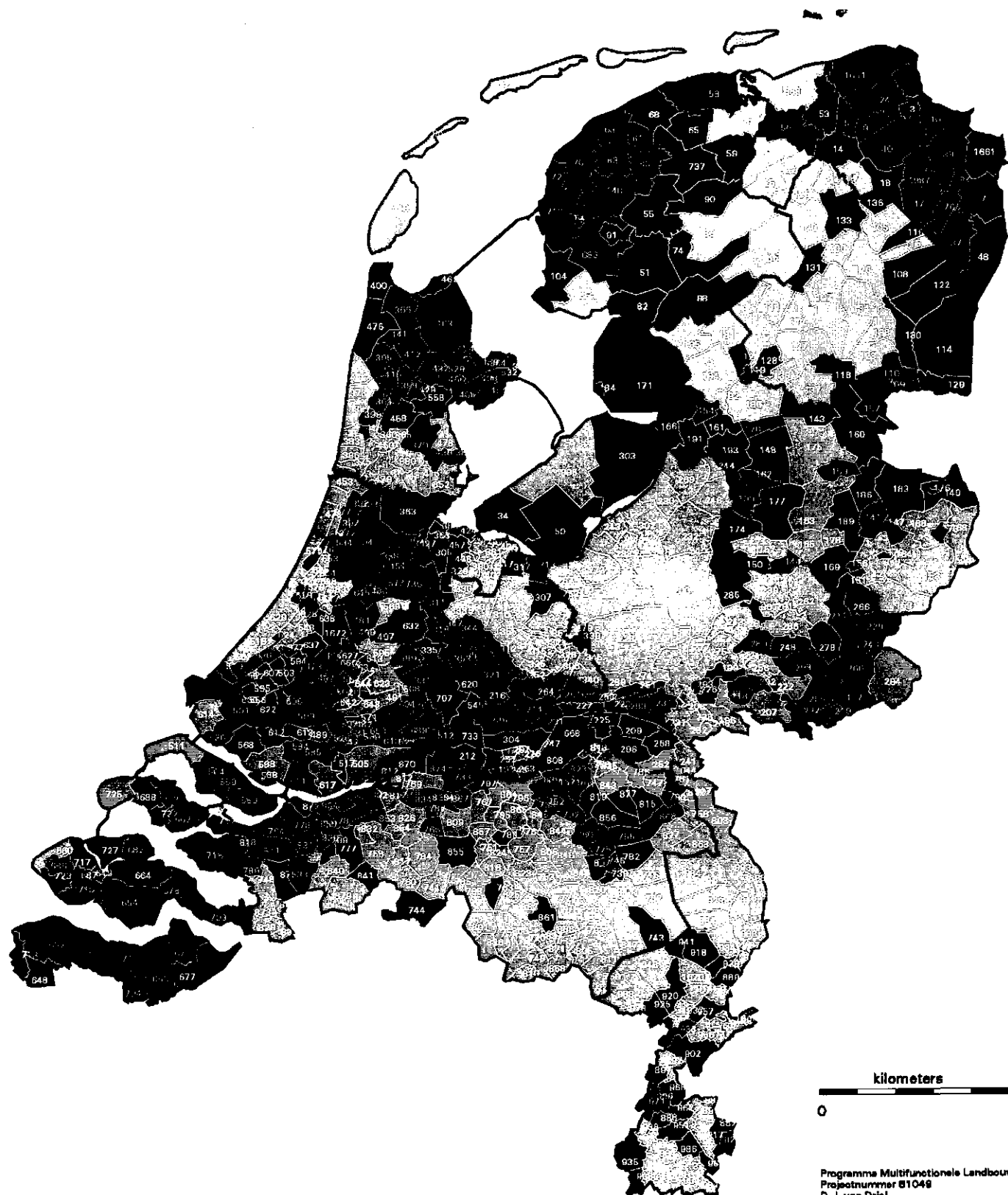
kilometers
0 50

Programma Multifunctionele Landbouw
 Projectnummer 81049
 D.J. van Driel
 Bron: CBS, DLO, NKN, RIVM, BORIS
 (kaartcode: MLvr_krt1)
 datum: 21 – OCT – 1988

SC – DLO

Kaart6a Behoefte per gemeente aan ML vanuit de voorraadfunctie om natuur te ontwikkelen
 Totaal gebied en codenummer per gemeente

Behoeftes-klasse	Klassegrenzen groen/wit	% Areaal	Aantal gemeenten	Gemiddelde groen/wit	Standaard afwijking
1	< 0,07	33	210	0,03	0,025
2	0,07 - 0,21	33	168	0,14	0,038
3	> 0,21	33	266	1,24	4,670

Programma Multifunctionele Landbouw
 Projectnummer 61048
 D.J. van Driel
 Bron: CBS, DLG
 (kaartcode: MLn_kri1)
 datum: 21 - OCT - 1998

SC - DLO

Kaart6b Behoefte per gemeente aan ML vanuit de voorraadfunctie om natuur te ontwikkelen
Agrarisch gebied per gemeente

Behoefte klasse

- 1
 - 2
 - 3
- } agrarisch gebied met ML – behoefte

wonen en niet agrarische bedrijvigheid

verblijfsrecreatie

natuur

meren en rivieren

Programma Multifunctionele Landbouw
Projectnummer B1049
D.J. van Driel
Bron: CBS, DLG, NKN, RIVM, BORIS
(kaartcode: MLvr_krt1)
datum: 21 - OCT - 1998

SC - DLO

5.2.4 Conclusies

De volgende conclusies kunnen worden getrokken voor de behoefte aan ML in de agrarische gebieden van de ruim 600 gemeenten vanuit de functie beheer van strategische voorraden, die zich concentreren in de gebieden met hoofdfunctie natuur:

1. De verhouding in gemeentelijke oppervlakten aan natuur- en agrarisch gebied (groen/wit) is een goede indicator voor de behoefte aan ML in het gemeentelijk agrarisch gebied vanuit de voorraadfunctie, zowel voor buffering van natuur (tegen verdroging, vermesting, verzuring, versnippering en verstoring) als voor ontwikkeling van 'agrarische natuur' ter aanvulling of vervanging:
 - de behoefte aan buffering neemt toe naarmate gemeenten meer ha natuur per ha landbouw, dus meer groen/wit hebben;
 - de behoefte aan ontwikkeling neemt toe naarmate gemeenten minder ha natuur per ha landbouw, dus minder groen/wit hebben.
2. Groen/wit is zeer hoog tot hoog (klasse 1, gemiddeld 1,24), dus de behoefte aan buffering van natuur op basis van ML is vooral hoog in de gemeenten in het oostelijk deel van Nederland (noordelijke, oostelijke en zuidelijke zandgebieden, lössgebied en de duinen).
3. Groen/wit is laag (klasse 2, gemiddeld 0,13) tot zeer laag (klasse 3, gemiddeld 0,02), dus de behoefte aan ontwikkeling van agrarische natuur op basis van ML is vooral hoog tot zeer hoog in de gemeenten in het westelijk deel van Nederland (Zeeland, westelijke veenweidegebieden, noordelijke kleigebieden) en in de Achterhoek.
4. In principe heeft de natuur c.q. de voorraadfunctie in alle gemeenten van het land behoefte aan buffering in het agrarisch gebied, aanvulling door agrarische natuur of beiden:
 - vanwege zijn eigenwaarde;
 - vanwege zijn gebruikswaarde voor de twee andere functies van de Groene Ruimte: leefomgeving (wonen, werken, recreëren) en productie (agrarisch en niet-agrarisch).
5. Om deze reden wordt de kaart voor de ML-behoefte van de Nederlandse gemeenten vanuit meerdere functies beperkt tot de samenvallende behoeften vanuit leefomgeving en productie.

6 Behoeftte per gemeente aan ML vanuit de functies productie én leefomgeving

6.1 Inleiding

Zoals toegelicht in hoofdstuk 1 richt deze studie zich op twee vragen voor beleid en onderzoek:

- a) In welke gemeenten is er behoefte aan een grotere bijdrage van de landbouw aan een aantrekkelijke leefomgeving en/of het beheer van de strategische voorraden?
- b) In welke gemeenten vallen hoge behoeften aan ML van de zijde van de functies aantrekkelijke leefomgeving en/of beheer van strategische voorraden samen met de behoefte om de productie te versterken?

Vraag a) is beantwoord in de hoofdstukken 3-5. In dit hoofdstuk trachten we vraag b) te beantwoorden.

In ons land zijn de voorraden aan open ruimte, rust, stilte, water, biodiversiteit en historisch landschap sterk geslonken. Wat resteert, bevindt zich voornamelijk in de natuurgebieden. Gelukkig zitten we nog ruim in de agrarische gebieden en kunnen we hierin de voorraadfunctie versterken door buffering van de bestaande voorraden in de natuurgebieden en ontwikkeling van nieuwe voorraden in de vorm van agrarische natuur. Vanuit de voorraadfunctie kan dus worden geconcludeerd dat ML in alle gemeenten gewenst is. Anderzijds geldt dat de voorraadfunctie onmisbaar is voor de integratie van productie en leefomgeving door ML. Dus zowel voor de voorraadfunctie zelf als voor de integratie van productie en leefomgeving dient per gemeente op basis van de groen/wit-verhouding te worden gezien of buffering dan wel ontwikkeling van natuur prioriteit verdient (kaarten 5 en 6). Tegen deze achtergrond kunnen we vraag b) beperken tot:

- In welke gemeenten vallen hoge behoeften aan ML vanuit de functies productie en leefomgeving samen?

Bij de verkenning van de behoefte aan ML vanuit productie (hoofdstuk 3) en vanuit leefomgeving (hoofdstuk 4) werd duidelijk, dat de grote steden weliswaar een hoge behoefte aan ML vanuit de leefomgeving hebben, maar juist een lage behoefte vanuit de productie in hun (resterend) agrarisch gebied. Als beleid en onderzoek zich dus beperken tot ML in die gemeenten, waar zowel productie als leefomgeving daaraan behoefte hebben, laten ze de grote steden zitten met hun grote behoefte aan versterking van de leefomgeving! Omdat dit maatschappelijk niet aanvaardbaar is, presenteren we na twee kaarten met de samenhangende behoeften aan ML vanuit leefomgeving en productie (paragraaf 6.2) nog een derde kaart met de meest behoeftige gemeenten qua versterking van de leefomgeving, ongeacht de behoefte vanuit de productie (paragraaf 6.3). Deze benadering komt er dus op neer, dat in paragraaf 6.2 wordt gezien waar ML met de leefomgeving de productie kan versterken en in paragraaf 6.3 wordt gezien waar ML de leefomgeving kan versterken, ongeacht de behoefte vanuit de productie.

6.2 Gemeenten waar ML met leefomgeving de productie kan versterken

6.2.1 Werkwijze

Bij de verkenning van de behoeften van gemeenten aan ML vanuit de afzonderlijke functies zijn de gemeenten steeds ingedeeld in drie behoefteklassen (hoog, middel en laag) van elk 1/3 van het nationaal areaal aan agrarisch gebied. Drie klassen leek ons het juiste midden tussen enerzijds de informatiedichtheid en anderzijds de leesbaarheid en bruikbaarheid van de kaarten. Telkens 1/3 van het areaal per klasse leek ons het juiste midden tussen breedte (representativiteit) en scherpte (kansrijkdom) van de selectie voor beleid en onderzoek, waarbij we aannamen dat we voor de samenhangende hoge behoefte aan ML vanuit de 3 functies in principe $1/3 \times 1/3 \times 1/3 = 1/27$ van het agrarisch areaal (80 000 ha) zouden selecteren.

In hoofdstuk 4 is uiteengezet, dat dit heeft geresulteerd in ruime klassegrenzen bij de selectie van gemeenten met hoge behoefte aan ML (klasse 1) vanuit leefomgeving voor eigen inwoners en vanuit recreatie-omgeving voor niet-inwoners. Maar het heeft juist geresulteerd in scherpe klassegrenzen bij de selectie van gemeenten met hoge behoefte aan ML (klasse 1) vanuit productie, zoals uiteengezet in hoofdstuk 3. Dit laatste sluit nogal wat gemeenten uit, die een middelhoge behoefte vanuit de productie (klasse 2) hebben en een hoge behoefte (klasse 1) vanuit leefomgeving voor eigen inwoners of recreatie-omgeving voor niet-inwoners. Daarom hebben we ervoor gekozen twee kaarten te presenteren van de samenhangende behoeften aan ML vanuit productie en leefomgeving:

- Kaart 7: scherpe selectie van gemeenten in samenhangende behoefteklasse 1, met behoefteklasse 1 zowel vanuit productie als vanuit leefomgeving eigen inwoners of recreatie-omgeving niet-inwoners;
- Kaart 8: ruime selectie van gemeenten in samenhangende behoefteklasse 1, met behoefteklasse 1 òf 2 vanuit productie en klasse 1 voor leefomgeving eigen inwoners of recreatie-omgeving niet-inwoners.

Hoe de samenhangende behoefteklassen 1, 2 en 3 voor de kaarten 7 en 8 zijn samengesteld uit de behoefteklassen per functie (kaarten 2-4) blijkt uit tabel 7.

Voor versterking van de productiefunctie is geen onderscheid gemaakt of dit kan vanuit de leefomgeving voor de eigen inwoners of vanuit de recreatie-omgeving van de niet-inwoners. Steeds is uitgegaan van de deelfunctie met de hoogste behoefte. In de praktijk is er namelijk een grote overeenkomst in de voorwaarden die zij stellen en de investeringen die zij vergen. Wel lijkt het versterken van de recreatie-omgeving onder de huidige omstandigheden een grotere bijdrage aan de productie te kunnen leveren. Zodra de gebieden zijn gekozen voor verdere verkenning kan dit nader worden uitgezocht in de context van deze gebieden.

Tabel 7 Scherpe en ruime selectie van gemeenten op samenhangende behoefte aan ML vanuit productie (P), leefomgeving eigen inwoners of recreatie-omgeving niet-inwoners (L of R)

Samenhangende behoefteklasse	Kaart 7: scherpe selectie Behoefteklasse per functie		Kaart 8: ruime selectie Behoefteklasse per functie	
	P	L of R (hoogste)	P	L of R (hoogste)
1	1	1	1 of 2	1
2	1 1 of 2	2	1 of 2	2
3	1 of 2 3	3 1, 2 of 3	1 of 2 3	3 1, 2 of 3

6.2.2 Resultaten

In de scherpe selectie van gemeenten (kaart 7) bevinden zich 96 gemeenten met 12% van het nationaal landbouwareaal in samenhangende behoefteklasse 1 vanuit productie en leefomgeving. Het meeste areaal ligt in de provincies Zeeland en Drenthe (tabel 8).

Tabel 8 Scherpe selectie van gemeenten, waar ML met leefomgeving de productie kan versterken: aantal gemeenten en landbouwareaal per behoefteklasse per provincie (ha circa 20% overschat, zie paragraaf 2.1)

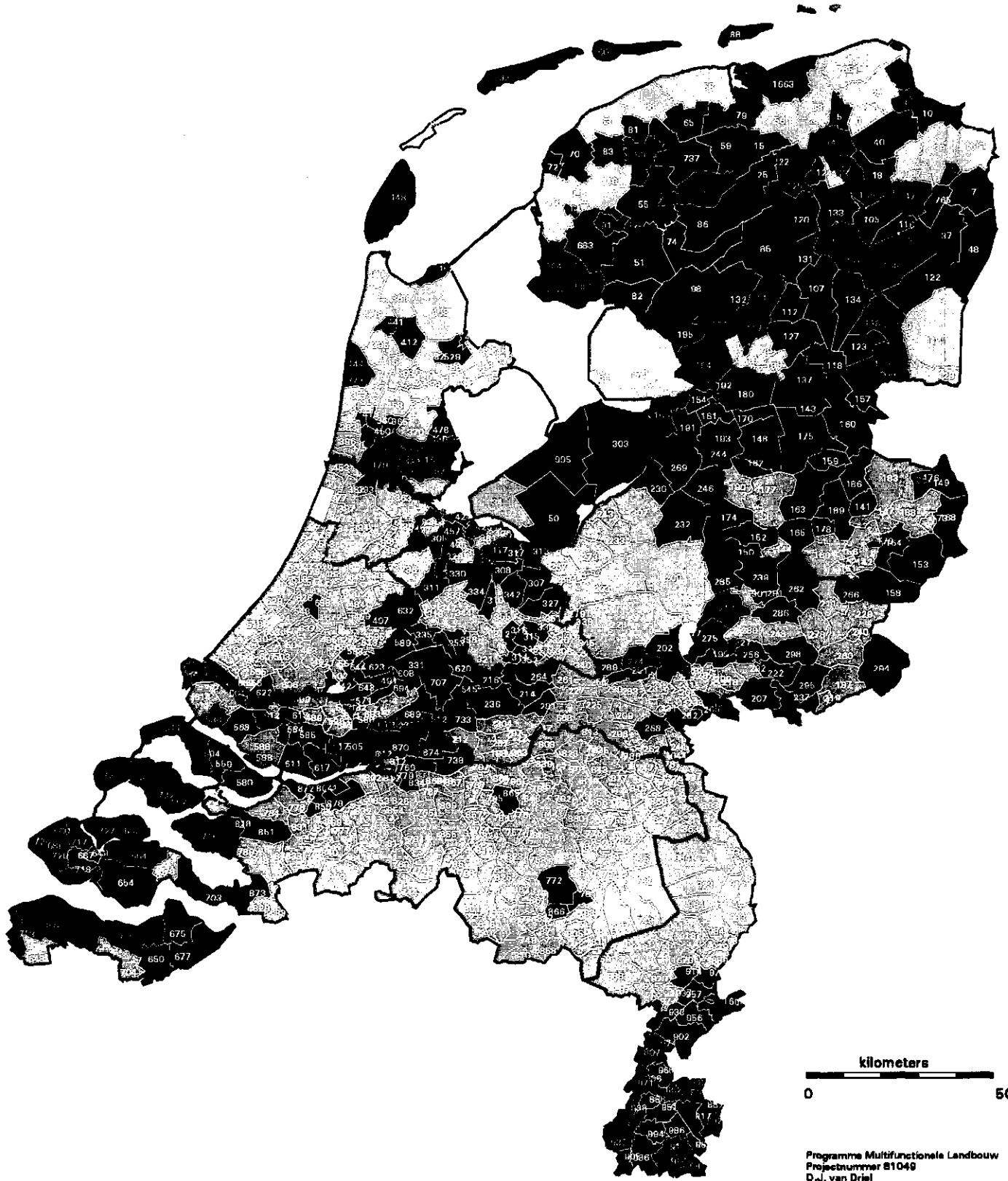
Behoefteklasse	Aantal gemeenten	Landbouwareaal (ha x 1000): nationaal en per provincie						
		Neder-Land	Zee-land	Drenthe	Noord-Holland	Fries-land	Lim-burg	Overig
1	96	300	87	58	35	35	21	64
2	212	1053	48	99	26	174	39	667
3	331	1106	15	39	124	60	85	783
Totaal	639	2459	150	196	185	269	145	1514

In de ruime selectie van gemeenten (kaart 8) bevinden zich 212 gemeenten met 27% van het nationaal landbouwareaal in samenhangende behoefteklasse 1 vanuit productie en leefomgeving. Het meeste areaal ligt in de provincies Overijssel, Zeeland en Drenthe (tabel 9).

Tabel 9 Ruime selectie van gemeenten, waar ML met leefomgeving de productie kan versterken: aantal gemeenten en landbouwareaal per behoefteklasse per provincie (ha circa 20% overschat, zie paragraaf 2.1)

Behoefteklasse	Aantal gemeenten	Landbouwareaal (ha x 1000) nationaal en per provincie						
		Neder-Land	Over-ijssel	Zee-land	Drenthe	Gelder-land	Zuid-Holland	Overig
1	212	652	127	90	77	69	57	232
2	96	701	66	44	80	82	41	388
3	331	1107	62	15	39	164	98	729
Totaal	639	2460	255	149	196	315	196	1349

**Kaart7a Behoeft aan ML per gemeente vanuit productie en leefomgeving
(scherpe selectie) –Totaal gebied en codenummer per gemeente**

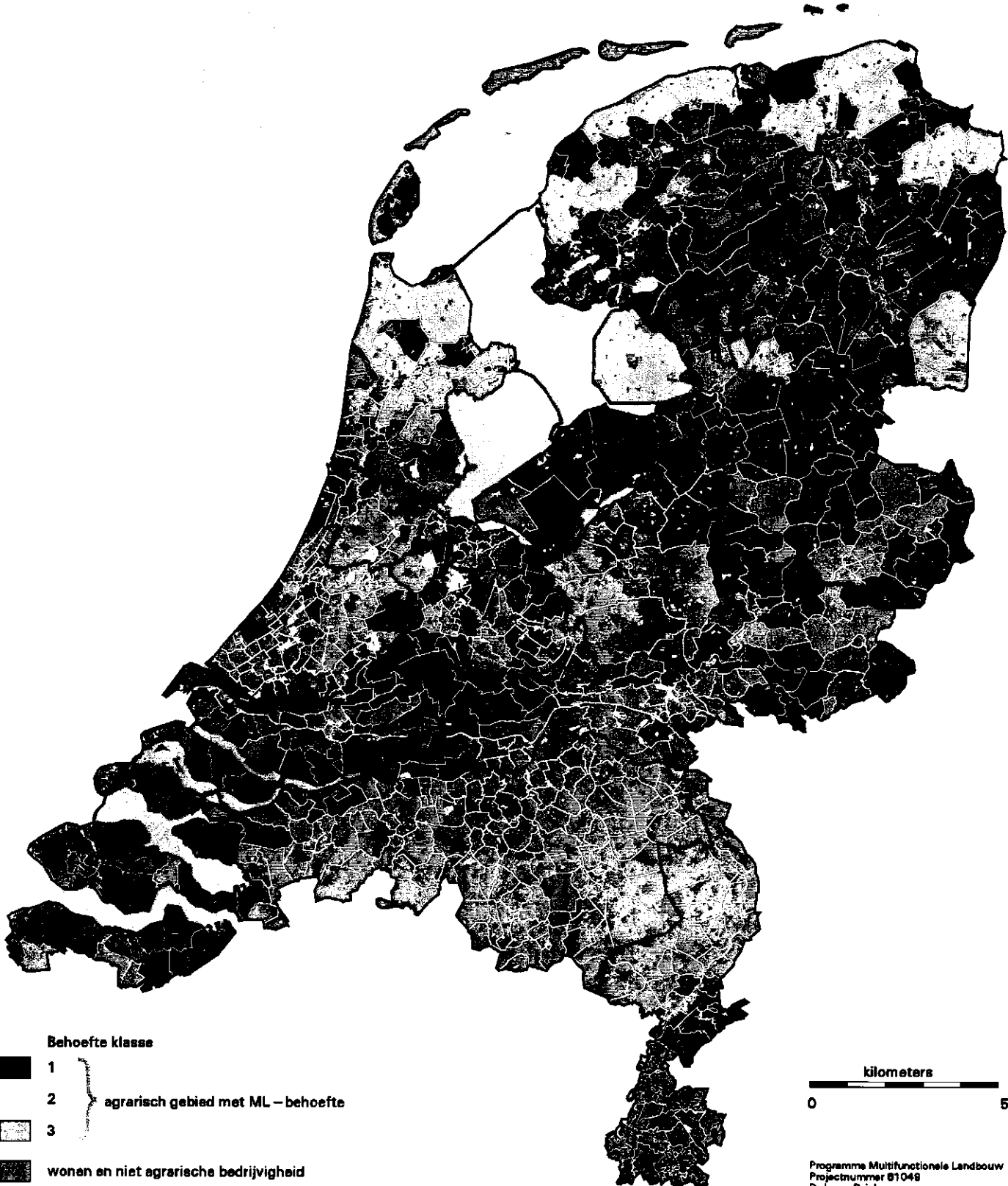
Behoefteklasse	Behoefteklasse per functie L, D of V	% Areal	Aantal gemeenten
1	1	12,2	96
2	1 of 2	42,8	212
3	1,2 of 3	45,0	331

Programme Multifunctionele Landbouw
 Projectnummer 81048
 D.J. van Driel
 Bron: CBS, DLG, NKN, RIVM, BORIS
 (Kaartcode: MLJb_ree)
 datum: 21 - OCT - 1998

SC - DLO

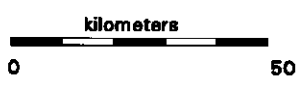
Kaart7b Behoeftte aan ML per gemeente vanuit productie en leefomgeving
(scherpe selectie) –Agrarisch gebied per gemeente

Behoeftte klasse

- 1
 - 2
 - 3
- } agrarisch gebied met ML – behoefte

- wonen en niet agrarische bedrijvigheid
- verblijfrecreatie
- natuur
- meren en rivieren

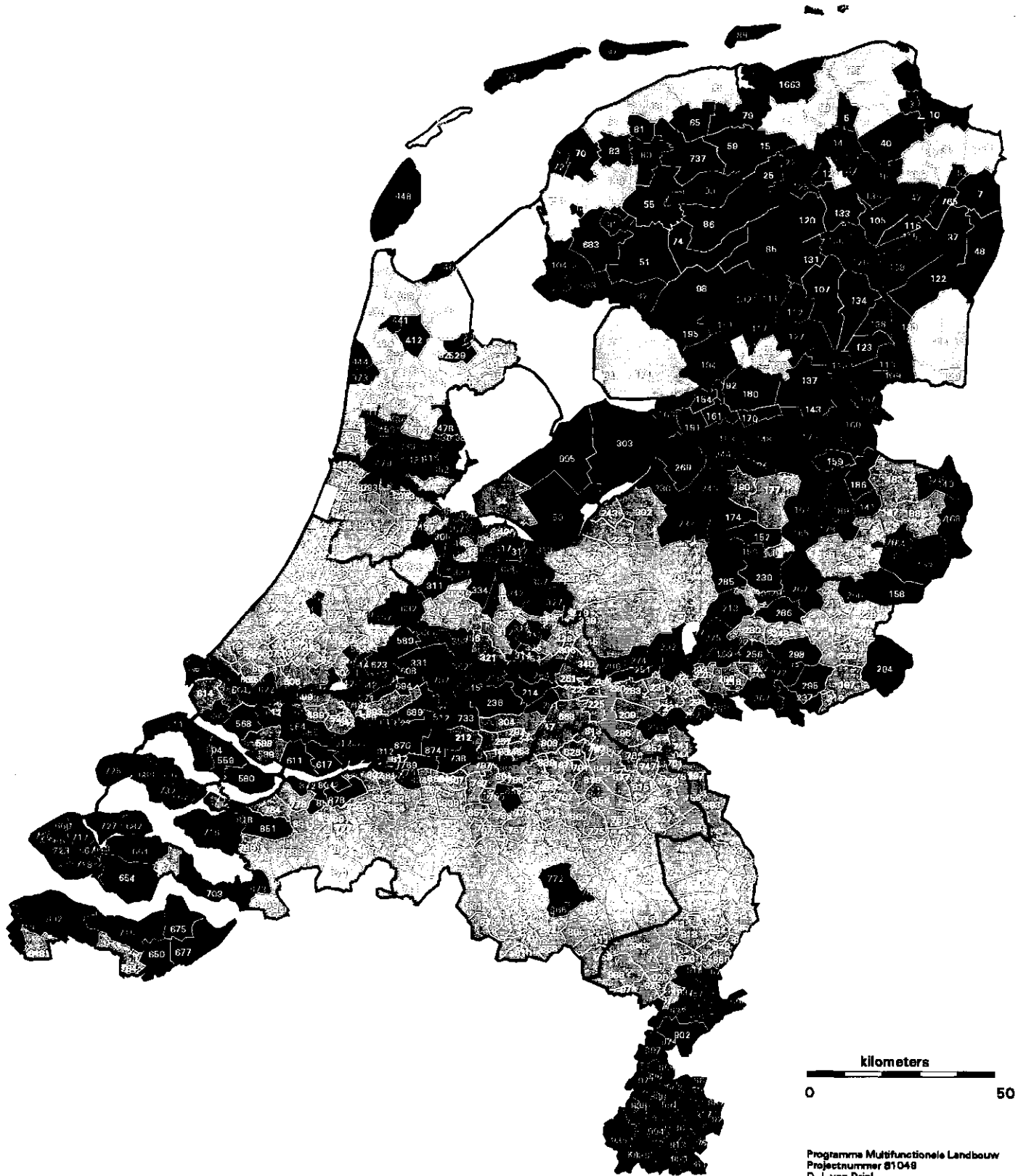

Programme Multifunctionele Landbouw
 Projectnummer 81048
 D.J. van Driel
 Bron: CBS, DLG, NKN, RIVM, BORIS
 (kaartcode: MLib rec)
 datum: 21-OCT-1998

SC-DLO

Kaart8a Behoeftte aan ML per gemeente vanuit productie en leefomgeving
(ruime selectie) –Totaal gebied en codenummer per gemeente

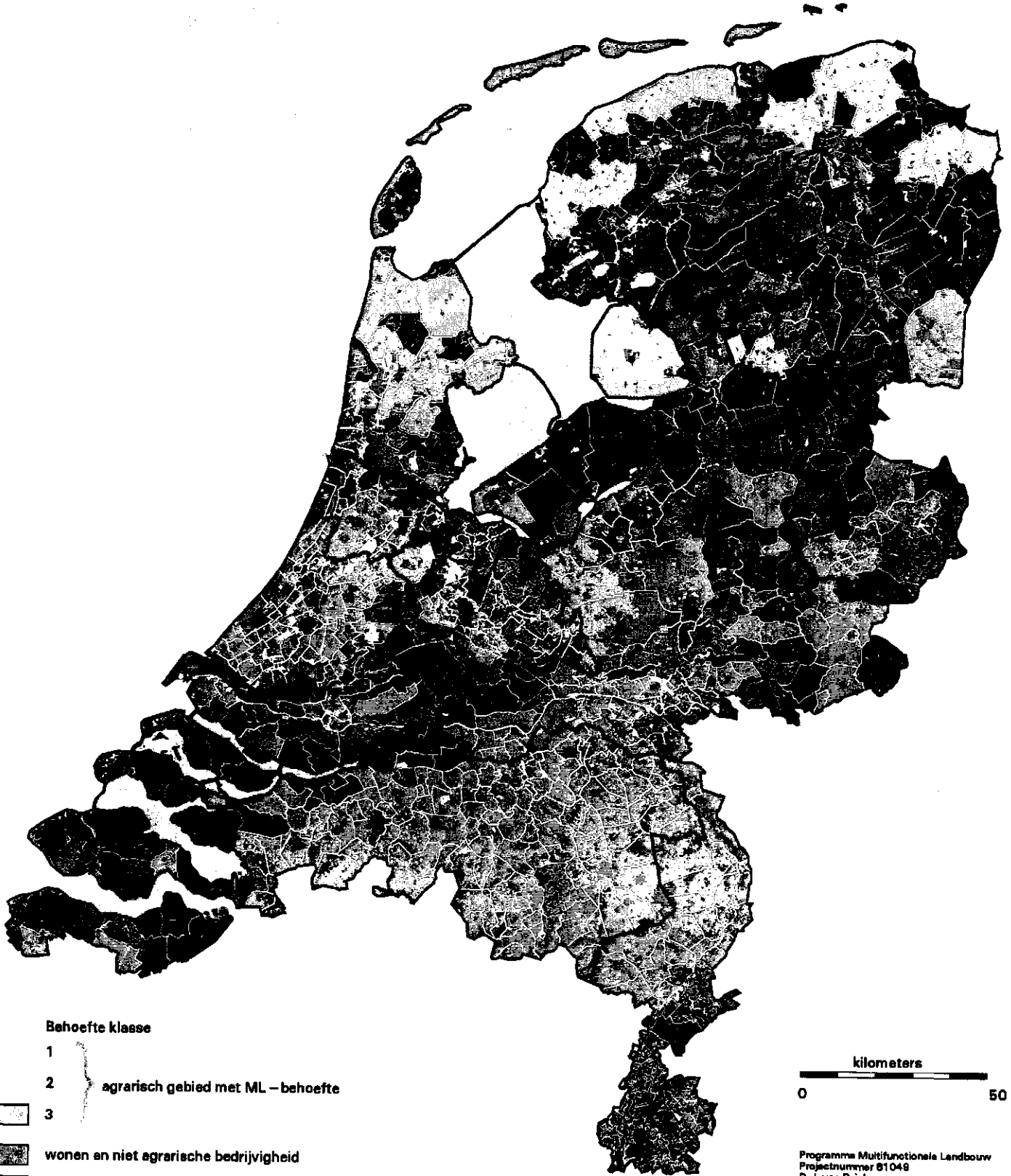
Behoeftte- klasse	Behoeftteklasse		% Areaal	Aantal gemeenten
	L	D of V		
1	1 of 2	1	28,5	212
2	1 of 2	1 of 2	28,5	96
3	1,2 of 3	1,2 of 3	45,0	331

Programma Multifunctionele Landbouw
Projectnummer 81048
D.J. van Driel
Bron: CBS, DLG, NKN, RIVM, BORIS
(kaartcode: MLIs n rec)
datum: 21 - OCT - 1998

SC - DLO

Kaart8b Behoeftte aan ML per gemeente vanuit productie en leefomgeving
(ruime selectie)– Agrarisch gebied per gemeente

Behoeftte klasse

- 1
- 2 } agrarisch gebied met ML – behoeftte
- 3

- wonen en niet agrarische bedrijvigheid
- verblijfsrecreatie
- natuur
- maren en rivieren

Programma Multifunctionele Landbouw
 Projectnummer 81048
 D.J. van Driel
 Bron: CBS, DLG, NKN, RIVM, BORIS
 (kaartcode: ML1b n rec)
 datum: 21 – OCT – 1998

SC – DLO

6.2.3 Discussie

De scherpe selectie van 96 en de ruime selectie van 212 gemeenten hebben een even hoge behoefte van de eigen bevolking en/of verblijfsrecreanten om de leefomgeving te versterken in hun agrarisch gebied. Het verschil is echter de mate van behoefte om de productie te versterken (kaart 2). De scherpe selectie gaat uit van de hoge behoefteklasse, terwijl de ruime selectie de middelhoge behoefteklasse erbij neemt. De hoge behoefteklasse heeft gemiddeld minder dan 2,5 NGE/ha (fl. 5500/ha). Dit wijst erop, dat in deze gemeenten akkerbouw- en/of extensieve graasveehouderij het agrarisch gebied domineren (paragraaf 3.1). Door behoefteklasse 2 erbij te nemen in de ruime selectie, verruimen we de grens voor klasse 1 met hoge samenhangende behoefte van leefomgeving en productie tot $\leq 3,6$ NGE (\leq fl. 8000/ha). Het effect is zeer groot, want in plaats van 1/3 wordt nu in 2/3 van het areaal gekeken, in welke gemeenten een hoge behoefte is vanuit leefomgeving. De ruime selectie voegt zo aan de scherpe selectie van 96 gemeenten met 12% van het nationaal landbouwareaal, nog 116 gemeenten toe met maar liefst 15% van het nationaal areaal. Deze 116 gemeenten hebben overwegend graasveehouderij in hun agrarisch gebied, gezien de gemiddelde bruto toegevoegde waarden van akkerbouw en graasveehouderij van 2 respectievelijk 3 NGE/ha.

Gezien de zeer hoge gemiddelde bruto toegevoegde waarden van hokveehouderij en (glas)tuinbouw/boom- en fruitteelt van 16 respectievelijk 25 NGE/ha, zullen deze zelfs in de ruime selectie van gemeenten nauwelijks voorkomen. In het algemeen kan de ruime selectie dus worden gekarakteriseerd als de gemeenten, waar het agrarisch gebied relatief grootschalig en open is, met overheersend grondgebonden landbouw. De Groene Ruimte is hier relatief weinig bebouwd, goedkoop en over het algemeen onderbenut voor de functie productie.

Een nadere verkenning moet uitwijzen, in hoeverre er ook sprake is van onderbenutting voor de functies leefomgeving en voorraadbeheer. In dat geval kunnen de drie functies van de Groene Ruimte in deze gemeenten worden versterkt door ML, op basis van de innovaties die we in rapport 1 van de programmeringsstudie hebben ontvouwd (Vereijken, red., 1997). De actoren in de gemeenten van de scherpe selectie kunnen worden gewezen op Integraal Bouwland Beheer. De actoren in de bijkomende gemeenten van de ruime selectie kunnen worden gewezen op Integraal Grasland Beheer. Deze innovaties kunnen de grootschalige akkerbouw- en graslandgebieden beter doen functioneren als leefomgeving en als voorraad aan ruimte, rust, stilte en biodiversiteit. Een Infrastructuur voor Natuur en Recreatie zal in de meeste gemeenten een nodige derde innovatie zijn, om het agrarisch gebied beter te ontsluiten voor flora, fauna en recreanten, zonder dat deze worden gehinderd door het gemotoriseerd verkeer langs de bestaande infrastructuur.

6.2.4 Conclusies

De volgende conclusies kunnen worden getrokken voor de samenhangende behoefte aan ML in de agrarische gebieden van de ruim 600 gemeenten vanuit de functies productie en leefomgeving:

1. Bij de verkenning van de behoefte vanuit de productie is de klasse 1 (hoge behoefte) zo scherp begrensd, dat ook klasse 2 in aanmerking dient te worden genomen. Vandaar 2 kaarten voor de samenhangende behoefte:

- Kaart 7: scherpe selectie van gemeenten in samenhangende behoefteklasse 1, met behoefteklasse 1 zowel vanuit productie als vanuit leefomgeving eigen inwoners of recreatie-omgeving niet-inwoners;
 - Kaart 8: ruime selectie van gemeenten in samenhangende behoefteklasse 1, met behoefteklasse 1 òf 2 vanuit productie en klasse 1 voor leefomgeving eigen inwoners of recreatie-omgeving niet-inwoners.
2. Voor versterking van de productiefunctie is dus geen onderscheid gemaakt, of dit kan vanuit de leefomgeving voor de eigen inwoners of vanuit de recreatie-omgeving van de niet-inwoners; steeds is uitgegaan van de deelfunctie met de hoogste behoefte. In de praktijk is er namelijk een grote overeenkomst in de voorwaarden die zij stellen en de investeringen die zij vergen.
 3. In de scherpe selectie van gemeenten (kaart 7) bevinden zich 96 gemeenten met 12% van het nationaal landbouwareaal in samenhangende behoefteklasse 1 vanuit productie en leefomgeving. Het meeste areaal ligt in de provincies Zeeland en Drenthe (tabel 8).
 4. In de ruime selectie van gemeenten (kaart 8) bevinden zich 212 gemeenten met 27% van het nationaal landbouwareaal in samenhangende behoefteklasse 1 vanuit productie en leefomgeving. Het meeste areaal ligt in de provincies Overijssel, Zeeland en Drenthe (tabel 9).
 5. De scherpe selectie gaat uit van de hoge behoefteklasse vanuit productie met minder dan 2,5 NGE/ha (< fl. 5500/ha). Dit wijst erop, dat in deze gemeenten akkerbouw en/of extensieve graasveehouderij het agrarisch gebied domineren (paragraaf 3.1).
 6. Door behoefteklasse 2 erbij te nemen in de ruime selectie, verruimen we de grens voor klasse 1 hoge samenhangende behoefte van leefomgeving en productie tot $\leq 3,6$ NGE (\leq fl. 8000/ha). De ruime selectie voegt zo aan de scherpe selectie van 96 gemeenten met 12% van het nationaal landbouwareaal nog 116 gemeenten toe met maar liefst 15% van het nationaal areaal. Deze 116 gemeenten hebben overwegend graasveehouderij in hun agrarisch gebied, gezien de gemiddelde bruto toegevoegde waarden van akkerbouw en graasveehouderij van 2 respectievelijk 3 NGE/ha.
 7. Gezien de zeer hoge gemiddelde bruto toegevoegde waarden van hokveehouderij en (glas)tuinbouw/boom- en fruitteelt van 16 respectievelijk 25 NGE/ha, zullen deze zelfs in de ruime selectie van gemeenten nauwelijks voorkomen. In het algemeen kan de ruime selectie dus worden gekarakteriseerd als de gemeenten, waar het agrarisch gebied relatief grootschalig en open is, met overheersend grondgebonden landbouw. De Groene Ruimte is hier relatief weinig bebouwd, goedkoop en over het algemeen onderbenut voor de functie productie.
 8. Een nadere verkenning moet uitwijzen, in hoeverre er ook sprake is van onderbenutting voor de functies leefomgeving en voorraadbeheer. In dat geval kunnen de 3 functies van de Groene Ruimte in deze gemeenten worden versterkt door ML, op basis van de innovaties die we in rapport 1 van de programmeringsstudie hebben ontvouwd (Vereijken, red., 1997).

6.3 Gemeenten waar de leefomgeving versterking heeft door ML, ongeacht de behoefte vanuit de productie

Bij de verkenning van de behoefte aan ML vanuit productie (hoofdstuk 3) en vanuit leefomgeving (hoofdstuk 4) werd duidelijk, dat de grote steden weliswaar een hoge behoefte aan ML vanuit de leefomgeving hebben, maar juist een lage behoefte vanuit de productie in hun (resterend) agrarisch gebied. Als beleid en onderzoek zich dus beperken

tot ML in die gemeenten, waar zowel productie als leefomgeving daaraan behoefte hebben, laten ze de grote steden zitten met hun grote behoefte aan versterking van de leefomgeving! Omdat dit maatschappelijk niet aanvaardbaar is, presenteren we na twee kaarten met de samenhangende behoeften aan ML vanuit leefomgeving en productie (paragraaf 6.2) nog een derde kaart met de meest behoeftige gemeenten qua versterking van de leefomgeving, ongeacht de behoefte vanuit de productie.

6.3.1 Werkwijze

Bij de verkenning van de behoeften van gemeenten aan ML vanuit de afzonderlijke functies zijn de gemeenten steeds ingedeeld in drie behoefteklassen (hoog, middel en laag) van elk 1/3 van het nationaal areaal aan agrarisch gebied. In hoofdstuk 4 is uiteengezet, dat dit heeft geresulteerd in een ruime klassegrens bij de selectie van gemeenten met hoge behoefte aan ML (klasse 1) vanuit leefomgeving voor eigen inwoners. Kaart 3 mag dus te worden beschouwd als een ruime selectie van 374 gemeenten met $\geq 3,6$ inwoners per agrarische ha (gemiddeld 27 inwoners per ha) en 33% van het landbouwareaal. Tabel 10 laat zien, hoe een veel scherpere selectie kan worden verkregen, door de klassegrens te verhogen tot 10 inwoners/ha.

Tabel 10 Scherpe selectie van gemeenten op basis van behoefte aan ML vanuit leefomgeving eigen inwoners, met minimaal 10 inwoners /agrarisch ha in de klasse 1 (hoge behoefte)

Behoeftel- Klasse	Klassegrenzen Inwoners/ha	% Areaal	Aantal gemeenten	Gemiddelde inwoners/ha	Standaard- afwijking
1	≥ 10	12,2	189	45,2	89,0
2	1,6-10	52,6	355	4,3	2,2
3	< 1,6	35,3	102	1,2	0,3

6.3.2 Resultaten

In de scherpe selectie bevinden zich 189 gemeenten met 12% van het nationaal landbouwareaal in de hoge behoefteklasse 1 vanuit leefomgeving. Het meeste areaal ligt in de provincies Zuid-Holland, Noord-Brabant en Noord-Holland (tabel 11 en kaart 9).

Tabel 11 Scherpe selectie van gemeenten op behoefte aan ML vanuit leefomgeving eigen inwoners: aantal gemeenten en landbouwareaal per behoefte klasse per provincie (ha circa 20% overschat, zie paragraaf 2.1)

Behoeftel- teklaas- se	Aantal gemeenten	Landbouwareaal (ha x 1000) nationaal en per provincie						
		Neder- land	Zuid- Holland	Noord- Brabant	Noord- Holland	Gelder- land	Over- ijssel	Overig
1	189	300	62	50	48	38	24	78
2	355	1293	114	250	82	245	143	459
3	102	867	20	43	55	32	88	629
Totaal	646	2460	196	343	185	315	255	1166

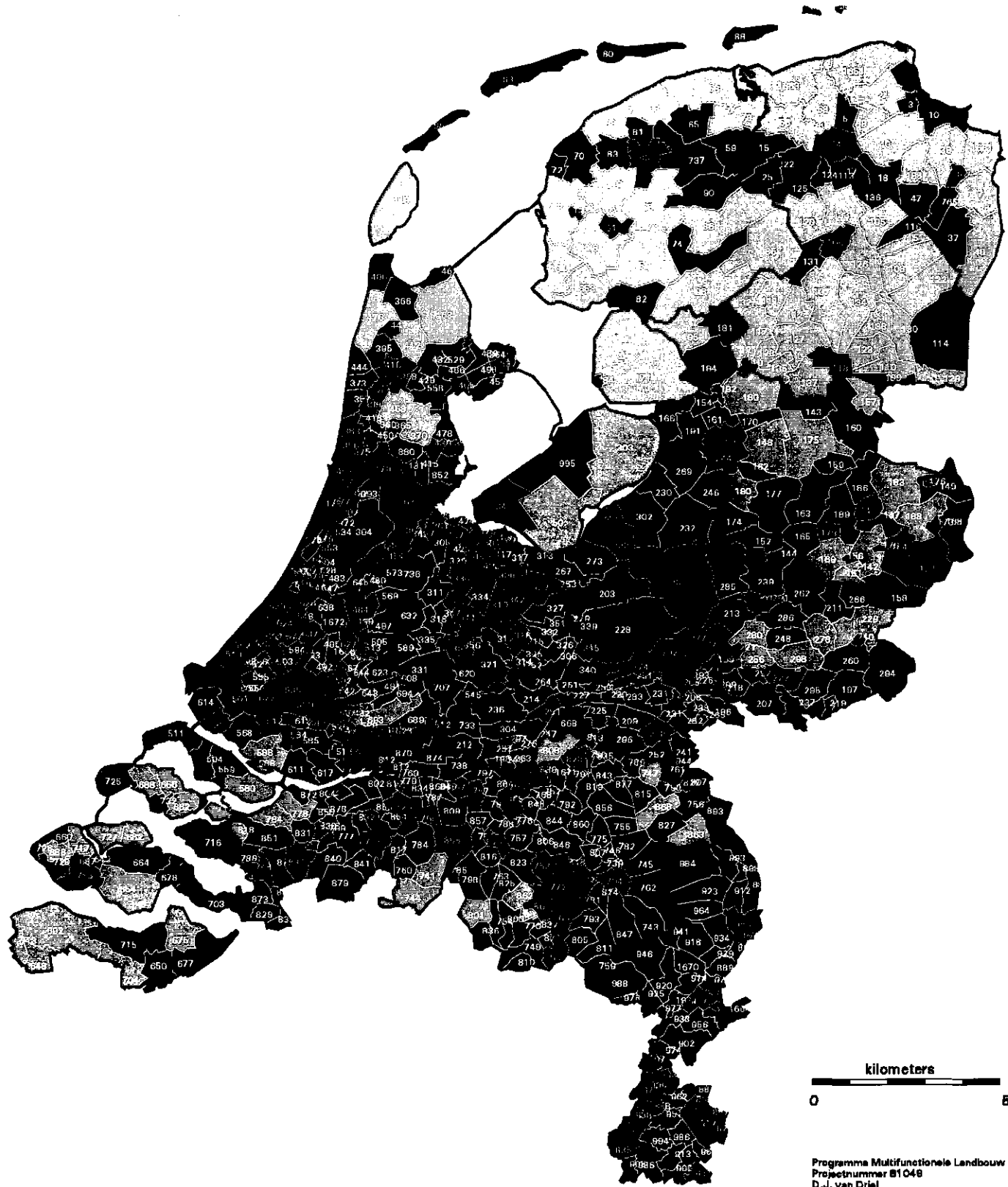
6.3.3 Discussie

Vergeleken met de ruime selectie (kaart 3), omvat de scherpe selectie niet alleen veel minder gemeenten (189 tegen 374) en veel minder landbouwareaal (12 tegen 33%), maar gemiddeld ook meer inwoners/agrarische ha (45 tegen 26). Uit de hoge standaardafwijking van het aantal inwoners/ agrarische ha (89) kan echter worden opgemaakt, dat er nog steeds een grote spreiding is binnen klasse 1. Dus als we van de 83 gemeenten met 10-20 inwoners/agrarische ha stellen, dat ze een hoge behoefte hebben aan versterking van de leefomgeving in hun agrarisch gebied, ongeacht de behoefte vanuit de productie, dan moeten we bij de 38 gemeenten met meer dan 50 inwoners/ha spreken van een zeer hoge behoefte!

Niettemin laat kaart 9 een frappant verschil zien tussen het totaal areaal (kaart 9a) en het agrarisch areaal (kaart 9b) van de 189 gemeenten van de scherpe selectie. Het agrarisch areaal blijkt bij de meeste gemeenten zo klein en versnipperd, dat het nauwelijks nog zichtbaar is. We kunnen deze gemeenten dus karakteriseren als gemeenten die hun agrarisch gebied grotendeels (zullen) hebben volgebouwd in 2010, en die -afhankelijk van hun areaal natuurgebied- voor de voorraad- en leefomgevingsfuncties van de Groene Ruimte zijn aangewezen op de laatste snippers agrarisch gebied binnen hun grenzen. Uiteraard kunnen ze voor de leefomgeving van hun inwoners en de omgeving voor hun verblijfsrecreanten een beroep doen op omliggende gemeenten, maar dit is bestuurlijk, economisch en ecologisch (autoverkeer!) niet aantrekkelijk. Daarom zit er voor deze gemeenten niets anders op dan te trachten de leefomgeving en de nodige strategische voorraden aan open ruimte, rust, stilte en biodiversiteit te versterken in hun resterend agrarisch gebied.

Hoe kan een gemeente haar leefomgeving en strategische voorraden versterken in haar resterend agrarisch gebied, als het zo versnipperd is? Hoe kan een gemeente dit, als bovendien het resterend agrarisch gebied dicht bezet is met hokken en kassen, kortom activiteiten met een hoge toegevoegde waarde, die op zich geen behoefte hebben aan economische versterking vanuit leefomgeving en strategische voorraden, en die zich daartoe ook nauwelijks lenen? Integraal Bouwland Beheer en Integraal Grasland Beheer lijken in deze gemeenten nauwelijks bruikbare innovaties. Wel lijkt een Infrastructuur voor Natuur en Recreatie zeer toepasselijk. Deze zou zowel voor fietsende en wandelende recreanten als voor flora en fauna de snippers groen in het woongebied kunnen verbinden met het resterend buitengebied en de omliggende gemeenten. Van gemeente tot gemeente zal daarbij moeten worden gekeken in hoeverre voor versterking van de leefomgeving en de strategische voorraden de nodige ruimte moet worden vrijgemaakt door opheffing, omvorming of verplaatsing van agrarische bedrijven. Een zeer interessante optie is het creëren van Nieuwe Buitenplaatsen (LNV, 1995). Samen met bestaande buitenplaatsen en restanten van het historisch landschap zouden ze een keten kunnen vormen rond de stad, verbonden door een Infrastructuur voor Natuur en Recreatie. De nieuwe buitenplaatsen zouden kunnen worden gesticht op ecologisch en infrastructureel gewenste locaties, waar zich bovendien bedrijven bevinden die in aanmerking komen voor verplaatsing, opheffing of omvorming. Bij dit laatste kan ondermeer worden gedacht aan zorgboerderijen, zorgkassen en ateliers voor ambacht en kunst voor uiteenlopende doelgroepen (geestelijk en/of lichamelijk gehandicapten, langdurig werklozen en WAO-ers, randgroepjongeren, 65+-ers).

Kaart9a Behoefte aan ML per gemeente vanuit leefomgeving
(scherpe selectie) –Totaal gebied en codenummer per gemeente

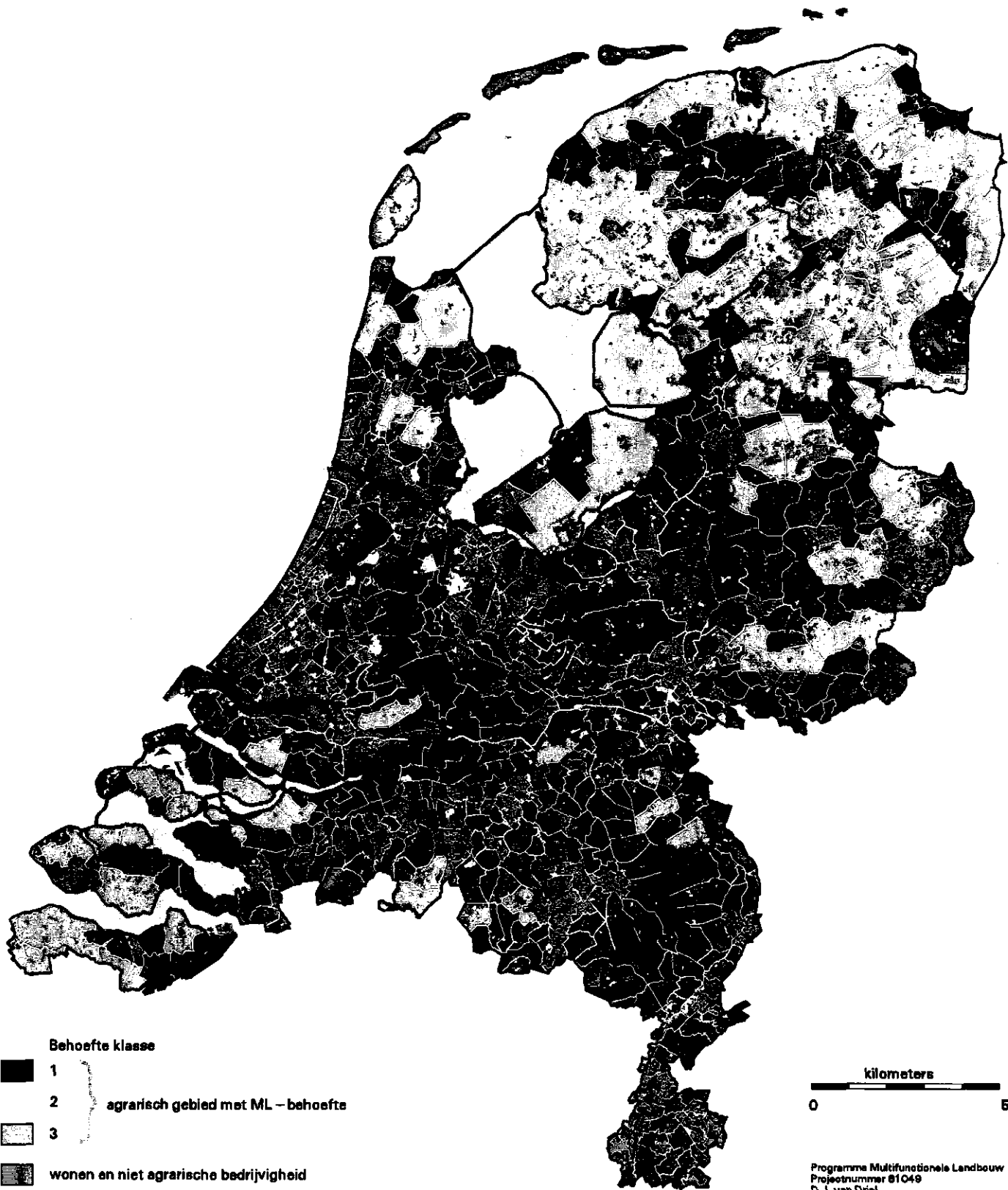
Behoeftes-klasse	Klassegrenzen inwoners/ha	% Areaal	Aantal gemeenten	Gemiddelde inwoners/ha	Standaard afwijking
	> = 10,0	12,2	189	45,2	89,0
2	1,6 – 10,0	52,6	355	4,3	2,2
	< 1,6	35,3	102	1,2	0,3

Programma Multifunctionele Landbouw
 Projectnummer B1048
 D.J. van Driel
 Bron: CBS, DLG, NKN, RIVM, BORIS
 (kaartcode: mldr krt1a)
 datum: 21 - OCT - 1998

SC-DLO

Kaart9b Behoeftte aan ML per gemeente vanuit leefomgeving
(scherpe selectie) –Agrarisch gebied per gemeente

- Behoeftte klasse**
- 1 } agrarisch gebied met ML – behoeftte
 - 2 }
 - 3 }
- wonen en niet agrarische bedrijvigheid
 - verblijfarecreatie
 - natuur
 - meren en rivieren

Programma Multifunctionele Landbouw
 Projectnummer 01049
 D.J. van Driel
 Bron: CBS, DLG, NKN, RIVM, BORIS
 (kaartoede: mldr_krt1a)
 datum: 21-OCT-1998

SC-DLO

6.3.4 Conclusies

De volgende conclusies kunnen worden getrokken voor de behoefte aan ML in de agrarische gebieden van de ruim 600 gemeenten vanuit de functie leefomgeving ongeacht de productie:

1. In de scherpe selectie (≥ 10 inwoners/ agrarische ha) bevinden zich 189 gemeenten met 12% van het nationaal landbouwareaal in de hoge behoefteklasse 1 vanuit leefomgeving. Het meeste areaal ligt in de provincies Zuid-Holland, Noord-Brabant en Noord-Holland (tabel 11 en kaart 9).
2. Vergeleken met de ruime selectie ($\geq 3,6$ inwoners/ agrarische ha, kaart 3), omvat de scherpe selectie niet alleen veel minder gemeenten (189 tegen 374) en veel minder landbouwareaal (12 tegen 33%) maar gemiddeld ook meer inwoners/agrarische ha (45 tegen 26).
3. Het agrarisch areaal blijkt bij de meeste gemeenten zo klein en versnipperd, dat het nauwelijks nog zichtbaar is. We kunnen deze gemeenten dus karakteriseren als gemeenten die hun agrarisch gebied grotendeels (zullen) hebben volgebouwd in 2010, en die -afhankelijk van hun areaal natuurgebied- voor de voorraad- en leefomgevingsfuncties van de Groene Ruimte zijn aangewezen op de laatste snippers agrarisch gebied binnen hun grenzen.
4. Uiteraard kunnen ze voor de leefomgeving van hun inwoners en de omgeving voor hun verblijfsrecreanten een beroep doen op omliggende gemeenten, maar dit is bestuurlijk, economisch en ecologisch (autoverkeer!) niet aantrekkelijk. Daarom zit er voor deze gemeenten niets anders op, dan te trachten de leefomgeving en de nodige strategische voorraden aan open ruimte, rust, stilte en biodiversiteit te versterken in hun resterend agrarisch gebied.
5. Integraal Bouwland Beheer en Integraal Grasland Beheer lijken in deze gemeenten nauwelijks bruikbare innovaties. Wel lijkt een Infrastructuur voor Natuur en Recreatie zeer toepasselijk. Deze zou zowel voor fietsende en wandelende recreanten als voor flora en fauna de snippers groen in het woongebied kunnen verbinden met het resterend buitengebied en de omliggende gemeenten.
6. Van gemeente tot gemeente zal daarbij moeten worden gekeken in hoeverre voor versterking van de leefomgeving en de strategische voorraden de nodige ruimte moet worden vrijgemaakt door opheffing, omvorming of verplaatsing van agrarische bedrijven. Een zeer interessante optie is het creëren van Nieuwe Buitenplaatsen. Samen met bestaande buitenplaatsen zouden ze een keten kunnen vormen rond de stad, verbonden door een Infrastructuur voor Natuur en Recreatie.
7. De nieuwe buitenplaatsen zouden kunnen worden gesticht op ecologisch en infrastructureel gewenste locaties, waar zich bovendien bedrijven bevinden, die in aanmerking komen voor verplaatsing, opheffing of omvorming. Bij dit laatste kan ondermeer worden gedacht aan zorgboerderijen, zorgkassen en ateliers voor ambacht en kunst voor uiteenlopende doelgroepen.

7 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten en conclusies van deze verkenning van de landelijke behoefte aan Multifunctionele Landbouw op gemeenteniveau, willen we de volgende aanbevelingen doen.

7.1 Onderzoek

1. Vervolg de verkenning in een drietal gebieden (een of meer aangrenzende gemeenten) waar ML met de leefomgeving de productie kan versterken en in een drietal gebieden waar de leefomgeving zondermeer versterking behoeft, ongeacht de behoefte vanuit de productie.
2. Kies deze gebieden (gemeenten) in de provincies met het grootste areaal aan agrarisch gebied dat versterking behoeft, in overleg met betreffende provincies en regiodirecties:
 - A. Gemeenten, waar ML met leefomgeving de productie kan versterken:
 - Zeeland en Directie Zuidwest;
 - Drente en Directie Noord;
 - Overijssel en Directie Oost;
 - B. Gemeenten, waar de leefomgeving zondermeer versterking behoeft, ongeacht de behoefte vanuit productie:
 - Noord-Holland en Directie Noordwest;
 - Zuid-Holland en Directie Zuidwest;
 - Noord-Brabant en Directie Zuid.
3. Verken voor deze gebieden (gemeenten) de wensen en mogelijkheden voor de drie functies van de Groene Ruimte in het agrarisch gebied, in overleg met de voornaamste actoren:
 - a) Op gebieds-/gemeenteniveau met de gemeente en andere niet-agrarische actoren:
 - Bestuurlijk en planologisch;
 - Sociaal-economisch;
 - Ecologisch;
 - Landbouwkundig;
 - b) Op bedrijfsniveau met plaatselijke afdeling van LTO (of agrarisch samenwerkingsverband) en/of recreatieondernemers:
 - Bestuurlijk en planologisch;
 - Sociaal-economisch;
 - Ecologisch;
 - Landbouwkundig.
4. Breng per gebied de resultaten van de deelverkenningen op gebieds- en bedrijfsniveau bij elkaar en trek conclusies met de actoren over het animo voor en haalbaarheid van een innovatieproject.

7.2 Beleid (nationaal, provinciaal, gemeentelijk)

Bekijk de mogelijkheden van aanscherping of nieuwvorming van beleid en verdeling van bijbehorende middelen op basis van:

- behoefte aan versterking van de economische productie (kaart 2), de leefomgeving (kaarten 3 en 4) en de strategische voorraden (kaarten 5 en 6) in het agrarisch gebied op gemeenteniveau;
- samenvallende behoefte aan versterking van productie én leefomgeving in het agrarisch gebied (kaarten 7 en 8);
- behoefte aan versterking van de leefomgeving in het agrarisch gebied, ongeacht de behoefte vanuit de productie (kaart 9).

Literatuur

Boers, A., H. Droege & K.J. Poppe, 1987. Standaard Bedrijfseenheden 1986. LEI mededeling 376.

Bridgis BV, 1997. De Nieuwe Kaart van Nederland. Technische documentatie. Druten.

CBS, 1995. Toerisme in Nederland: het gebruik van logiesaccommodaties 1994. Publicatiereeks Toerisme & Recreatie 1995.

CBS, 1997. Landbouwtelling 1997. Datadiskette. Centraal Bureau voor de Statistiek. Voorburg/Heerlen 1997.

Goossen C.M. & B. Ploeger, 1997. Selectie van recreatievormen en indicatoren voor het Beslissingsondersteunend Evaluatiesysteem voor de Landinrichting. Rapport 588. DLO-Staring Centrum, Wageningen.

LNV, 1995. Nieuwe buitenplaatsen in het stadslandschap. Deelrapport 6 van Visie Stadslandschappen. LNV Den Haag.

LNV, 1998. De Groene Delta. Gedachtegoed ten behoeve van de LNV-beleidsopgaven voor de nabije toekomst. Den Haag, juni 1998.

RIVM, IKC-N, IBN-DLO & SC-DLO, 1997. Natuurverkenning 97. Alphen aan den Rijn. 183 p.

Vereijken, P.H., (Red.) 1997. Programmeringsstudie Multifunctionele Landbouw. Deelrapport 1. Innovatieve ideeën en expertise binnen DLO. DLO, Wageningen.

Vereijken, P.H., 1997. Programmeringsstudie Multifunctionele Landbouw. Deelrapport 2. Interactieve en interdisciplinaire onderzoeks aanpak. DLO, Wageningen.

Niet-gepubliceerde bronnen

Nij Bijvank, R.A.F. & F.R. Veeneklaas, 1996. Recreatieve aantrekkelijkheid van landschappen. Werkdocument SC-DLO, Wageningen.

Aanhangsel 1 Indicatorwaarden en behoefteklassen per functie en per combinatie van functies van de Nederlandse gemeenten in alfabetische volgorde

Naam	N ^o	Aanwinst		Klasse		Klasse		Overen		Klasse		Overen		Klasse		Klasse	
		(1998)	(x 100 Na)	kaart 2	na	kaart 3	na/jaar	kaart 4	na	kaart 5	kaart 6	kaart 7	kaart 8	kaart 9	kaart 10		
Aalburg	728	46	2.7	2	2	2	21	2	0.05	3	1	2	2	2			
Aalsmeer	368	13	54.1	3	16	1	106	1	0.05	3	1	3	3	1			
Aalten	197	77	4.0	3	2	2	18	2	0.02	3	1	3	3	2			
Aar, Tir	490	18	11.6	3	5	1	18	2	0.04	3	1	3	3	2			
Aardenburg	848	45	*	1	1	3	7	3	0.08	2	2	3	3	3			
Aerle-Haak	738	14	*	3	4	1	4	3	0.12	2	2	3	3	2			
Apoender	306	26	2.4	1	3	2	13	2	0.16	2	2	2	2	2			
Achtzandpolder	68	85	2.4	1	3	2	0	3	0.15	2	2	2	2	2			
Akersloot	399	8	2.6	2	6	1	31	2	0.28	1	3	2	1	2			
Alblasserdam	492	6	2.4	1	31	1	11	2	0.01	3	1	1	1	1			
Albrandswaard	819	17	3.2	2	9	1	2	3	0.09	2	2	2	1	2			
Alkmaar	493	20	15.6	3	7	1	60	1	0.33	1	3	3	3	2			
Alkmaar	381	10	5.0	3	92	1	61	1	0.00	3	1	3	3	1			
Almere	141	16	3.2	2	39	1	65	1	0.00	3	1	2	1	1			
Almere	34	85	6.8	3	11	1	1	3	0.11	2	2	3	3	1			
Alphen aan den Rijn	484	42	3.9	3	15	1	13	2	0.02	3	1	3	3	1			
Alphen aan den Rijn	741	42	*	3	2	3	31	2	0.31	1	3	3	3	3			
Alphen Dijk	142	67	5.2	3	1	3	9	3	0.25	1	3	3	3	3			
Ameland	40	5	1.9	1	6	1	2723	1	9.49	1	3	1	1	2			
Amersfoort	306	12	4.1	3	6	1	145	1	1.37	1	3	3	3	2			
Amersfoort	307	26	3.4	2	42	1	39	1	0.17	2	2	2	1	1			
Ammerzoden	108	9	6.7	3	5	1	5	3	0.05	3	1	3	3	2			
Amstelveen	382	25	16.8	3	29	1	15	2	0.00	3	1	3	3	1			
Amstelveen	393	72	3.9	3	100	1	448	1	0.08	2	2	3	3	1			
Andijk	394	19	9.7	3	3	2	192	1	0.02	3	1	3	3	2			
Angelo	199	23	2.8	2	2	2	126	1	0.08	2	2	2	1	2			
Arbo	105	72	1.5	1	1	3	27	2	0.25	1	3	2	2	3			
Anna Paulowna	300	67	6.8	3	2	2	7	3	0.01	3	1	3	3	2			
Apeldoorn	200	99	3.9	3	15	1	297	1	2.05	1	3	3	3	1			
Appingedam	3	19	2.0	1	7	1	10	3	0.12	2	2	1	1	2			
Arnhem en Veldhoven	880	22	7.1	3	4	1	311	1	0.78	1	3	3	3	2			
Arnhem/Gien	646	11	*	2	5	1	157	1	0.13	2	2	2	1	2			
Arnhem	286	30	2.9	2	45	1	189	1	1.27	1	3	2	1	1			
Assen	100	30	2.0	1	17	1	64	1	0.28	1	3	1	1	1			
Asten	743	55	8.4	3	3	2	34	1	0.19	2	2	3	3	2			
Avenesse	143	61	2.7	2	2	2	23	2	0.16	2	2	2	2	2			
Aviel	850	68	2.1	1	2	2	3	3	0.03	3	1	2	2	2			
Beaure-Nassau	744	65	3.9	3	1	3	103	1	0.18	2	2	3	3	3			
Beem	306	10	2.9	2	25	1	141	1	1.84	1	3	2	1	1			
Beek en Donk	745	44	*	3	2	2	52	1	0.48	1	3	3	3	2			
Beersloot	489	12	5.8	3	17	1	59	1	0.08	2	2	3	3	1			
Beersloot	200	105	6.3	3	4	1	177	1	0.55	1	3	3	3	2			
Beiloven	144	26	3.8	3	2	2	7	3	0.03	3	1	3	3	2			
Beuningen	5	41	2.2	1	3	2	2	3	0.02	3	1	2	2	2			
Beuk	999	14	2.5	2	12	1	16	2	0.10	2	2	2	1	1			
Beuk en Donk	748	14	*	3	7	1	0	3	0.00	3	1	3	3	2			
Beuningen	370	70	2.7	2	1	3	4	3	0.01	3	1	3	3	3			
Beuningen	742	19	*	3	2	3	3	3	0.42	1	3	3	3	3			
Bevoer	699	22	4.7	3	6	1	216	1	0.17	2	2	3	3	2			
Bellou	107	129	2.4	1	1	3	26	2	0.25	1	3	2	2	3			
Belleid	692	9	9.3	3	6	1	88	1	0.38	1	3	3	3	2			
Bellingwolde	7	104	1.5	1	1	3	18	2	0.02	3	1	2	2	3			
Bennekom	206	25	7.0	3	6	1	24	2	0.26	1	3	3	3	2			
Bennekom	379	0	0.0	0	194	1	0	3	0.73	1	3	0	0	1			
Bergenbeek	491	26	2.7	2	4	2	55	1	0.38	1	3	2	1	2			
Bergel L.	903	80	*	3	2	2	75	1	0.72	1	3	3	3	2			
Bergel NH	373	17	2.5	1	8	1	181	1	0.73	1	3	1	1	2			
Bergel op Zoom	748	15	5.1	3	33	1	206	1	0.83	1	3	3	3	1			
Bergik	740	35	3.8	3	3	2	39	1	0.44	1	3	3	3	2			
Bergik	207	48	3.2	2	4	1	41	1	0.47	1	3	2	1	2			
Bergik	750	7	*	3	8	1	6	3	0.35	1	3	3	3	2			
Bergik/Hoest	492	10	29.5	3	8	1	36	1	0.00	3	1	3	3	2			
Berkel en Rodenrijs	493	14	27.1	3	11	1	0	3	0.05	3	1	3	3	1			

Naam	Nr.	Agonisch	Ngofa	Klasse	Inw	Klasse	Overn	Klasse	Groen	Klasse	Klasse	Klasse	Klasse	
		areaal		kaart 2	ha	kaart 3	ha/ha	kaart 4	ha	kaart 5	kaart 6	kaart 7	kaart 8	kaart 9
		(x 100 ha)												
Berkel-Enschot	751	11	*	3	9	1	9	3	0.39	1	3	3	3	2
Beribun	752	23	*	3	4	1	12	2	0.00	3	1	3	3	2
Bernisse	568	50	2.1	1	2	2	0	3	0.09	2	2	2	2	2
Bert	753	18	8.5	3	12	1	17	2	0.52	1	3	3	3	1
Beelingen	209	30	4.2	3	8	1	4	3	0.16	2	2	3	3	2
Bekervijk	375	8	5.8	3	44	1	148	1	0.24	1	3	3	3	1
Beld. Het	83	85	2.2	1	1	3	0	3	0.03	3	1	3	3	3
Bilt. De	910	7	2.9	2	47	1	449	1	1.87	1	3	2	1	1
Binnenmaas	685	46	3.1	2	4	1	7	3	0.04	3	1	2	1	2
Bladeren Neters	754	22	*	3	5	1	68	1	0.38	1	3	3	3	2
Blancou	376	4	1.7	1	25	1	17	2	0.90	1	3	1	1	1
Blievwijk	485	16	37.4	3	6	1	0	3	0.00	3	1	3	3	2
Bloemendaal	377	7	4.4	3	25	1	32	2	3.53	1	3	3	3	1
Boarnstêdham	56	134	2.3	1	1	3	32	2	0.16	2	2	2	2	3
Boddegraven	497	31	2.9	2	5	1	7	3	0.12	2	2	2	1	2
Boeke	755	33	10.4	3	3	2	18	2	0.00	3	1	3	3	2
Boer. Ten	8	44	2.1	1	2	3	2	3	0.00	3	1	3	3	3
Boelward	64	7	2.4	1	14	1	33	2	0.00	3	1	1	1	1
Borculo	211	50	3.7	3	2	2	8	3	0.07	3	1	3	3	2
Borger	108	106	1.7	1	1	3	71	1	0.18	2	2	1	1	3
Born	887	13	2.3	1	11	1	9	3	0.08	2	2	1	1	1
Borne	147	34	4.5	3	6	1	3	3	0.04	3	1	3	3	2
Borsels	654	128	2.7	2	2	3	23	2	0.07	3	1	2	2	3
Boesloop	489	15	36.3	3	10	1	1	3	0.00	3	1	3	3	1
Boezamer	756	19	5.7	3	8	1	7	3	0.38	1	3	3	3	2
Boxel	757	28	5.2	3	9	1	34	1	0.66	1	3	3	3	2
Brakel	212	27	6.7	3	3	2	0	3	0.19	2	2	3	3	2
Brede	758	34	6.6	3	38	1	43	1	0.39	1	3	3	3	1
Braderwiele	194	62	2.2	1	2	2	68	1	1.13	1	3	1	1	2
Brouden	311	43	2.8	2	3	2	19	2	0.02	3	1	2	2	2
Brielle	501	22	9.8	3	7	1	122	1	0.02	3	1	3	3	2
Broekhuizen	698	7	5.7	3	3	2	128	1	0.44	1	3	3	3	2
Brouwerstaven	656	37	*	1	1	3	45	1	0.07	3	1	1	1	3
Brinissa	857	8	*	1	4	1	259	1	0.01	3	1	1	1	2
Brunnen	213	56	2.4	1	4	1	56	1	0.43	1	3	1	1	2
Brunsum	899	8	2.0	1	39	1	39	1	0.45	1	3	1	1	1
Budel	759	23	5.2	3	5	1	2	3	0.58	1	3	3	3	2
Bunnik	312	32	3.8	3	5	1	16	2	0.07	3	1	3	3	2
Benechoien	913	26	2.8	2	7	1	14	2	0.02	3	1	2	1	2
Buren	214	57	3.4	2	2	2	27	2	0.04	3	1	2	2	2
Bursum	381	1	4.4	3	244	1	130	1	0.59	1	3	3	3	1
Capelle aan den	502	5	3.3	2	124	1	26	2	0.00	3	1	2	1	1
Castrium	383	11	3.8	3	20	1	427	1	1.31	1	3	3	3	1
Chaan	760	18	*	3	2	2	297	1	0.59	1	3	3	3	2
Coevorden	109	32	2.5	1	5	1	6	3	0.00	3	1	1	1	2
Cothen	314	11	*	2	2	2	5	3	0.02	3	1	2	2	2
Cromstrijen	511	52	2.2	1	2	2	26	2	0.01	3	1	2	2	2
Cuijk en Sint Ag.	761	14	*	3	13	1	41	1	0.15	2	2	3	3	1
Culenburg	215	19	2.6	2	12	1	31	2	0.17	2	2	2	1	1
Dalen	319	66	2.1	1	1	3	80	1	0.00	3	1	1	1	3
Dalfsen	148	112	3.4	2	1	3	39	1	0.14	2	2	2	1	3
Danversdijk	86	73	2.6	2	3	2	1	3	0.12	2	2	2	2	2
Delft	603	10	4.7	3	88	1	88	1	0.11	2	2	3	3	1
Delfzijl	10	121	1.7	1	3	2	5	3	0.02	3	1	2	2	2
Denekamp	148	74	3.4	2	2	2	70	1	0.15	2	2	2	1	2
Deone	768	84	8.3	3	4	2	15	2	0.30	1	3	3	3	2
Deventer	150	21	2.6	2	32	1	28	2	0.12	2	2	2	1	1
Dian	216	32	4.8	3	5	1	2	3	0.00	3	1	3	3	2
Diamen	884	4	2.1	1	50	1	0	3	0.14	2	2	1	1	1
Diepenheim	151	24	3.7	3	1	3	11	3	0.08	2	2	3	3	3
Diepenveen	152	53	3.4	2	2	2	2	3	0.24	1	3	2	2	2
Diesem	769	25	*	3	2	2	8	3	0.15	2	2	3	3	2
Diesem	111	36	2.3	1	1	3	145	1	1.07	1	3	1	1	3
Dinsoord en Pr	764	43	*	2	1	3	0	3	0.01	3	1	3	3	3
Dinperlo	219	12	4.2	3	7	1	6	3	0.00	3	1	3	3	2
Dirksland	504	44	2.3	1	2	2	44	1	0.01	3	1	1	1	2
Dodewaard	220	15	4.2	3	3	2	7	3	0.11	2	2	3	3	2
Doelsting	221	7	2.4	1	15	1	253	1	0.26	1	3	1	1	1
Doetinchem	222	34	3.2	2	13	1	20	2	0.22	1	3	2	1	1
Dorburg	869	14	*	1	3	2	744	1	0.44	1	3	1	1	2

Naam	Nr	Agrarisch	Agri/ta	Klasse	Inv.	Klasse	Overn	Klasse	Groen	Klasse	Klasse	Klasse	Klasse	Klasse
		areal		kaart 2	/ha	kaart 3	/ha/jaar	kaart 4	Aw	kaart 5	kaart 6	kaart 7	kaart 8	kaart 9
		(x 100 ha)												
Doogen	706	19	6.5	3	11	1	4	3	0.01	3	1	3	3	1
Dongelzool	58	153	2.5	2	2	3	4	3	0.05	3	1	3	3	3
Doorn	318	9	3.3	2	12	1	860	1	1.13	1	3	2	1	1
Dordrecht	505	38	2.6	2	29	1	35	1	0.59	1	3	2	1	1
Dordrechtland	488	23	4.9	3	4	1	0	3	0.00	3	1	3	3	2
Dordrecht-Ribe	416	11	2.9	2	17	1	122	1	0.99	1	3	2	1	1
Dorsten	303	292	2.2	1	1	3	31	2	0.10	2	2	2	2	3
Druin	787	17	*	3	11	1	26	2	0.74	1	3	3	3	1
Druin	225	28	4.1	3	6	1	1	3	0.20	2	2	3	3	2
Duveland	662	41	*	1	1	3	56	1	0.07	3	1	1	1	3
Duven	226	26	4.4	3	8	1	8	3	0.08	2	2	3	3	2
Dungen, Den	768	6	*	3	7	1	0	3	0.00	3	1	3	3	2
Duizen	789	27	*	1	2	2	3	3	0.23	1	3	2	2	2
Dwingelo	112	43	2.8	2	1	3	70	1	0.59	1	3	2	1	3
Echt	960	62	3.0	2	3	2	12	2	0.12	2	2	2	2	2
Echeld	227	23	3.7	3	3	2	49	1	0.16	2	2	3	3	2
Ede-Verdalen	385	13	2.0	1	19	1	68	1	0.01	3	1	1	1	1
Ede	298	124	7.2	3	8	1	133	1	1.37	1	3	3	3	2
Ede	113	15	3.7	3	7	1	66	1	0.42	1	3	3	3	2
Eendse	347	25	2.5	1	3	2	8	3	0.17	2	2	2	2	2
Eendward	1651	173	2.1	1	1	3	3	3	0.02	3	1	3	3	3
Eend	770	24	5.1	3	5	1	81	1	0.31	1	3	3	3	2
Egmond	357	17	6.1	3	7	1	374	1	0.67	1	3	3	3	2
Eibergen	228	111	4.1	3	2	3	22	2	0.03	3	1	3	3	3
Eiblen	938	15	3.1	2	8	1	57	1	0.12	2	2	2	1	2
Eindhoven	775	26	2.9	2	75	1	78	1	0.22	1	3	2	1	1
Eiburg	230	25	3.1	2	9	1	146	1	1.43	1	3	2	1	2
Eiel	231	26	6.0	3	7	1	14	2	0.01	3	1	3	3	2
Eindst	114	223	3.7	3	4	1	3	3	0.09	2	2	3	3	2
Eindhoven	248	9	6.7	3	18	1	111	1	0.09	2	2	3	3	1
Enschede	183	83	2.6	2	18	1	28	2	0.33	1	3	2	1	1
Epe	292	71	3.4	2	5	1	146	1	1.12	1	3	2	1	2
Ermele	233	21	5.2	3	13	1	829	1	2.73	1	3	3	3	1
Erop	776	35	*	3	2	2	2	3	0.00	3	1	3	3	2
Esch	778	3	*	3	6	1	0	3	0.20	2	2	3	3	2
Esh-Laur	777	45	5.8	3	7	1	4	3	0.11	2	2	3	3	2
Forstendreef	68	85	2.3	1	1	3	0	3	0.14	2	2	3	3	3
Fijnaart en Het	778	40	*	2	2	3	0	3	0.00	3	1	3	3	3
Frankendreef	70	98	3.0	2	2	2	5	3	0.00	3	1	2	2	2
Gaasteren-Sleat	683	77	2.4	1	1	3	64	1	0.22	1	3	1	1	3
Gaastera	118	31	1.7	1	1	3	100	1	0.23	1	3	1	1	3
Geertrode-Berg	778	4	3.3	2	17	1	11	3	0.01	3	1	2	1	1
Geldarnissen	208	89	3.6	2	3	2	19	2	0.06	3	1	2	2	2
Gelepe	781	4	3.4	2	61	1	8	3	2.24	1	3	2	1	1
Geleen	906	15	2.0	1	23	1	29	2	0.01	3	1	1	1	1
Genaf	782	46	*	3	4	1	33	2	0.13	2	2	3	3	2
Gerdingen	237	62	3.4	2	3	2	12	2	0.00	3	1	2	2	2
Gerdt	238	9	9.0	3	8	1	22	2	0.30	1	3	3	3	2
Genodoude	154	26	2.7	2	3	2	10	3	0.07	3	1	2	2	2
Gerrep	907	36	3.8	3	5	1	291	1	0.22	1	3	3	3	2
Gewestingen	909	62	2.6	2	2	2	13	2	0.00	3	1	2	2	2
Gizen	116	35	1.7	1	2	2	20	2	0.12	2	2	2	2	2
Gitze en Hien	704	50	5.0	3	5	1	65	1	0.30	1	3	3	3	2
Goeshoek	311	36	2.3	1	3	2	450	1	0.67	1	3	1	1	2
Goer	664	74	1.9	1	5	1	28	2	0.15	2	2	1	1	2
Goerle	785	9	4.3	3	22	1	8	3	1.28	1	3	3	3	1
Goer	156	5	4.5	3	25	1	0	3	0.04	3	1	3	3	1
Gonochan	612	11	2.5	1	27	1	23	2	0.05	3	1	1	1	1
Gorssel	838	66	3.2	2	2	2	27	2	0.29	1	3	2	2	2
Gouda	813	5	4.7	3	130	1	110	1	0.09	2	2	3	3	1
Graafstroom	666	67	2.6	2	1	3	7	3	0.01	3	1	3	3	3
Graaf-De Rijp	388	15	3.1	2	4	1	43	1	0.35	1	3	2	1	2
Graafstroom	157	56	2.6	2	1	3	38	1	0.02	3	1	2	1	3
Grave	788	15	4.1	3	7	1	3	3	0.24	1	3	3	3	2
Graveland, v	660	8	3.9	3	11	1	56	1	2.07	1	3	3	3	1
Gravenpolder	647	16	2.5	1	5	1	86	1	0.08	2	2	1	1	2
Graveland, v	618	11	64.4	3	419	1	1083	1	0.68	1	3	3	3	1
Gravenpolder	787	5	*	3	4	1	0	3	0.00	3	1	3	3	2
Gravenzande, v	619	13	108.9	3	14	1	283	1	0.13	2	2	3	3	1
Groede	240	7	4.3	3	13	1	364	1	0.00	3	1	3	3	1

Naam	Nr	Agriësch areal (x 100 ha)	Ngaha	Klasse kaart 2	nr Ka	Klasse kaart 3	Oven Ka/oa	Klasse kaart 4	Groen Ka	Klasse kaart 5	Klasse kaart 6	Klasse kaart 7	Klasse kaart 8	Klasse kaart 9
Groesbeek	241	24	4.1	3	8	1	59	1	0.69	1	3	3	3	2
Groeningen	14	43	1.9	1	39	1	42	1	0.09	2	2	1	1	1
Grooiegeest	15	61	2.6	2	2	2	16	2	0.40	1	3	2	2	2
Grubbenwoud	912	28	8.9	3	2	2	1	3	0.24	1	3	3	3	2
Gulpen	913	18	2.4	1	4	1	215	1	0.65	1	3	1	1	2
Haakbergen	158	76	3.8	2	3	2	31	2	0.33	1	3	2	2	2
Haaren	788	14	5.5	3	4	1	0	3	0.20	2	2	3	3	2
Haarden	382	8	3.7	3	195	1	176	1	0.04	3	1	3	3	1
Haarlemmerhede	393	20	1.7	1	3	2	3	3	0.07	3	1	2	2	2
Haarlemmermeer	389	146	4.7	3	7	1	15	2	0.00	3	1	3	3	2
Haeter	914	16	3.1	2	6	1	75	1	0.66	1	3	2	1	2
Halsteren	789	21	*	3	6	1	7	3	0.07	3	1	3	3	2
Han, Den	159	40	3.4	2	4	2	22	2	0.03	3	1	2	2	2
Hape	796	14	*	3	2	2	4	3	0.02	3	1	3	3	2
Hardeberg	160	164	3.0	2	2	2	51	1	0.08	2	2	2	1	2
Harderwijk	243	13	6.0	3	28	1	294	1	1.08	1	3	3	3	1
Hardinxveld-Giessendam	823	14	2.4	1	13	1	0	3	0.07	3	1	1	1	1
Haren	17	19	2.0	1	10	1	23	2	1.25	1	3	1	1	2
Harenkanoel	385	52	4.8	3	3	2	114	1	0.00	3	1	3	3	2
Haringen	72	22	2.8	2	7	1	30	2	0.00	3	1	2	1	2
Harmelen	318	21	5.7	3	4	1	5	3	0.01	3	1	3	3	2
Heeselt	161	38	2.7	2	2	2	0	3	0.09	2	2	2	2	2
Hatten	244	12	3.6	2	10	1	116	1	0.73	1	3	2	1	2
Haverta	117	52	2.3	1	1	3	39	1	0.45	1	3	1	1	3
Hedel	245	11	5.7	3	4	1	0	3	0.06	3	1	3	3	2
Heel	1937	12	4.3	3	7	1	128	1	0.46	1	3	3	3	2
Heermakert	396	11	19.9	3	31	1	155	1	1.02	1	3	3	3	1
Heermate	367	4	9.2	3	69	1	0	3	0.19	2	2	3	3	1
Heerde	246	40	3.4	2	5	1	76	1	0.89	1	3	2	1	2
Heerenveen	74	109	2.6	2	4	2	2	3	0.15	2	2	2	2	2
Heerwaarden	347	2	2.4	1	5	1	192	1	1.18	1	3	1	1	2
Heerwijk	388	30	11.5	3	12	1	5	3	0.00	3	1	3	3	1
Heerzandam	326	5	4.4	3	7	1	0	3	0.07	3	1	3	3	2
Heeten	917	19	2.8	2	51	1	139	1	0.22	1	3	2	1	1
Heesbr.	791	22	*	3	5	1	8	3	0.03	3	1	3	3	2
Heeswijk Dinther	798	31	*	3	3	2	33	2	0.00	3	1	3	3	2
Heeze	793	11	*	3	9	1	152	1	2.41	1	3	3	3	2
Heloo	389	14	6.2	3	15	1	156	1	0.09	2	2	3	3	1
Heino	162	31	3.4	2	2	2	35	1	0.05	3	1	2	1	2
Helken	918	56	9.3	3	3	2	48	1	0.16	2	2	3	3	2
Heider, Den	400	32	10.7	3	19	1	212	1	0.14	2	2	3	3	1
Helianroop	163	89	3.5	2	4	1	48	1	0.45	1	3	2	1	2
Hellevoodsluis	530	24	2.4	1	15	1	151	1	0.05	3	1	1	1	1
Helmond	794	19	5.6	3	38	1	11	3	0.40	1	3	3	3	1
Helvoert	795	12	*	3	4	1	84	1	1.01	1	3	3	3	2
Helvoirt-Lo-Anba	631	6	23.1	3	36	1	4	3	0.00	3	1	3	3	1
Hengelo Gld	248	40	*	3	2	2	19	2	0.18	2	2	3	3	2
Hengelo Ov	164	37	3.5	2	21	1	28	2	0.26	1	3	2	1	1
Herfogenbosch a	766	23	3.7	3	42	1	16	2	0.26	1	3	3	3	1
Heteren	251	27	3.2	2	3	2	14	2	0.12	2	2	2	2	2
Heumen	252	22	4.6	3	6	1	108	1	0.71	1	3	3	3	2
Heusden	797	17	5.2	3	4	2	5	3	0.17	2	2	3	3	2
Heythuysen	920	48	5.6	3	2	2	2	3	0.18	2	2	3	3	2
Hilgen	534	9	18.3	3	21	1	7	3	0.04	3	1	3	3	1
Hilversbeek	798	35	4.9	3	3	2	87	1	0.77	1	3	3	3	2
Hilversum	402	10	2.3	1	82	1	231	1	1.85	1	3	1	1	1
Hoelvelaken	253	7	4.0	3	12	1	12	2	0.00	3	1	3	3	1
Hoeven	799	28	*	3	3	2	91	1	0.00	3	1	3	3	2
Hofen	185	47	3.6	2	2	2	90	1	0.36	1	3	2	1	2
Hontheris	615	70	2.1	1	1	3	31	2	0.07	3	1	2	2	3
Hooge en Lage M.	801	29	*	3	1	3	145	1	0.55	1	3	3	3	3
Hooge en Lage Zk	802	30	*	3	2	2	2	3	0.01	3	1	3	3	2
Hoogeloo, Heer	800	27	*	3	3	2	213	1	0.39	1	3	3	3	2
Hoogeveen	118	44	3.1	2	11	1	6	3	0.12	2	2	2	1	1
Hoogeveenschapp.	19	55	2.5	2	6	1	36	1	0.11	2	2	2	1	2
Hoorn	403	7	19.1	3	92	1	50	1	0.00	3	1	3	3	1
Hors	625	59	15.2	3	3	2	246	1	0.29	1	3	3	3	2
Houten	321	46	4.5	3	6	1	1	3	0.04	3	1	3	3	2
Hulbergen	803	6	*	3	3	2	63	1	0.66	1	3	3	3	2
Huisen	255	5	25.2	3	30	1	0	3	0.74	1	3	3	3	1

Naam	N ^o	Agrarisch	Nijverh.	Klasse	Inv.	Klasse	Oven	Klasse	Groen	Klasse	Klasse	Klasse	Klasse	Klasse
		areaal	kaart 2	ha	kaart 3	ha/jaar	kaart 4	ha	kaart 5	kaart 6	kaart 7	kaart 8	kaart 9	
		(x 100 ha)												
Huizen	408	3	5.0	3	127	1	0	3	1.46	1	3	3	3	1
Huizen	577	91	1.8	1	2	2	2	3	0.10	2	2	2	2	2
Hammeld en Koppe	258	32	2.9	2	1	3	12	2	0.28	1	3	2	2	3
Halsd	325	31	5.0	3	2	2	11	3	0.08	2	2	3	3	2
Joselham	165	65	2.4	1	1	3	27	2	0.56	1	3	2	2	3
Joselhamdon	193	71	3.4	2	2	2	1	3	0.10	2	2	2	2	2
Joselham	383	15	3.4	2	15	1	7	3	0.04	3	1	2	1	1
Jacobswoude	245	35	4.4	3	3	2	25	2	0.00	3	1	3	3	2
Kampen	165	54	2.4	1	6	1	13	2	0.12	2	2	1	1	2
Kapelle	578	33	3.9	3	3	2	22	2	0.05	3	1	3	3	2
Katwijk	597	3	6.7	3	158	1	673	1	1.74	1	3	3	3	1
Kerkwade	228	12	2.4	1	46	1	62	1	0.04	3	1	1	1	1
Kerkwijk	297	32	9.8	3	2	2	1	3	0.15	2	2	3	3	2
Kessel	520	17	7.5	3	2	2	14	2	0.20	2	2	3	3	2
Kesteren	269	14	8.6	3	7	1	12	2	0.10	2	2	3	3	2
Klundert	604	33	*	2	2	2	1	3	0.03	3	1	2	2	2
Kolumerland en	79	89	2.2	1	1	3	14	2	0.21	1	3	2	2	3
Korndijk	588	63	2.0	1	2	3	0	3	0.23	1	3	3	3	3
Korngene	562	38	*	1	1	3	60	1	0.03	3	1	1	1	3
Korpen aan den	542	2	0.0	0	164	1	39	1	0.13	2	2	0	0	1
Landgraaf	848	15	2.7	2	28	1	31	2	0.16	2	2	2	1	1
Landgraaf	418	13	1.6	1	8	1	10	3	0.69	1	3	1	1	2
Langebrak	325	12	*	2	2	2	0	3	0.50	1	3	2	2	2
Langebrak	418	16	4.0	3	14	1	61	1	0.00	3	1	3	3	1
Lant	417	3	1.7	1	35	1	151	1	1.86	1	3	1	1	1
Leek	22	44	2.7	2	4	1	19	2	0.41	1	3	2	1	2
Leende	559	16	*	3	3	2	6	3	1.59	1	3	3	3	2
Leendam	545	30	2.9	2	7	1	5	3	0.08	2	2	2	1	2
Leensum	555	10	4.7	3	7	1	227	1	1.85	1	3	3	3	2
Leeswouden	80	56	2.4	1	15	1	28	2	0.02	3	1	1	1	1
Leuwvanderdeol	81	37	2.4	1	3	2	3	3	0.03	3	1	2	2	2
Leiden	546	4	6.3	3	258	1	256	1	0.00	3	1	3	3	1
Leidorp	547	5	5.8	3	48	1	73	1	0.44	1	3	3	3	1
Leidshendam	568	18	7.7	3	19	1	40	1	0.29	1	3	3	3	1
Lelystad	566	168	2.2	1	4	2	14	2	0.32	1	3	2	2	2
Lenderland	82	68	2.6	2	2	2	40	1	0.08	2	2	2	1	2
Leusden	227	29	3.6	2	9	1	18	2	0.91	1	3	2	1	2
Lidderwoude	250	66	4.5	3	3	2	3	3	0.04	3	1	3	3	2
Lierpe	255	9	*	3	5	1	22	2	1.08	1	3	3	3	2
Linder	261	35	4.5	3	2	2	24	2	0.04	3	1	3	3	2
Lier, De	552	7	119.1	3	15	1	0	3	0.00	3	1	3	3	1
Lidderland	807	22	*	3	3	2	2	3	0.11	2	2	3	3	2
Liesveld	694	40	2.8	2	2	2	0	3	0.02	3	1	2	2	2
Linman	418	8	3.6	2	7	1	120	1	0.01	3	1	2	1	2
Lingewal	733	45	2.5	1	2	2	10	3	0.09	2	2	2	2	2
Lisse	553	8	12.9	3	28	1	70	1	0.47	1	3	3	3	1
Liz	808	44	4.5	3	1	3	28	2	0.09	2	2	3	3	3
Litbarendiel	140	124	2.4	1	1	3	0	3	0.05	3	1	3	3	3
Lochem	262	102	3.5	2	2	2	55	1	0.21	1	3	2	1	2
Loerik	322	20	3.0	2	4	1	58	1	0.19	2	2	2	1	2
Loon en Zand	309	24	4.0	3	9	1	114	1	0.82	1	3	3	3	2
Loosdrecht	330	4	2.8	2	25	1	865	1	2.64	1	3	2	1	1
Lopik	331	72	3.1	2	2	2	8	3	0.05	3	1	2	2	2
Lopparum	24	110	2.1	1	1	3	1	3	0.00	3	1	3	3	3
Loosd	188	69	3.5	2	3	2	34	1	0.39	1	3	2	1	2
Luykgeest	810	12	*	3	2	2	99	1	0.74	1	3	3	3	2
Maarssen	411	29	*	3	3	2	54	1	0.80	1	3	3	3	2
Maarn	332	9	3.4	2	6	1	288	1	1.51	1	3	2	1	2
Maarsse	333	12	4.5	3	33	1	120	1	0.89	1	3	3	3	1
Maarsseveld	334	27	3.0	2	4	2	22	2	0.43	1	3	2	2	2
Maarsseveld	333	18	2.8	2	8	1	43	1	0.05	3	1	2	1	2
Maaspoel	954	38	10.7	3	3	2	75	1	0.25	1	3	3	3	2
Maaspoel	1871	33	4.9	3	3	2	113	1	0.00	3	1	3	3	2
Maaspoel	263	20	13.2	3	5	1	57	1	0.17	2	2	3	3	2
Maaspoel	558	20	20.2	3	3	2	9	3	0.11	2	2	3	3	2
Maaspoel	558	3	6.9	3	107	1	13	2	0.00	3	1	3	3	1
Maaspoel	635	29	2.4	1	40	1	125	1	0.08	2	2	1	1	1
Maas en Dommel	512	24	*	3	5	1	57	1	0.67	1	3	3	3	2
Margraten	588	44	2.9	2	3	2	85	1	0.27	1	3	2	1	2
Marthena	589	33	*	1	1	3	50	1	0.05	3	1	1	1	3

Naam	Nr	Agrarisch areaal (x 100 ha)	Niveau	Klasse Klaar 2	Inw A/w	Klasse Klaar 3	Overn m/afjaar	Klasse Klaar 4	Groep A/w	Klasse Klaar 5	Klasse Klaar 6	Klasse Klaar 7	Klasse Klaar 8	Klasse Klaar 9
Markele	169	78	3.6	3	1	3	56	1	0.16	2	2	3	3	3
Marnic De	1063	131	2.1	1	1	3	15	2	0.21	1	3	2	2	3
Maurm	26	48	2.8	2	2	2	4	3	0.32	1	3	2	2	2
Maunke	204	33	3.6	2	2	2	54	1	0.09	2	2	2	1	2
Medemblik	420	6	3.2	2	13	1	60	1	0.05	3	1	2	1	1
Medida Warkum	003	28	7.1	3	3	2	112	1	0.32	1	3	3	3	2
Meersee	008	17	2.4	1	12	1	160	1	0.32	1	3	1	1	1
Megert, Haren en	013	11	*	3	3	2	0	3	0.36	1	3	3	3	2
Meije	041	16	9.6	3	4	2	174	1	0.19	2	2	3	3	2
Menaldumadeel	09	66	2.5	1	2	2	5	3	0.00	3	1	2	2	2
Mertensvold	1087	77	2.0	1	2	3	1	3	0.01	3	1	3	3	3
Meppe	119	6	5.5	3	38	1	29	2	0.16	2	2	3	3	1
Middenburg	067	24	2.8	2	16	1	90	1	0.04	3	1	2	1	1
Middelharnis	359	56	2.6	2	3	2	15	2	0.00	3	1	2	2	2
Middenschouwen	064	40	*	1	1	3	80	1	0.09	2	2	1	1	3
Mierig	014	12	9.5	3	9	1	282	1	0.86	1	3	3	3	2
Mil en Eindhout	015	41	5.6	3	3	2	9	3	0.15	2	2	3	3	2
Millegen aan de	206	6	3.0	2	9	1	0	3	0.21	1	3	2	1	2
Moergerst	018	16	*	3	4	2	181	1	0.63	1	3	3	3	2
Monter	582	10	132.0	3	20	1	18	2	0.21	1	3	3	3	1
Mordrecht	366	30	3.1	2	4	1	0	3	0.18	2	2	2	1	2
Mook en Middelaar	044	8	4.4	3	9	1	205	1	0.85	1	3	3	3	2
Moordrecht	563	11	2.9	2	6	1	61	1	0.00	3	1	2	1	2
Mulder	424	12	2.8	2	6	1	15	2	0.15	2	2	2	1	2
Naaldwijk	366	21	100.7	3	14	1	12	2	0.00	3	1	3	3	1
Niarden	425	9	2.8	2	19	1	109	1	1.20	1	3	2	1	1
Niederhorst den B.	426	9	3.6	2	6	1	3	3	0.08	2	2	2	1	2
Niederlek	043	19	2.7	2	8	1	6	3	0.38	1	3	2	1	2
Niederweem	046	74	6.9	3	2	2	5	3	0.34	1	3	3	3	2
Neebe	266	40	3.6	2	3	2	47	1	0.09	2	2	2	1	2
Neeftjeen	304	55	5.3	3	2	2	7	3	0.17	2	2	3	3	2
Nieboer	412	63	3.3	2	2	3	22	2	0.02	3	1	2	2	3
Nieuwegein	386	14	3.0	2	41	1	15	2	0.03	3	1	2	1	1
Nieuwedeelsche	567	15	25.7	3	13	1	56	1	0.00	3	1	3	3	1
Nieuw-Ginneken	017	24	*	3	5	1	29	2	0.58	1	3	3	3	2
Nieuwkoop	269	17	4.0	3	6	1	77	1	1.03	1	3	3	3	2
Nieuw-Lekkerland	571	8	2.9	2	11	1	4	3	0.17	2	2	2	1	1
Nieuwvener	170	37	3.1	2	2	2	0	3	0.00	3	1	2	2	2
Nieuwveen	073	29	*	3	2	2	7	3	0.01	3	1	3	3	2
Nieuw-Vosbommel	019	14	*	2	2	3	91	1	0.08	2	2	2	1	3
Nijlert	104	82	2.3	1	1	3	56	1	0.17	2	2	1	1	3
Nijveen	121	25	2.7	2	1	3	7	3	0.00	3	1	3	3	3
Nijverik	267	39	4.1	3	7	1	20	2	0.48	1	3	3	3	2
Nijmegen	268	13	2.9	2	116	1	71	1	0.16	2	2	2	1	1
Nisselsloot	010	26	*	3	3	2	3	3	0.19	2	2	3	3	2
Noorder-Koggen	529	48	3.1	2	2	2	19	2	0.02	3	1	2	2	2
Noordvliet	171	439	3.7	3	1	3	2	3	0.08	2	2	3	3	3
Noordwijk	576	11	16.9	3	22	1	1147	1	1.68	1	3	3	3	1
Noordvliet	578	17	16.1	3	2	2	301	1	0.14	2	2	3	3	2
Noordvliet	577	6	33.0	3	14	1	0	3	0.00	3	1	3	3	1
Nong	120	61	2.2	1	1	3	30	2	0.77	1	3	2	2	3
Nuonien, Gevren d.	020	20	6.2	3	11	1	9	3	0.46	1	3	3	3	1
Nutepoel	362	28	3.9	3	9	1	526	1	3.37	1	3	3	3	2
Nut	061	27	2.8	2	6	1	54	1	0.12	2	2	2	1	2
Obdam	436	19	9.0	3	3	2	34	2	0.03	3	1	3	3	2
Obdam	132	125	1.6	1	1	3	25	2	0.16	2	2	2	2	3
Oerfak	022	5	*	3	4	1	0	3	0.66	1	3	3	3	2
Oegstgeest	579	3	19.4	3	63	1	63	1	0.11	2	2	3	3	1
Oirschot	023	37	6.5	3	3	2	19	2	0.55	1	3	3	3	2
Oisterwijk	024	8	5.3	3	23	1	611	1	1.80	1	3	3	3	1
Oidderhoek	289	61	2.9	2	4	2	23	2	0.56	1	3	2	2	2
Oidderzeel	173	6	4.0	3	47	1	42	1	0.04	3	0	1	3	1
Oie	174	49	3.3	2	2	2	25	2	0.20	2	2	2	2	2
Ommen	175	124	3.2	2	2	3	86	1	0.47	1	3	2	1	3
Onderbarbee	061	15	2.1	1	6	1	33	2	0.35	1	3	1	1	2
Oost-Weert en	086	25	*	3	2	2	94	1	0.58	1	3	3	3	2
Oostburg	092	179	1.6	1	1	3	113	1	0.07	3	1	1	1	3
Oosthollands	123	53	2.1	1	1	3	23	2	0.25	1	3	2	2	3
Oostmou	026	45	5.7	3	11	1	62	1	0.27	1	3	3	3	1
Oostvliet	080	65	2.7	2	2	3	29	2	0.04	3	1	2	2	3

Naam	Nr	Agnadch areaal (x100 ha)	Ngebe	Klasse		Oven	Klasse		Gron	Klasse		Klasse		Klasse	
				kaart2	ha		kaart3	ha/ha		kaart4	ha	kaart5	kaart6	kaart7	kaart8
Oostbellingwerf	85	173	2.7	2	1	3	26	2	0.27	1	3	2	2	3	
Ooibaan	431	4	1.3	1	19	1	0	3	1.89	1	3	1	1	1	
Ootmatsum	178	2	2.2	1	18	1	235	1	0.01	3	1	1	1	1	
Oploo, St Anton	697	45	*	3	2	2	33	2	0.25	1	3	3	3	2	
Opmeer	432	37	3.9	3	3	2	36	1	0.07	3	1	3	3	2	
Opderland	88	176	2.7	2	2	3	12	2	0.26	1	3	2	2	3	
Oss	808	16	4.2	3	33	1	37	1	0.02	3	1	3	3	1	
Ossendrecht	689	18	*	3	3	2	62	1	0.61	1	3	3	3	2	
Oud en Nieuw Oud	631	32	*	3	3	2	1	3	0.00	3	1	3	3	2	
Oud-Selleland	594	15	2.9	2	14	1	19	2	0.01	3	1	2	1	1	
Oudersbosch	930	9	*	3	14	1	4	3	0.00	3	1	3	3	1	
Ouder-Amstel	437	21	2.3	1	6	1	2	3	0.00	3	1	1	1	2	
Oudersdijk	644	16	2.7	2	5	1	81	1	0.63	1	3	2	1	2	
Oudewater	588	37	3.0	2	3	2	1	3	0.05	3	1	2	2	2	
Opensrecht	690	4	2.9	2	84	1	49	1	0.00	3	1	2	1	1	
Palto	124	21	2.0	1	2	2	5	3	0.25	1	3	2	2	2	
Pakke	706	47	1.5	1	3	2	1	3	0.00	3	1	2	2	2	
Pijndorp	594	19	34.8	3	10	1	1	3	0.13	2	2	3	3	2	
Poeterhoek	685	27	*	2	4	1	94	1	0.48	1	3	2	1	2	
Prinsenvoek	632	12	*	3	8	1	0	3	0.30	1	3	3	3	2	
Purmerend	436	12	2.1	1	51	1	10	3	0.01	3	1	1	1	1	
Purto	633	4	*	3	8	1	9	3	3.17	1	3	3	3	2	
Purtoer	279	38	5.5	3	6	1	180	1	1.11	1	3	3	3	2	
Raath	177	122	4.2	3	2	2	20	2	0.08	2	2	3	3	2	
Ransdrecht	634	17	*	2	8	1	9	3	0.01	3	1	2	1	2	
Revenstam	635	29	4.5	3	3	2	43	1	0.36	1	3	3	3	2	
Reeuwijk	586	30	4.2	3	4	1	23	2	0.23	1	3	3	3	2	
Reiderland	1691	90	1.8	1	1	3	3	3	0.09	2	2	3	3	3	
Reijndersdijk	703	88	2.9	2	2	2	8	3	0.06	3	1	2	2	2	
Renkum	274	15	1.9	1	22	1	160	1	1.53	1	3	1	1	1	
Renouws	309	15	5.8	3	2	2	26	2	0.19	2	2	3	3	2	
Renswoude	636	25	*	3	3	2	6	3	0.22	1	3	3	3	2	
Rhoden	275	23	2.8	2	20	1	121	1	2.16	1	3	2	1	1	
Rhoden	240	19	4.3	3	9	1	72	1	0.96	1	3	3	3	2	
Ridderkerk	297	15	12.4	3	31	1	7	3	0.02	3	1	3	3	1	
Ridderkerk	637	11	*	3	2	2	24	2	0.61	1	3	3	3	2	
Rinsoberg	302	3	57.5	3	45	1	253	1	0.02	3	1	3	3	1	
Ripswaterdijk	158	19	2.2	1	5	1	34	1	0.80	1	3	1	1	2	
Ripswaterdijk	1672	47	6.0	3	4	1	1	3	0.14	2	2	3	3	2	
Rijsoord	641	30	*	3	2	2	80	1	0.17	2	2	3	3	2	
Rijen	178	12	3.4	2	20	1	129	1	0.65	1	3	2	1	1	
Rijswijk	693	7	72.2	3	73	1	47	1	0.00	3	1	3	3	1	
Roden	125	34	2.0	1	5	1	54	1	0.65	1	3	1	1	2	
Roozendaal	1669	17	3.1	2	6	1	160	1	1.58	1	3	2	1	2	
Roodendaal	957	21	3.3	2	21	1	95	1	0.09	2	2	2	1	1	
Rodgal en Nieuw	1670	33	5.9	3	2	2	81	1	0.24	1	3	3	3	2	
Rode	126	62	2.2	1	1	3	56	1	0.65	1	3	1	1	3	
Rode Venen, Dijk	738	61	3.9	3	5	1	89	1	0.06	3	1	3	3	2	
Roodendaal (ex-N)	638	41	*	3	15	1	5	3	0.00	3	1	3	3	1	
Rosmeulen	689	21	*	3	13	1	12	2	0.00	3	1	3	3	1	
Rossum	276	9	7.8	3	3	2	6	3	0.35	1	3	3	3	2	
Rotterdam	588	93	13.3	3	64	1	74	1	0.07	3	1	3	3	1	
Rozendijk	600	3	1.2	1	53	1	5	3	0.00	3	1	1	1	1	
Rozendijk	277	1	0.0	0	13	1	122	1	28.42	1	3	0	0	1	
Ruohien	640	46	4.7	3	5	1	35	1	0.25	1	3	3	3	2	
Runen	127	68	2.6	2	1	3	64	1	0.64	1	3	2	1	3	
Ruiterwoud	128	36	2.5	2	1	3	1	3	0.09	2	2	3	3	3	
Ruuro	278	56	3.7	3	1	3	18	2	0.13	2	2	3	3	3	
See van Gern	704	54	1.8	1	2	3	1	3	0.07	3	1	3	3	3	
Saerwoude	604	2	7.2	3	83	1	129	1	0.57	1	3	3	3	1	
Schagen	441	16	2.2	1	11	1	39	1	0.01	3	1	1	1	1	
Schag	943	28	*	3	3	2	120	1	0.40	1	3	3	3	2	
Schenks	68	107	1.5	1	1	3	4	3	0.03	3	1	3	3	3	
Schermer	456	56	2.4	1	1	3	0	3	0.15	2	2	3	3	3	
Schermerpeel	279	10	5.3	3	9	1	65	1	0.22	1	3	3	3	2	
Schiedam	606	6	3.7	3	124	1	89	*	0.17	2	2	3	3	1	
Schiermonnikoog	68	2	2.5	2	5	1	1406	1	18.04	1	3	2	1	2	
Schijndiel	644	35	4.9	3	6	1	9	3	0.22	1	3	3	3	2	
Schinnen	662	18	2.1	1	8	1	40	1	0.20	2	2	1	1	2	
Schipaarden	607	22	23.6	3	4	1	0	3	0.12	2	2	3	3	2	

Naam	Nr	Agarisch	Ngr/ha	Klasse	Inv	Klasse	Overn	Klasse	Groen	Klasse	Gaas	Klasse	Klasse	Klasse	Klasse	
		areal		kaart 2	/ha	kaart 3	/ha/jaar	kaart 4	Art	kaart 5	kaart 6	kaart 7	kaart 8	kaart 9		
		(x 100 ha)														
Schoonebeek	129	52	2.2	1	2	3	9	3	0.14	2	2	3	3	3	3	
Schoonhoven	808	3	3.5	2	47	1	102	1	0.54	1	3	2	1	1	1	
Schoor	444	14	2.3	1	5	1	672	1	1.28	1	3	1	1	1	2	
Sevendum	984	37	6.2	3	2	2	61	1	0.27	1	3	3	3	3	2	
Smeltveld	965	12	2.5	2	10	1	177	1	0.15	2	2	2	1	1	2	
Sint Michielsges	846	13	5.3	3	10	1	31	2	0.40	1	3	3	3	3	2	
Sint Philipsland	712	19	*	1	1	3	1	3	0.14	2	2	3	3	3	3	
Sint Oedenroos	846	48	6.5	3	4	2	24	2	0.31	1	3	3	3	3	2	
Sittard	969	17	3.1	2	27	1	21	2	0.09	2	2	2	1	1	1	
Skerfmeren	81	161	2.4	1	2	3	19	2	0.13	2	2	2	2	2	3	
Sleat	130	63	2.2	1	1	3	41	1	0.15	2	2	1	1	1	3	
Sleedrecht	910	9	2.3	1	26	1	0	3	0.00	3	1	1	1	1	1	
Slochteren	40	141	1.8	1	1	3	13	2	0.06	3	1	2	2	2	3	
Suis	713	28	*	1	1	3	67	1	0.14	2	2	1	1	1	3	
Smalingerland	90	94	2.4	1	5	1	5	3	0.18	2	2	1	1	1	2	
Smilde	131	54	2.1	1	2	2	17	2	0.11	2	2	2	2	2	2	
Sneek	91	20	2.4	1	14	1	51	1	0.08	2	2	1	1	1	1	
Soest	942	19	3.4	2	22	1	63	1	0.88	1	3	2	1	1	1	
Sonaren	847	63	8.0	3	3	2	18	2	0.26	1	3	3	3	3	2	
Son en Bruggel	848	13	8.2	3	11	1	8	3	0.53	1	3	3	3	3	1	
Sojkenisse	818	16	2.0	1	45	1	14	2	0.11	2	2	1	1	1	1	
Sprang-Capelle	849	22	*	3	5	1	3	3	0.03	3	1	3	3	3	2	
Stad Delfen	179	4	1.2	1	20	1	68	1	0.19	2	2	1	1	1	1	
Stedenhoop	37	100	1.6	1	3	2	1	3	0.07	3	1	2	2	2	2	
Steddaanbulten	850	13	*	2	2	2	0	3	0.00	3	1	2	2	2	2	
Staphorst	160	93	2.7	2	2	3	20	2	0.41	1	3	2	2	2	3	
Stede Broep	832	11	10.6	3	17	1	10	3	0.06	3	1	3	3	3	1	
Steendergen	851	80	2.7	2	2	2	2	3	0.04	3	1	2	2	2	2	
Steendergen	260	46	3.3	2	1	3	9	3	0.05	3	1	3	3	3	3	
Steernik	161	64	2.4	1	3	2	37	1	0.22	1	3	1	1	1	2	
Stein	971	12	2.5	1	22	1	40	1	0.06	3	1	1	1	1	1	
Stensroy	973	9	6.9	3	6	1	135	1	0.25	1	3	3	3	3	2	
Strijen	617	41	2.2	1	2	2	1	3	0.23	1	3	2	2	2	2	
Susteren	974	23	2.5	1	6	1	87	1	0.21	1	3	1	1	1	2	
Swamen	976	14	3.2	2	6	1	29	2	0.50	1	3	2	1	1	2	
Tegelen	876	4	12.5	3	45	1	37	1	0.44	1	3	3	3	3	1	
Tenhalpen	853	25	*	3	4	2	19	2	0.03	3	1	3	3	3	2	
Termeuzen	719	97	1.7	1	4	1	6	3	0.07	3	1	1	1	1	2	
Terschooling	93	4	1.9	1	12	1	2047	1	21.80	1	3	1	1	1	1	
Teteringen	864	8	*	3	7	1	5	3	0.44	1	3	3	3	3	2	
Terzef	446	98	2.5	1	1	3	224	1	0.53	1	3	1	1	1	3	
Tholen	718	111	2.4	1	2	2	34	1	0.06	3	1	1	1	1	2	
Thorn	977	4	3.3	2	7	1	64	1	0.18	2	2	2	1	1	2	
Tiel	281	21	3.5	2	16	1	27	2	0.04	3	1	2	1	1	1	
Tilburg	856	38	5.3	3	43	1	15	2	0.12	2	2	3	3	3	1	
Tubbergen	183	133	3.8	3	1	3	18	2	0.10	2	2	3	3	3	3	
Tyjnenswaard	737	123	2.4	1	3	2	21	2	0.18	2	2	2	2	2	2	
Uboergen	262	23	2.7	2	4	1	22	2	0.43	1	3	2	1	1	2	
Uden	858	48	6.9	3	8	1	20	2	0.10	2	2	3	3	3	2	
Udenhout	857	14	*	3	6	1	41	1	0.67	1	3	3	3	3	2	
Uitgeest	460	13	2.9	2	7	1	38	1	0.39	1	3	2	1	1	2	
Uithoorn	461	14	45.2	3	17	1	23	2	0.01	3	1	3	3	3	1	
Urk	184	4	0.0	0	38	1	133	1	0.00	3	1	0	0	0	1	
Utrecht	346	17	3.8	3	134	1	127	1	0.04	3	1	3	3	3	1	
Veala	981	9	2.4	1	12	1	780	1	1.45	1	3	1	1	1	1	
Vesburg	263	43	5.3	3	3	2	18	2	0.01	3	1	3	3	3	2	
Valkenburg aan d	804	22	2.6	2	8	1	701	1	0.49	1	3	2	1	1	2	
Valkenburg ZH	610	4	18.0	3	8	1	35	1	0.00	3	1	3	3	3	2	
Valkensse	720	23	*	1	3	2	341	1	0.09	2	2	1	1	1	2	
Valkenswaard	855	25	4.3	3	12	1	45	1	0.80	1	3	3	3	3	1	
Veendam	47	62	1.7	1	5	1	4	3	0.01	3	1	1	1	1	2	
Voerendaal	345	4	3.8	3	125	1	27	2	0.42	1	3	3	3	3	1	
Veerle	717	31	2.2	1	2	3	264	1	0.13	2	2	1	1	1	3	
Veghel	860	33	7.8	3	8	1	1	3	0.00	3	1	3	3	3	2	
Vechnoven	981	25	6.9	3	16	1	70	1	0.20	2	2	3	3	3	1	
Velsen	463	19	4.4	3	32	1	101	1	0.51	1	3	3	3	3	1	
Venhuizen	464	34	7.1	3	2	2	48	1	0.03	3	1	3	3	3	2	
Venlo	983	29	26.7	3	23	1	69	1	0.28	1	3	3	3	3	1	
Viersey	984	113	7.9	3	3	2	12	2	0.22	1	3	3	3	3	2	
Vessem, Wintelo	862	35	*	3	2	3	90	1	0.33	1	3	3	3	3	3	

Naam	Nr	Agrarisch ereas	Ngras (x 100 ha)	Klasse jaar 2	inv /ha	Klasse jaar 3	Over jaar	Klasse jaar 4	Groen /ha	Klasse jaar 5	Klasse jaar 6	Klasse jaar 7	Klasse jaar 8	Klasse jaar 9
Yeren	620	29	2.7	2	7	1	22	2	0.15	2	2	2	1	2
Vierlingsbeek	603	50	4.4	3	2	3	57	1	0.21	1	3	3	3	3
Vlaarlingen	622	9	3.4	2	81	1	104	1	0.18	2	2	2	1	1
Vliegweide	46	139	1.7	1	1	3	14	2	0.19	2	2	2	2	3
Vledder	132	29	2.5	2	1	3	49	1	0.58	1	3	2	1	3
Vleuten De Meent	347	23	9.4	3	7	1	0	3	0.04	3	1	3	3	2
Vleeland	96	1	0.0	0	21	1	7072	1	64.74	1	3	0	0	1
Vlijmen	604	16	*	3	10	1	4	3	0.22	1	3	3	3	2
Vlieningen	718	25	2.2	1	18	1	54	1	0.02	3	1	1	1	1
Vlial	623	42	2.9	2	2	2	24	2	0.32	1	3	2	2	2
Voerendaal	906	25	2.7	2	5	1	97	1	0.16	2	2	2	1	2
Voortburg	624	0	0.0	0	1060	1	964	1	0.00	3	1	0	0	1
Voortduin	625	8	12.0	3	15	1	4	3	0.41	1	3	3	3	1
Voorschoten	636	4	8.2	3	52	1	48	1	0.70	1	3	3	3	1
Voorst	265	106	3.5	2	2	2	6	3	0.13	2	2	2	2	2
Vorden	269	37	3.3	2	2	2	32	2	0.78	1	3	2	2	2
Vosse	133	93	2.1	1	1	3	16	2	0.11	2	2	2	2	3
Vidzomveen	186	56	2.7	2	3	2	6	3	0.20	2	2	2	2	2
Vught	660	15	3.2	2	16	1	107	1	1.08	1	3	2	1	1
Waafle	666	9	3.4	2	17	1	7	3	0.96	1	3	2	1	1
Waalwijk	667	12	3.8	3	24	1	14	2	0.06	3	1	3	3	1
Wageningen	627	22	12.2	3	12	1	25	2	0.09	2	2	3	3	1
Wageningen	289	16	2.6	2	21	1	54	1	0.53	1	3	2	1	1
Wanroij	668	47	*	3	1	3	31	2	0.06	3	1	3	3	3
Wanroij	628	4	5.1	3	13	1	302	1	1.05	1	3	3	3	1
Wanroij	291	9	3.2	2	10	1	22	2	0.75	1	3	2	1	1
Waspik	669	17	*	3	3	2	0	3	0.00	3	1	3	3	2
Wassenaar	629	16	4.9	3	17	1	415	1	1.87	1	3	3	3	1
Watersloot	665	7	98.7	3	24	1	4	3	0.00	3	1	3	3	1
Wassendijk	662	36	1.9	1	5	1	34	1	0.46	1	3	1	1	2
Wassendijk	186	76	3.6	2	1	3	9	3	0.21	1	3	3	3	3
Wast	666	58	5.5	3	7	1	125	1	0.42	1	3	3	3	2
Wast	457	16	2.6	2	11	1	0	3	0.15	2	2	2	1	1
Wath	294	23	5.1	3	3	2	5	3	0.00	3	1	3	3	2
Wathdijk	670	57	2.0	1	3	2	0	3	0.20	2	2	2	2	2
Wathdijk	458	19	6.9	3	4	1	35	1	0.02	3	1	3	3	2
Wathdijk	660	66	3.9	3	3	2	45	1	0.09	2	2	3	3	2
Wathdijk	134	92	2.3	1	1	3	22	2	0.47	1	3	2	2	3
Wathdijk	671	7	*	3	3	2	1251	1	0.34	1	3	3	3	2
Wathdijk	658	55	4.6	3	2	2	31	2	0.08	2	2	3	3	2
Wathdijk	726	31	*	1	2	2	950	1	0.79	1	3	1	1	2
Wathdijk	203	4	2.2	1	40	1	0	3	0.07	3	1	1	1	1
Wathdijk	726	4	*	1	6	1	953	1	0.31	1	3	1	1	2
Wathdijk	68	194	2.7	2	1	3	12	2	0.15	2	2	2	2	3
Wathdijk	614	31	8.4	3	4	1	704	1	0.52	1	3	3	3	2
Wathdijk	189	83	3.5	2	3	2	34	1	0.11	2	2	2	1	2
Wathdijk	460	21	2.3	1	4	1	75	1	0.11	2	2	1	1	2
Wathdijk	485	189	2.7	2	1	3	1	3	0.04	3	1	3	3	3
Wathdijk	206	48	3.8	3	7	1	9	3	0.17	2	2	3	3	2
Wathdijk	190	50	3.4	2	2	3	4	3	0.07	3	1	3	3	3
Wathdijk	352	13	3.8	2	13	1	0	3	0.17	2	2	2	1	1
Wathdijk	136	33	2.4	1	2	3	7	3	0.25	1	3	3	3	3
Wathdijk	672	16	*	2	2	2	35	1	0.11	2	2	2	1	2
Wathdijk	52	16	2.4	1	12	1	21	2	0.00	3	1	1	1	1
Wathdijk	63	91	2.3	1	1	3	2	3	0.17	2	2	3	3	3
Wathdijk	294	97	3.0	2	3	2	15	2	0.37	1	3	2	2	2
Wathdijk	256	65	3.1	2	3	2	19	2	0.00	3	1	2	2	2
Wathdijk	727	39	*	1	1	3	223	1	0.09	2	2	1	1	3
Wathdijk	660	22	2.1	1	4	2	210	1	0.85	1	3	1	1	2
Wathdijk	673	25	2.8	2	4	1	5	3	0.34	1	3	2	1	2
Wathdijk	632	54	2.9	2	7	1	10	3	0.11	2	2	2	1	2
Wathdijk	686	20	7.1	3	4	1	10	3	0.02	3	1	3	3	2
Wathdijk	680	27	2.0	1	5	1	26	2	0.54	1	3	1	1	2
Wathdijk	301	24	4.1	3	4	1	9	3	0.40	1	3	3	3	2
Wathdijk	874	45	3.2	2	3	2	5	3	0.05	3	1	2	2	2
Wathdijk	674	46	*	3	2	2	36	1	0.08	2	2	3	3	2
Wathdijk	710	149	2.5	2	1	3	11	3	0.04	3	1	3	3	3
Wathdijk	683	131	2.5	1	1	3	23	2	0.07	3	1	2	2	3
Wathdijk	479	40	2.3	1	33	1	20	2	0.35	1	3	1	1	1
Wathdijk	287	6	16.2	3	16	1	4	3	0.23	1	3	3	3	1

Naam	Nr	Agrarisch areaal (x.100/ha)	Ngr/ha	Klasse kaart 2	rw /ha	Klasse kaart 3	Overn /ha/jaar	Klasse kaart 4	Groen Ari	Klasse kaart 5	Klasse kaart 6	Klasse kaart 7	Klasse kaart 8	Klasse kaart 9
Zandvoort	473	3	0.0	0	52	1	1562	1	9.05	1	3	0	0	1
Zaandijk	707	68	3.0	2	2	2	34	1	0.08	2	2	2	1	2
Zeevang	677	30	*	3	2	2	40	1	0.11	2	2	3	3	2
Zeevang	476	32	1.9	1	2	2	17	2	0.23	1	3	2	2	2
Zeevliet	50	205	2.6	2	1	3	44	1	0.19	2	2	2	1	3
Zeevl	355	18	5.9	3	34	1	140	1	1.14	1	3	3	3	1
Zeevliet	209	76	3.4	2	2	3	30	2	0.06	3	1	2	2	3
Zevenaar	299	17	3.9	3	16	1	91	1	0.28	1	3	3	3	1
Zevenbergen	679	46	2.7	2	4	2	0	3	0.00	3	1	2	2	2
Zevenhuizen-Moer	1596	31	12.6	3	3	2	31	2	0.00	3	1	3	3	2
Zoerbeek	733	17	*	1	6	1	36	1	0.18	2	2	1	1	2
Zijpe	476	77	6.3	3	1	3	168	1	0.20	2	2	3	3	3
Zijkantmeer	537	12	4.3	3	88	1	37	1	0.09	2	2	3	3	1
Zoeterwoude	604	17	3.3	2	5	1	0	3	0.09	2	2	2	1	2
Zichron	96	123	2.2	1	1	3	2	3	0.01	3	1	3	3	3
Zuidlaren	134	27	1.8	1	4	1	8	3	0.08	2	2	1	1	2
Zuidwilde	132	70	2.7	2	1	3	18	2	0.35	1	3	2	2	3
Zundert	679	67	6.7	3	2	2	20	2	0.30	1	3	3	3	2
Zuiphen	301	14	4.4	3	22	1	13	2	0.15	2	2	3	3	1
Zverlatius	182	5	1.9	1	9	1	6	3	1.26	1	3	1	1	2
Zwieloo	139	43	1.9	1	1	3	46	1	0.35	1	3	1	1	3
Zwinderdorp	642	7	8.7	3	65	1	29	2	0.01	3	1	3	3	1
Zwolle	193	58	2.9	2	17	1	24	2	0.15	2	2	2	1	1

* Voormalige gemeente, zie waarde van de nieuwe gemeente

Aanhangsel 2 Indicatorwaarden en behoefteklassen per functie en per combinatie van functies van de Nederlandse gemeenten volgens codenummer

Nr	Naam	Agrarisch Areaal (in 100 ha)	Ngs/ha	Klasse		Overn	Klasse		Groen		Klasse		Klasse		Klasse	
				kaart 2	ha		kaart 2	ha/ha	kaart 4	ha	kaart 5	kaart 6	kaart 7	kaart 8	kaart 9	
3	Abdoepelen	19	2.0	1	7	1	10	3	0.12	2	2	1	1	2		
5	Badun	41	2.2	1	3	2	2	3	0.02	3	1	2	2	2		
7	Bevingweede	104	1.5	1	1	3	18	2	0.02	3	1	2	2	3		
9	Boer, Tan	44	2.1	1	2	3	2	3	0.00	3	1	3	3	3		
10	Delfzijl	121	1.7	1	3	2	5	3	0.02	3	1	2	2	2		
14	Geertrigen	43	1.9	1	39	1	42	1	0.09	2	2	1	1	1		
15	Geertrigdal	61	2.6	2	2	2	18	2	0.40	1	3	2	2	2		
17	Haar	19	2.0	1	10	1	23	2	1.25	1	3	1	1	2		
18	Hoogezand-Sapperoen	55	2.5	2	6	1	36	1	0.11	2	2	2	1	2		
22	Leek	44	2.7	2	4	1	19	2	0.41	1	3	2	1	2		
24	Loppersum	110	2.1	1	1	3	1	3	0.00	3	1	3	3	3		
25	Marum	48	2.8	2	2	2	4	3	0.32	1	3	2	2	2		
34	Almeri	85	6.8	3	11	1	1	3	0.11	2	2	3	3	1		
37	Stadskanaal	100	1.6	1	3	2	1	3	0.07	3	1	2	2	2		
38	Scheemda	107	1.5	1	1	3	4	3	0.03	3	1	3	3	3		
40	Stoepwagert	141	1.8	1	1	3	13	2	0.06	3	1	2	2	3		
47	Veendam	62	1.7	1	5	1	4	3	0.01	3	1	1	1	2		
48	Vlagtwisde	139	1.7	1	1	3	14	2	0.19	2	2	2	2	3		
50	Zevenhuizen	205	2.6	2	1	3	44	1	0.19	2	2	2	1	3		
51	Zuidlaren	181	2.4	1	2	3	19	2	0.13	2	2	2	2	3		
52	Wierchoten	16	2.4	1	12	1	21	2	0.00	3	1	1	1	1		
53	Wissum	91	2.3	1	1	3	2	3	0.17	2	2	3	3	3		
55	Doornwoude	134	2.3	1	1	3	32	2	0.16	2	2	2	2	3		
56	Zuidlaren	123	2.2	1	1	3	2	3	0.01	3	1	3	3	3		
59	Dongesluis	153	2.5	2	2	3	4	3	0.05	3	1	3	3	3		
60	Aankersluis	85	2.4	1	3	2	0	3	0.15	2	2	2	2	2		
60	Ameland	5	1.9	1	6	1	2723	1	9.49	1	3	1	1	2		
63	Ocht, Het	95	2.2	1	1	3	0	3	0.03	3	1	3	3	3		
64	Botswal	7	2.4	1	14	1	33	2	0.00	3	1	1	1	1		
64	De Guntsewal	73	2.6	2	3	2	1	3	0.12	2	2	2	2	2		
66	Ferwerderwal	85	2.3	1	1	3	0	3	0.14	2	2	3	3	3		
75	Fierderwal	98	3.0	2	2	2	5	3	0.00	3	1	2	2	2		
77	Harlingen	22	2.8	2	7	1	30	2	0.00	3	1	2	1	2		
79	Hedderwoude	109	2.6	2	4	2	2	3	0.15	2	2	2	2	2		
79	Kalundisland en	89	2.2	1	1	3	14	2	0.21	1	3	2	2	3		
80	Leauwoude	56	2.4	1	15	1	28	2	0.02	3	1	1	1	1		
81	Leuwerikswaard	37	2.4	1	3	2	3	3	0.03	3	1	2	2	2		
82	Lemstede	68	2.6	2	2	2	40	1	0.08	2	2	2	1	2		
83	Mendikdijksluis	66	2.5	1	2	2	5	3	0.00	3	1	2	2	2		
85	Oudestillewaai	173	2.7	2	1	3	26	2	0.27	1	3	2	2	3		
86	Oudestillewaai	176	2.7	2	2	3	12	2	0.26	1	3	2	2	3		
89	De Oudestillewaai	2	2.5	2	5	1	1408	1	18.04	1	3	2	1	2		
90	Smallegeland	94	2.4	1	5	1	5	3	0.18	2	2	1	1	2		
91	Streek	20	2.4	1	14	1	51	1	0.08	2	2	1	1	1		
93	Terschelling	4	1.9	1	12	1	2047	1	21.80	1	3	1	1	1		
95	Wierland	1	0.0	0	21	1	7072	1	64.74	1	3	0	0	1		
96	Wierland	194	2.7	2	1	3	12	2	0.15	2	2	2	2	3		
101	Nespeerd	82	2.3	1	1	3	56	1	0.17	2	2	1	1	3		
105	Alvob	72	1.5	1	1	3	27	2	0.25	1	3	2	2	3		
106	Aasen	30	2.0	1	17	1	64	1	0.28	1	3	1	1	1		
107	Balen	129	2.4	1	1	3	26	2	0.25	1	3	2	2	3		
108	Borgert	106	1.7	1	1	3	71	1	0.18	2	2	1	1	3		
109	Coerwoude	32	2.5	1	5	1	6	3	0.00	3	1	1	1	2		
110	Dalen	66	2.1	1	1	3	80	1	0.00	3	1	1	1	3		
111	Dalen	36	2.3	1	1	3	145	1	1.07	1	3	1	1	3		
113	Gwingelo	43	2.8	2	1	3	70	1	0.59	1	3	2	1	3		
115	Geide	15	3.7	3	7	1	66	1	0.42	1	3	3	3	2		
114	Geulan	223	3.7	3	4	1	3	3	0.09	2	2	3	3	2		
118	Gezante	31	1.7	1	1	3	100	1	0.23	1	3	1	1	3		
119	Gietari	35	1.7	1	2	2	20	2	0.12	2	2	2	2	2		
117	Havilla	52	2.3	1	1	3	39	1	0.45	1	3	1	1	3		
118	Hoogveen	44	3.1	2	11	1	6	3	0.12	2	2	2	1	1		
119	Meppel	6	5.5	3	38	1	29	2	0.16	2	2	3	3	1		
120	Norg	61	2.2	1	1	3	30	2	0.77	1	3	2	2	3		
121	Nijveen	25	2.7	2	1	3	7	3	0.00	3	1	3	3	3		
122	Olden	125	1.6	1	1	3	25	2	0.16	2	2	2	2	3		
123	Oudestillewaai	53	2.1	1	1	3	23	2	0.25	1	3	2	2	3		

Nr	Naam	Agresch	Ngwka	Klasse	Inw	Klasse	Overn	Klasse	Groen	Klasse	Klasse	Klasse	Klasse	Klasse
		areaal		kaart 2	/ha	kaart 3	/ha/ha	kaart 4	/ha	kaart 5	kaart 6	kaart 7	kaart 8	kaart 9
(x 100 ha)														
124	Peize	21	2.0	1	2	2	5	3	0.25	1	3	2	2	2
125	Roden	34	2.0	1	5	1	54	1	0.65	1	3	1	1	2
126	Rolde	62	2.2	1	1	3	56	1	0.65	1	3	1	1	3
127	Rubbet	68	2.6	2	1	3	64	1	0.64	1	3	2	1	3
128	Ruinerwold	38	2.5	2	1	3	1	3	0.09	2	2	3	3	3
129	Schoonebeek	52	2.2	1	2	3	9	3	0.14	2	2	3	3	3
130	Sleen	63	2.2	1	1	3	41	1	0.15	2	2	1	1	3
131	Smilde	54	2.1	1	2	2	17	2	0.11	2	2	2	2	2
132	Vierde	29	2.5	2	1	3	49	1	0.58	1	3	2	1	3
133	Yree	93	2.1	1	1	3	16	2	0.11	2	2	2	2	3
134	Westerbork	92	2.3	1	1	3	22	2	0.47	1	3	2	2	3
135	Wijk De	33	2.4	1	2	3	7	3	0.25	1	3	3	3	3
136	Zuidren	27	1.8	1	4	1	8	3	0.08	2	2	1	1	2
137	Zuidwold	70	2.7	2	1	3	18	2	0.35	1	3	2	2	3
138	Zinneso	43	1.9	1	1	3	48	1	0.35	1	3	1	1	3
140	Littenseradiel	124	2.4	1	1	3	0	3	0.05	3	1	3	3	3
141	Almelo	16	3.2	2	39	1	65	1	0.00	3	1	2	1	1
142	Amst-Dalsloot	67	5.2	3	1	3	9	3	0.25	1	3	3	3	3
143	Assendelft	61	2.7	2	2	2	23	2	0.16	2	2	2	2	2
144	Bathmen	26	3.8	3	2	2	7	3	0.03	3	1	3	3	2
147	Bornt	34	4.5	3	6	1	3	3	0.04	3	1	3	3	2
148	Dabbe	112	3.4	2	1	3	39	1	0.14	2	2	2	1	3
149	Dankamp	74	3.4	2	2	2	70	1	0.15	2	2	2	1	2
150	Deventer	21	2.6	2	32	1	28	2	0.12	2	2	2	1	1
151	Diepenheim	24	3.7	3	1	3	11	3	0.08	2	2	3	3	3
152	Diepenveen	53	3.4	2	2	2	2	3	0.24	1	3	2	2	2
153	Erechede	83	2.6	2	18	1	28	2	0.33	1	3	2	1	1
154	Gehersliden	26	2.7	2	3	2	10	3	0.07	3	1	2	2	2
155	Goor	5	4.5	3	25	1	0	3	0.04	3	1	3	3	1
157	Granubergen	56	2.6	2	1	3	38	1	0.02	3	1	2	1	3
158	Haakbergen	76	3.6	2	3	2	31	2	0.33	1	3	2	2	2
159	Hart-Dun	40	3.4	2	4	2	22	2	0.03	3	1	2	2	2
160	Hartstberg	164	3.0	2	2	2	51	1	0.08	2	2	2	1	2
161	Haselt	36	2.7	2	2	2	0	3	0.09	2	2	2	2	2
162	Heino	31	3.4	2	2	2	35	1	0.05	3	1	2	1	2
163	Haseldeorn	89	3.5	2	4	1	48	1	0.45	1	3	2	1	2
164	Hergold Ov	37	3.5	2	21	1	28	2	0.26	1	3	2	1	1
166	Itten	47	3.6	2	2	2	90	1	0.36	1	3	2	1	2
168	Kampert	54	2.4	1	6	1	13	2	0.12	2	2	1	1	2
168	Loslar	69	3.5	2	3	2	34	1	0.39	1	3	2	1	2
169	Markob	78	3.8	3	1	3	56	1	0.16	2	2	3	3	3
170	Nieuwepeter	37	3.1	2	2	2	0	3	0.00	3	1	2	2	2
171	Noordooisbolder	439	3.7	3	1	3	2	3	0.08	2	2	3	3	3
173	Obeuzaal	6	4.0	3	47	1	42	1	0.04	3	1	3	3	1
174	Odi	49	3.3	2	2	2	25	2	0.20	2	2	2	2	2
176	Ommen	124	3.2	2	2	3	86	1	0.47	1	3	2	1	3
176	Oomarsum	2	2.2	1	18	1	235	1	0.01	3	1	1	1	1
177	Passie	122	4.2	3	2	2	20	2	0.08	2	2	3	3	2
178	Ribban	12	3.4	2	20	1	129	1	0.65	1	3	2	1	1
178	Stad Delden	4	1.2	1	20	1	68	1	0.19	2	2	1	1	1
186	Staphorst	93	2.7	2	2	3	20	2	0.41	1	3	2	2	3
181	Slaerwijk	64	2.4	1	3	2	37	1	0.22	1	3	1	1	2
182	Tubbergen	133	3.8	3	1	3	18	2	0.10	2	2	3	3	3
184	Urk	4	0.0	0	38	1	133	1	0.00	3	1	0	0	1
186	Vierzenveen	56	2.7	2	3	2	6	3	0.20	2	2	2	2	2
188	Weerulo	76	3.6	2	1	3	9	3	0.21	1	3	3	3	3
188	Weerden	83	3.5	2	3	2	34	1	0.11	2	2	2	1	2
190	Wibe	50	3.4	2	2	3	4	3	0.07	3	1	3	3	3
191	Nasselmuiden	71	3.4	2	2	2	1	3	0.10	2	2	2	2	2
192	Zwarteboord	5	1.9	1	9	1	8	3	1.26	1	3	1	1	2
193	Zwarte	58	2.9	2	17	1	24	2	0.15	2	2	2	1	1
194	Broekerveede	62	2.2	1	2	2	68	1	1.13	1	3	1	1	2
195	Liessluis	65	2.4	1	1	3	27	2	0.56	1	3	2	2	3
196	Rijnswarden	19	2.2	1	5	1	34	1	0.80	1	3	1	1	2
197	Aalten	77	4.0	3	2	2	18	2	0.02	3	1	3	3	2
198	Ammerlaan	9	6.7	3	5	1	5	3	0.05	3	1	3	3	2
199	Angerb	23	2.8	2	2	2	126	1	0.08	2	2	2	1	2
200	Apeldoorn	99	3.9	3	15	1	297	1	2.05	1	3	3	3	1
202	Arnhem	30	2.9	2	45	1	189	1	1.27	1	3	2	1	1
203	Barneveld	105	6.3	3	4	1	177	1	0.55	1	3	3	3	2
206	Bemmel	25	7.0	3	6	1	24	2	0.26	1	3	3	3	2
207	Beigh	48	3.2	2	4	1	41	1	0.47	1	3	2	1	2
209	Beuningen	30	4.2	3	8	1	4	3	0.16	2	2	3	3	2
211	Borculo	50	3.7	3	2	2	8	3	0.07	3	1	3	3	2
212	Broek	27	6.7	3	3	2	0	3	0.19	2	2	3	3	2
213	Brummen	56	2.4	1	4	1	56	1	0.43	1	3	1	1	2

Nr	Naam	Areaal	Klasse	Inv	Klasse	Overn	Klasse	Overn	Klasse	Klasse	Klasse	Klasse	Klasse
		(x100ha)	kaart2	Plt	kaart3	Areaal	kaart4	Net	kaart5	kaart6	kaart7	kaart8	kaart9
214	Buren	57	3.4	2	2	2	27	2	0.04	3	1	2	2
216	Gulenberg	19	2.6	2	12	1	31	2	0.17	2	2	2	1
218	Doorn	32	4.8	3	5	1	2	3	0.00	3	1	3	3
219	Dropperlo	12	4.2	3	7	1	6	3	0.00	3	1	3	3
223	Doodswaert	15	4.2	3	3	2	7	3	0.11	2	2	3	3
221	Doesburg	7	2.4	1	15	1	253	1	0.26	1	3	1	1
222	Doornbeek	34	3.2	2	13	1	20	2	0.22	1	3	2	1
225	Doorn	28	4.1	3	6	1	1	3	0.20	2	2	3	3
226	Duiven	26	4.4	3	8	1	8	3	0.08	2	2	3	3
227	Eggen	23	3.7	3	3	2	49	1	0.16	2	2	3	3
228	Ede	124	7.2	3	8	1	133	1	1.37	1	3	3	3
229	Ede	111	4.1	3	2	3	22	2	0.03	3	1	3	3
230	Ede	25	3.1	2	9	1	146	1	1.43	1	3	2	1
231	Ede	26	6.0	3	7	1	14	2	0.01	3	1	3	3
232	Ede	71	3.4	2	5	1	146	1	1.12	1	3	2	1
233	Ede	21	5.2	3	13	1	829	1	2.73	1	3	3	3
236	Edelhoven	88	3.6	2	3	2	19	2	0.06	3	1	2	2
237	Edelhoven	62	3.4	2	3	2	12	2	0.00	3	1	2	2
238	Ede	9	9.0	3	8	1	22	2	0.30	1	3	3	3
239	Edelhoven	66	3.2	2	2	2	27	2	0.29	1	3	2	2
240	Edelhoven	7	4.3	3	13	1	384	1	0.00	3	1	3	3
241	Edelhoven	24	4.1	3	8	1	59	1	0.69	1	3	3	3
243	Edelhoven	13	6.0	3	28	1	294	1	1.08	1	3	3	3
244	Edelhoven	12	3.6	2	10	1	116	1	0.73	1	3	2	1
245	Edelhoven	11	5.7	3	4	1	0	3	0.06	3	1	3	3
246	Edelhoven	40	3.4	2	5	1	76	1	0.89	1	3	2	1
247	Edelhoven	2	2.4	1	5	1	192	1	1.18	1	3	1	1
248	Edelhoven	40	*	3	2	2	19	2	0.18	2	2	3	3
249	Edelhoven	27	3.2	2	3	2	14	2	0.12	2	2	2	2
252	Edelhoven	22	4.6	3	6	1	108	1	0.71	1	3	3	3
253	Edelhoven	7	4.0	3	12	1	12	2	0.00	3	1	3	3
255	Edelhoven	5	25.2	3	30	1	0	3	0.74	1	3	3	3
256	Edelhoven	32	2.9	2	1	3	12	2	0.28	1	3	2	3
257	Edelhoven	32	9.8	3	2	2	1	3	0.15	2	2	3	3
258	Edelhoven	14	8.6	3	7	1	12	2	0.10	2	2	3	3
260	Edelhoven	66	4.5	3	3	2	3	3	0.04	3	1	3	3
261	Edelhoven	35	4.5	3	2	2	24	2	0.04	3	1	3	3
262	Edelhoven	102	3.5	2	2	2	55	1	0.21	1	3	2	1
263	Edelhoven	20	13.2	3	5	1	57	1	0.17	2	2	3	3
264	Edelhoven	33	3.6	2	2	2	54	1	0.09	2	2	2	1
266	Edelhoven	6	3.0	2	9	1	0	3	0.21	1	3	2	1
266	Edelhoven	40	3.6	2	3	2	47	1	0.09	2	2	2	1
267	Edelhoven	39	4.1	3	7	1	20	2	0.48	1	3	3	3
268	Edelhoven	13	2.9	2	116	1	71	1	0.16	2	2	2	1
269	Edelhoven	61	2.9	2	4	2	23	2	0.56	1	3	2	2
270	Edelhoven	38	5.5	3	6	1	180	1	1.11	1	3	3	3
274	Edelhoven	15	1.9	1	22	1	160	1	1.53	1	3	1	1
275	Edelhoven	23	2.8	2	20	1	121	1	2.16	1	3	2	1
276	Edelhoven	9	7.8	3	3	2	6	3	0.36	1	3	3	3
277	Edelhoven	1	0.0	0	13	1	122	1	28.42	1	3	0	0
278	Edelhoven	56	3.7	3	1	3	18	2	0.13	2	2	3	3
279	Edelhoven	10	5.3	3	9	1	65	1	0.22	1	3	3	3
280	Edelhoven	46	3.3	2	1	3	9	3	0.05	3	1	3	3
281	Edelhoven	21	3.5	2	16	1	27	2	0.04	3	1	2	1
282	Edelhoven	23	2.7	2	4	1	22	2	0.43	1	3	2	1
283	Edelhoven	43	5.3	3	3	2	18	2	0.01	3	1	3	3
284	Edelhoven	106	3.5	2	2	2	6	3	0.13	2	2	2	2
285	Edelhoven	37	3.3	2	2	2	32	2	0.78	1	3	2	2
286	Edelhoven	16	2.6	2	21	1	54	1	0.59	1	3	2	1
291	Edelhoven	9	3.2	2	10	1	22	2	0.75	1	3	2	1
292	Edelhoven	23	5.1	3	3	2	5	3	0.00	3	1	3	3
293	Edelhoven	4	2.2	1	40	1	0	3	0.07	3	1	1	1
294	Edelhoven	97	3.0	2	3	2	15	2	0.37	1	3	2	2
295	Edelhoven	65	3.1	2	3	2	19	2	0.00	3	1	2	2
296	Edelhoven	48	3.8	3	7	1	9	3	0.17	2	2	3	3
297	Edelhoven	6	16.2	3	16	1	4	3	0.23	1	3	3	3
298	Edelhoven	76	3.4	2	2	3	30	2	0.06	3	1	2	3
299	Edelhoven	17	3.9	3	16	1	91	1	0.26	1	3	3	3
301	Edelhoven	14	4.4	3	22	1	13	2	0.15	2	2	3	3
302	Edelhoven	28	3.9	3	9	1	526	1	3.37	1	3	3	3
303	Edelhoven	292	2.2	1	1	3	31	2	0.10	2	2	2	3
304	Edelhoven	55	5.3	3	2	2	7	3	0.17	2	2	3	3
305	Edelhoven	26	2.4	1	3	2	13	2	0.16	2	2	2	2
306	Edelhoven	12	4.1	3	6	1	145	1	1.37	1	3	3	3
307	Edelhoven	26	3.4	2	42	1	39	1	0.17	2	2	2	1
308	Edelhoven	10	2.9	2	25	1	141	1	1.84	1	3	2	1

Nr	Naam	Agrarisch erfdeel (# 100 ha)	Npp/ha	Klasse	Inv.	Klasse	Overt	Klasse	Green	Klasse	Klasse	Klasse	Klasse	Klasse
				kaart 2	ha	kaart 3	ha/ha	kaart 4	ha	kaart 5	kaart 6	kaart 7	kaart 8	kaart 9
310	Bit De	7	2.9	2	47	1	449	1	1.87	1	3	2	1	1
311	Broekelen	43	2.8	2	3	2	19	2	0.02	3	1	2	2	2
312	Bunnik	32	3.8	3	5	1	16	2	0.07	3	1	3	3	2
313	Bunschoten	26	2.8	2	7	1	14	2	0.02	3	1	2	1	2
314	Cothen	11	*	2	2	2	5	3	0.02	3	1	2	2	2
315	Doorn	9	3.3	2	12	1	860	1	1.13	1	3	2	1	1
316	Driebergen-Rijs	11	2.9	2	17	1	122	1	0.99	1	3	2	1	1
317	Eemnes	25	2.5	1	3	2	8	3	0.17	2	2	2	2	2
318	Haarnes	21	5.7	3	4	1	5	3	0.01	3	1	3	3	2
320	Holden	46	4.5	3	6	1	1	3	0.04	3	1	3	3	2
325	Langbroek	12	*	2	2	2	0	3	0.50	1	3	2	2	2
326	Leersum	10	4.7	3	7	1	227	1	1.85	1	3	3	3	2
327	Leusden	29	3.6	2	9	1	18	2	0.91	1	3	2	1	2
329	Loenen	20	3.0	2	4	1	58	1	0.19	2	2	2	1	2
330	Loosdrecht	4	2.8	2	25	1	865	1	2.84	1	3	2	1	1
331	Loosdrecht	72	3.1	2	2	2	8	3	0.05	3	1	2	2	2
332	Maarn	9	3.4	2	6	1	288	1	1.51	1	3	2	1	2
333	Maarsse	12	4.5	3	33	1	120	1	0.89	1	3	3	3	1
334	Maartensdijk	27	3.0	2	4	2	22	2	0.43	1	3	2	2	2
335	Mindhout	30	3.1	2	4	1	0	3	0.18	2	2	2	1	2
336	Reeuwoude	15	5.8	3	2	2	26	2	0.19	2	2	3	3	2
340	Rhenen	19	4.3	3	9	1	72	1	0.96	1	3	3	3	2
342	Soest	19	3.4	2	22	1	63	1	0.88	1	3	2	1	1
344	Utrecht	17	3.8	3	134	1	127	1	0.04	3	1	3	3	1
348	Veenendaal	4	3.8	3	125	1	27	2	0.42	1	3	3	3	1
347	Vlauden-De Maarn	23	9.4	3	7	1	0	3	0.04	3	1	3	3	2
351	Woudenberg	24	4.1	3	4	1	9	3	0.40	1	3	3	3	2
352	Wijk bij Duurstede	13	3.6	2	13	1	0	3	0.17	2	2	2	1	1
353	Wijk bij Duurstede	15	3.4	2	15	1	7	3	0.04	3	1	2	1	1
355	Zierikzee	18	5.9	3	34	1	140	1	1.14	1	3	3	3	1
356	Zierikzee	14	3.0	2	41	1	15	2	0.03	3	1	2	1	1
357	Zierikzee	17	6.1	3	7	1	374	1	0.67	1	3	3	3	2
358	Zierikzee	13	54.1	3	16	1	106	1	0.05	3	1	3	3	1
360	Akersloot	8	2.6	2	6	1	31	2	0.28	1	3	2	1	2
361	Aalsmeer	10	5.0	3	92	1	61	1	0.00	3	1	3	3	1
362	Amstelveen	25	16.8	3	29	1	15	2	0.00	3	1	3	3	1
363	Amsterdam	72	3.9	3	100	1	448	1	0.08	2	2	3	3	1
364	Amstelveen	19	9.7	3	3	2	192	1	0.02	3	1	3	3	2
365	Graf-De-rijp	15	3.1	2	4	1	43	1	0.35	1	3	2	1	2
366	Assen-Panorama	67	6.8	3	2	2	7	3	0.01	3	1	3	3	2
370	Beemster	70	2.7	2	1	3	4	3	0.01	3	1	3	3	3
372	Bannewaard	0	0.0	0	194	1	0	3	0.73	1	3	0	0	1
373	Bergin NH	17	2.5	1	8	1	181	1	0.73	1	3	1	1	2
376	Beverwijk	8	5.8	3	44	1	148	1	0.24	1	3	3	3	1
370	Bleiswijk	4	1.7	1	25	1	17	2	0.90	1	3	1	1	1
377	Boommans	7	4.4	3	25	1	32	2	3.53	1	3	3	3	1
381	Bussum	1	4.4	3	244	1	130	1	0.59	1	3	3	3	1
383	Castrium	11	3.8	3	20	1	427	1	1.31	1	3	3	3	1
384	Dianen	4	2.1	1	50	1	0	3	0.14	2	2	1	1	1
386	Edam-Volendam	13	2.0	1	19	1	68	1	0.01	3	1	1	1	1
388	Enschede	9	6.7	3	18	1	111	1	0.09	2	2	3	3	1
390	Cransveld z	8	3.9	3	11	1	56	1	2.07	1	3	3	3	1
392	Haarlem	8	3.7	3	195	1	176	1	0.04	3	1	3	3	1
393	Haarlemmerhede	20	1.7	1	3	2	3	3	0.07	3	1	2	2	2
394	Haarlemmermeer	146	4.7	3	7	1	15	2	0.00	3	1	3	3	2
396	Harkesteeg	52	4.8	3	3	2	114	1	0.00	3	1	3	3	2
396	Heemskerk	11	19.9	3	31	1	155	1	1.02	1	3	3	3	1
397	Heensloot	4	9.2	3	69	1	0	3	0.19	2	2	3	3	1
398	Hoornsgewald	30	11.5	3	12	1	6	3	0.00	3	1	3	3	1
398	Heino	14	6.2	3	15	1	156	1	0.09	2	2	3	3	1
400	Holder, Dan	32	10.7	3	19	1	212	1	0.14	2	2	3	3	1
402	Hilversum	10	2.3	1	82	1	231	1	1.95	1	3	1	1	1
405	Hoorn	7	19.1	3	92	1	50	1	0.00	3	1	3	3	1
405	Huizen	3	5.0	3	127	1	0	3	1.46	1	3	3	3	1
412	Nieder	63	3.3	2	2	3	22	2	0.02	3	1	2	2	3
419	Landgraaf	13	1.6	1	8	1	10	3	0.69	1	3	1	1	2
416	Langedijk	16	4.0	3	14	1	61	1	0.00	3	1	3	3	1
417	Laren	3	1.7	1	35	1	151	1	1.86	1	3	1	1	1
416	Lisse	8	3.6	2	7	1	120	1	0.01	3	1	2	1	2
420	Medemblik	6	3.2	2	13	1	60	1	0.05	3	1	2	1	1
424	Mulden	12	2.8	2	6	1	15	2	0.15	2	2	2	1	2
425	Naspe	9	2.8	2	19	1	109	1	1.20	1	3	2	1	1
426	Nederhorst den B	9	3.6	2	6	1	3	3	0.08	2	2	2	1	2
429	Ogden	19	9.0	3	3	2	34	2	0.03	3	1	3	3	2
431	Oudeveen	4	1.3	1	19	1	0	3	1.89	1	3	1	1	1
432	Opmeer	37	3.9	3	3	2	36	1	0.07	3	1	3	3	2

Nr	Naam	Agrarisch	Ngv/ha	Klassen	Inw	Klassen	Oven	Klassen	Oven	Klassen	Klassen	Klassen	Klassen	Klassen
		areal	ha	kaart 2	ha	kaart 3	ha/par	kaart 4	ha	kaart 5	kaart 6	kaart 7	kaart 8	kaart 9
		(x 100 ha)												
407	Quaak-Artabel	21	2.3	1	6	1	2	3	0.00	3	1	1	1	2
408	Punnenend	12	2.1	1	51	1	10	3	0.01	3	1	1	1	1
441	Duizen	16	2.2	1	11	1	39	1	0.01	3	1	1	1	1
444	Schoot	14	2.3	1	5	1	672	1	1.26	1	3	1	1	2
448	Tegel	98	2.5	1	1	3	224	1	0.53	1	3	1	1	3
460	Litgoed	13	2.9	2	7	1	38	1	0.39	1	3	2	1	2
461	Lipboom	14	45.2	3	17	1	23	2	0.01	3	1	3	3	1
465	Vleem	19	4.4	3	32	1	101	1	0.51	1	3	3	3	1
484	Vanhuizen	34	7.1	3	2	2	46	1	0.03	3	1	3	3	2
487	Weeb	16	2.6	2	11	1	0	3	0.15	2	2	2	1	1
488	Schamer	56	2.4	1	1	3	0	3	0.15	2	2	3	3	3
489	Wervachhof	19	6.9	3	4	1	35	1	0.02	3	1	3	3	2
492	Wieringen	21	2.3	1	4	1	75	1	0.11	2	2	1	1	2
493	Wieringmeer	189	2.7	2	1	3	1	3	0.04	3	1	3	3	3
496	Wegman	20	7.1	3	4	1	10	3	0.02	3	1	3	3	2
473	Zandvoort	3	0.0	0	52	1	1562	1	9.05	1	3	0	0	1
476	Zips	77	6.3	3	1	3	168	1	0.20	2	2	3	3	3
478	Zemweg	32	1.9	1	2	2	17	2	0.23	1	3	2	2	2
479	Zandland	40	2.3	1	33	1	20	2	0.35	1	3	1	1	1
486	Aar Tor	18	11.6	3	5	1	18	2	0.04	3	1	3	3	2
490	Alkmaarland	6	2.4	1	31	1	11	2	0.01	3	1	1	1	1
493	Fleetsluis	20	15.6	3	7	1	60	1	0.33	1	3	3	3	2
494	Alphen aan den R.	42	3.9	3	15	1	13	2	0.02	3	1	3	3	1
499	Baarsbeek	12	5.8	3	17	1	59	1	0.08	2	2	3	3	1
491	Bergambacht	26	2.7	2	4	2	55	1	0.38	1	3	2	1	2
492	Bergambacht	10	29.5	3	8	1	36	1	0.00	3	1	3	3	2
493	Berckel en Robben	14	27.1	3	11	1	0	3	0.05	3	1	3	3	1
495	Bleiswijk	16	37.4	3	6	1	0	3	0.00	3	1	3	3	2
497	Bodegraven	31	2.9	2	6	1	7	3	0.12	2	2	2	1	2
498	Drechterland	23	4.9	3	4	1	0	3	0.00	3	1	3	3	2
499	Roosje	15	36.3	3	10	1	1	3	0.00	3	1	3	3	1
501	Brahe	22	9.8	3	7	1	122	1	0.02	3	1	3	3	2
502	Castelle aan den	5	3.3	2	124	1	26	2	0.00	3	1	2	1	1
503	Delft	10	4.7	3	88	1	88	1	0.11	2	2	3	3	1
504	Dijkland	44	2.3	1	2	2	44	1	0.01	3	1	1	1	2
506	Dordrecht	38	2.6	2	29	1	35	1	0.59	1	3	2	1	1
511	Goedereede	36	2.3	1	3	2	450	1	0.67	1	3	1	1	2
512	Gorinchem	11	2.5	1	27	1	23	2	0.05	3	1	1	1	1
513	Gouda	5	4.7	3	130	1	110	1	0.09	2	2	3	3	1
517	Groenendaal s.	16	2.5	1	5	1	86	1	0.08	2	2	1	1	2
518	Groenendaal s.	11	64.4	3	419	1	1083	1	0.68	1	3	3	3	1
519	Groenendaal s.	13	108.9	3	14	1	283	1	0.13	2	2	3	3	1
523	Hartingsweg-Groep	14	2.4	1	13	1	0	3	0.07	3	1	1	1	1
526	Beerlanden	5	4.4	3	7	1	0	3	0.07	3	1	3	3	2
528	Nieuw-Koggenland	48	3.1	2	2	2	19	2	0.02	3	1	2	2	2
530	Hillevorduin	24	2.4	1	15	1	151	1	0.05	3	1	1	1	1
531	Hondrik-oo-Ambt	6	23.1	3	36	1	4	3	0.00	3	1	3	3	1
532	Quaak-Broek	11	10.6	3	17	1	10	3	0.06	3	1	3	3	1
534	Hillegom	9	18.3	3	21	1	7	3	0.04	3	1	3	3	1
537	Kilwit	3	6.7	3	158	1	673	1	1.74	1	3	3	3	1
542	Kampse aan den	2	0.0	0	164	1	39	1	0.13	2	2	0	0	1
546	Leerdam	30	2.9	2	7	1	5	3	0.08	2	2	2	1	2
548	Leiden	4	6.3	3	258	1	256	1	0.00	3	1	3	3	1
547	Loosdorp	5	5.8	3	46	1	73	1	0.44	1	3	3	3	1
548	Lokschenden	18	7.7	3	19	1	40	1	0.29	1	3	3	3	1
552	Lier, De	7	119.1	3	15	1	0	3	0.00	3	1	3	3	1
553	Lisse	8	12.9	3	28	1	70	1	0.47	1	3	3	3	1
555	Maasland	20	20.2	3	3	2	9	3	0.11	2	2	3	3	2
556	Maasvlakte	3	6.9	3	107	1	13	2	0.00	3	1	3	3	1
558	Wester-Koozeboer	55	4.6	3	2	2	31	2	0.08	2	2	3	3	2
559	Middelhamia	58	2.6	2	3	2	15	2	0.00	3	1	2	2	2
562	Monter	10	132.0	3	20	1	18	2	0.21	1	3	3	3	1
563	Alfordrecht	11	2.9	2	6	1	61	1	0.00	3	1	2	1	2
566	Nuisdorp	21	100.7	3	14	1	12	2	0.00	3	1	3	3	1
567	Nieuwekerk aan	15	25.7	3	13	1	56	1	0.00	3	1	3	3	1
568	Bemmel	50	2.1	1	2	2	0	3	0.09	2	2	2	2	2
568	Nieuwkoop	17	4.0	3	6	1	77	1	1.03	1	3	3	3	2
571	Nieuw-Lekkerkerk	8	2.9	2	11	1	4	3	0.17	2	2	2	1	1
573	Nieuwveen	29	*	3	2	2	7	3	0.01	3	1	3	3	2
575	Roermond	11	16.9	3	22	1	1147	1	1.68	1	3	3	3	1
576	Noord-Deerpolder	17	16.1	3	2	2	301	1	0.14	2	2	3	3	2
577	Nordhorn	6	33.0	3	14	1	0	3	0.00	3	1	3	3	1
579	Oegstgeest	3	19.4	3	63	1	63	1	0.11	2	2	3	3	1
580	Opdorp	65	2.7	2	2	3	29	2	0.04	3	1	2	2	3
584	Dud-Deinland	15	2.9	2	14	1	19	2	0.01	3	1	2	1	1
586	Braamslag	46	3.1	2	4	1	7	3	0.04	3	1	2	1	2

Nr	Naam	Afgesnede areaal	Opwaa (x 100 ha)	Klasse I		Klasse II		Klasse Groen	Klasse Kaart 6	Klasse Kaart 7	Klasse Kaart 8	Klasse Kaart 9	
				1ste Kaart 2	2de Kaart 3	1ste Kaart 4	2de Kaart 5						
588	Korandik	63	2.0	1	2	3	0	3	0.23	1	3	3	3
589	Oudewater	37	3.0	2	3	2	1	3	0.05	3	1	2	2
590	Panendrocht	4	2.9	2	64	1	49	1	0.00	3	1	2	1
591	Pijnecker	19	34.8	3	10	1	1	3	0.13	2	2	3	3
592	Raeveldik	30	4.2	3	4	1	23	2	0.23	1	3	3	3
593	Rindakerk	15	12.4	3	31	1	7	3	0.02	3	1	3	3
594	Rotterdam	93	13.3	3	64	1	74	1	0.07	3	1	3	3
595	Rozenburg	3	1.2	1	53	1	5	3	0.00	3	1	1	1
596	Ripsburg	3	57.5	3	45	1	253	1	0.02	3	1	3	3
597	Rigevik	7	72.2	3	73	1	47	1	0.00	3	1	3	3
598	Saerheim	2	7.2	3	63	1	129	1	0.57	1	3	3	3
599	Schietlan	6	3.7	3	124	1	69	1	0.17	2	2	3	3
600	Schipluden	22	23.6	3	4	1	0	3	0.12	2	2	3	3
601	Schouwen	3	3.5	2	47	1	102	1	0.54	1	3	2	1
602	Stadrecht	9	2.3	1	26	1	0	3	0.00	3	1	1	1
603	Stromberg	52	2.2	1	2	2	26	2	0.01	3	1	2	2
604	Styrentse	16	2.0	1	45	1	14	2	0.11	2	2	1	1
605	Abbrandseerd	17	3.2	2	9	1	2	3	0.09	2	2	2	1
606	Wastvoors	31	8.4	3	4	1	704	1	0.52	1	3	3	3
607	Stijven	41	2.2	1	2	2	1	3	0.23	1	3	2	2
608	Velkenberg ZH	4	18.0	3	8	1	35	1	0.00	3	1	3	3
609	Vianen	29	2.7	2	7	1	22	2	0.15	2	2	2	1
610	Wieringen	9	3.4	2	81	1	104	1	0.18	2	2	2	1
611	Vier	42	2.9	2	2	2	24	2	0.32	1	3	2	2
612	Voorburg	0	0.0	0	1060	1	964	1	0.00	3	1	0	0
613	Voorhout	8	12.0	3	15	1	4	3	0.41	1	3	3	3
614	Voorhouten	4	8.2	3	52	1	48	1	0.70	1	3	3	3
615	Waddenvoer	22	12.2	3	12	1	25	2	0.09	2	2	3	3
616	Wamond	4	5.1	3	13	1	302	1	1.05	1	3	3	3
617	Wassenaar	16	4.9	3	17	1	415	1	1.87	1	3	3	3
618	Wassingen	7	98.7	3	24	1	4	3	0.00	3	1	3	3
619	Wouden	54	2.9	2	7	1	10	3	0.11	2	2	2	1
620	Zeeinmeer	12	4.3	3	88	1	37	1	0.09	2	2	3	3
621	Zoeterwoede	17	3.3	2	5	1	0	3	0.09	2	2	2	1
622	Zwijnslant	7	8.7	3	65	1	29	2	0.01	3	1	3	3
623	Nedervek	19	2.7	2	8	1	6	3	0.38	1	3	2	1
624	Oudekerk	16	2.7	2	5	1	81	1	0.63	1	3	2	1
625	Jacobswoude	35	4.4	3	3	2	25	2	0.00	3	1	3	3
626	Aerdenburg	45	*	1	1	3	7	3	0.08	2	2	3	3
627	Arrentuilen	11	*	2	5	1	157	1	0.13	2	2	2	1
628	Asselt	68	2.1	1	2	2	3	3	0.03	3	1	2	2
629	Caasterdijk-Sluis	77	2.4	1	1	3	64	1	0.22	1	3	1	1
630	Bonnis	128	2.7	2	2	3	23	2	0.07	3	1	2	2
631	Brouwershaven	37	*	1	1	3	45	1	0.07	3	1	1	1
632	Bruinse	8	*	1	4	1	259	1	0.01	3	1	1	1
633	Bontburg	14	*	1	3	2	744	1	0.44	1	3	1	1
634	Dalveld	41	*	1	1	3	56	1	0.07	3	1	1	1
635	Doek	74	1.9	1	5	1	28	2	0.15	2	2	1	1
636	Wassenaar en Wier	66	3.9	3	3	2	45	1	0.09	2	2	3	3
637	Hontemsa	70	2.1	1	1	3	31	2	0.07	3	1	2	2
638	Hilte	91	1.8	1	2	2	2	3	0.10	2	2	2	2
639	Kapelle	33	3.9	3	3	2	22	2	0.05	3	1	3	3
640	Kortgen	38	*	1	1	3	60	1	0.03	3	1	1	1
641	Wynsboradijck	131	2.5	1	1	3	23	2	0.07	3	1	2	2
642	Merkelke	33	*	1	1	3	50	1	0.05	3	1	1	1
643	Hiddelburg	24	2.8	2	16	1	90	1	0.04	3	1	2	1
644	Middenschouwen	40	*	1	1	3	80	1	0.09	2	2	1	1
645	Groesdijcken	62	2.6	2	2	2	13	2	0.00	3	1	2	2
646	Ooiburg	179	1.6	1	1	3	113	1	0.07	3	1	1	1
647	Groesdroom	67	2.6	2	1	3	7	3	0.01	3	1	3	3
648	Liswink	40	2.8	2	2	2	0	3	0.02	3	1	2	2
649	Reinawass	88	2.9	2	2	2	8	3	0.06	3	1	2	2
650	Saeven Gact	54	1.8	1	2	3	1	3	0.07	3	1	3	3
651	Zaenik	68	3.0	2	2	2	34	1	0.08	2	2	2	1
652	Wunserdijk	149	2.5	2	1	3	11	3	0.04	3	1	3	3
653	Sint Philipsland	19	*	1	1	3	1	3	0.14	2	2	3	3
654	Sluis	28	*	1	1	3	67	1	0.14	2	2	1	1
655	Tamouzen	97	1.7	1	4	1	6	3	0.07	3	1	1	1
656	Thier	111	2.4	1	2	2	34	1	0.06	3	1	1	1
657	Veera	31	2.2	1	2	3	264	1	0.13	2	2	1	1
658	Vlaingen	25	2.2	1	18	1	54	1	0.02	3	1	1	1
659	Valkoniss	23	*	1	3	2	341	1	0.09	2	2	1	1
660	Westerschouwen	31	*	1	2	2	950	1	0.79	1	3	1	1
661	Westkapelle	4	*	1	6	1	953	1	0.31	1	3	1	1
662	Wisskerke	39	*	1	1	3	223	1	0.09	2	2	1	1
663	Zierikzee	17	*	1	6	1	36	1	0.18	2	2	1	1

Nr	Naam	Agraarisch klasse (x 100 ha)	Ngebo Kaart Z	Klasse /ha	Inw /ha	Klasse Kaart 2	Oven /ha	Klasse Kaart 4	Groen /ha	Klasse Kaart 5	Klasse Kaart 6	Klasse Kaart 7	Klasse Kaart 8	Klasse Kaart 9
733	Lingewaal	45	2.5	1	2	2	10	3	0.09	2	2	2	2	2
736	Ronde Venen, Da	61	3.9	3	5	1	89	1	0.06	3	1	3	3	2
737	Tydenkateradië	123	2.4	1	3	2	21	2	0.18	2	2	2	2	2
739	Aarburg	46	2.7	2	2	2	21	2	0.05	3	1	2	2	2
739	Aarle-Rixdal	14	*	3	4	1	4	3	0.12	2	2	3	3	2
741	Alphen en Elst	42	*	3	2	3	31	2	0.31	1	3	3	3	3
743	Asten	55	8.4	3	3	2	34	1	0.19	2	2	3	3	2
744	Baarle-Nassau	65	3.9	3	1	3	103	1	0.18	2	2	3	3	3
745	Bakel en Millingen	44	*	3	2	2	52	1	0.46	1	3	3	3	2
749	Beek en Donk	14	*	3	7	1	0	3	0.00	3	1	3	3	2
747	Beere	19	*	3	2	3	3	3	0.42	1	3	3	3	3
748	Berge op Zoom	15	5.1	3	33	1	206	1	0.63	1	3	3	3	1
749	Bergven	35	3.8	3	3	2	39	1	0.44	1	3	3	3	2
750	Bergven	7	*	3	8	1	6	3	0.35	1	3	3	3	2
751	Berghem	11	*	3	9	1	9	3	0.39	1	3	3	3	2
752	Berghem	23	*	3	4	1	12	2	0.00	3	1	3	3	2
753	Beuk	18	8.5	3	12	1	17	2	0.52	1	3	3	3	1
754	Biecht en Weers	22	*	3	5	1	68	1	0.38	1	3	3	3	2
756	Bosdal	33	10.4	3	3	2	18	2	0.00	3	1	3	3	2
759	Boskoop	19	5.7	3	8	1	7	3	0.38	1	3	3	3	2
751	Bosch	28	5.2	3	9	1	34	1	0.66	1	3	3	3	2
758	Brade	34	6.6	3	38	1	43	1	0.39	1	3	3	3	1
758	Brakel	23	5.2	3	5	1	2	3	0.58	1	3	3	3	2
760	Brabant	18	*	3	2	2	297	1	0.59	1	3	3	3	2
761	Brakel en Sint Ag	14	*	3	13	1	41	1	0.15	2	2	3	3	1
762	Buure	84	8.3	3	4	2	15	2	0.30	1	3	3	3	2
763	Buuren	25	*	3	2	2	8	3	0.15	2	2	3	3	2
764	Christoord en Py	43	*	2	1	3	0	3	0.01	3	1	3	3	3
765	Flakke	47	1.5	1	3	2	1	3	0.00	3	1	2	2	2
766	Dongen	19	6.5	3	11	1	4	3	0.01	3	1	3	3	1
767	Druhen	17	*	3	11	1	26	2	0.74	1	3	3	3	1
768	Dungen, Den	6	*	3	7	1	0	3	0.00	3	1	3	3	2
769	Duinen	27	*	1	2	2	3	3	0.23	1	3	2	2	2
770	Eersel	24	5.1	3	5	1	81	1	0.31	1	3	3	3	2
772	Erstbaken	26	2.9	2	75	1	78	1	0.22	1	3	2	1	1
775	Etal	35	*	3	2	2	2	3	0.00	3	1	3	3	2
778	Echt	3	*	3	6	1	0	3	0.20	2	2	3	3	2
777	Eindhoven	45	5.6	3	7	1	4	3	0.11	2	2	3	3	2
778	Eindhoven	40	*	2	2	3	0	3	0.00	3	1	3	3	3
779	Geertruidenberg	4	3.3	2	17	1	11	3	0.01	3	1	2	1	1
781	Gelomp	4	3.4	2	81	1	8	3	2.24	1	3	2	1	1
782	Gemert	46	*	3	4	1	33	2	0.13	2	2	3	3	2
784	Gibe en Rijen	50	5.0	3	5	1	65	1	0.30	1	3	3	3	2
788	Gone	9	4.3	3	22	1	8	3	1.28	1	3	3	3	1
788	Graaf	15	4.1	3	7	1	3	3	0.24	1	3	3	3	2
787	Graafland, de	5	*	3	4	1	0	3	0.00	3	1	3	3	2
788	Heeze	14	5.5	3	4	1	0	3	0.20	2	2	3	3	2
789	Heilbeek	21	*	3	6	1	7	3	0.07	3	1	3	3	2
789	Hepe	14	*	3	2	2	4	3	0.02	3	1	3	3	2
791	Heesch	22	*	3	5	1	6	3	0.03	3	1	3	3	2
792	Heerlijk Onthar	31	*	3	3	2	33	2	0.00	3	1	3	3	2
793	Heeze	11	*	3	9	1	152	1	2.41	1	3	3	3	2
794	Heijnd	19	5.6	3	36	1	11	3	0.40	1	3	3	3	1
794	Heijnd	12	*	3	4	1	84	1	1.01	1	3	3	3	2
799	Herengestad, de	23	3.7	3	42	1	16	2	0.26	1	3	3	3	1
797	Heusden	17	5.2	3	4	2	5	3	0.17	2	2	3	3	2
798	Hilvarenbeek	35	4.9	3	3	2	87	1	0.77	1	3	3	3	2
799	Hoeyen	28	*	3	3	2	91	1	0.00	3	1	3	3	2
800	Hoogkroon, Naper	27	*	3	3	2	213	1	0.39	1	3	3	3	2
801	Hooge en Lage M	29	*	3	1	3	145	1	0.55	1	3	3	3	3
802	Hooge en Lage Zw	30	*	3	2	2	2	3	0.01	3	1	3	3	2
803	Huizen	6	*	3	3	2	63	1	0.66	1	3	3	3	2
804	Klarend	33	*	2	2	2	1	3	0.03	3	1	2	2	2
805	Klende	16	*	3	3	2	6	3	1.59	1	3	3	3	2
805	Klender	9	*	3	5	1	22	2	1.08	1	3	3	3	2
807	Leenhout	22	*	3	3	2	2	3	0.11	2	2	3	3	2
808	Lith	44	4.5	3	1	3	28	2	0.09	2	2	3	3	3
809	Lop en Zand	24	4.0	3	9	1	114	1	0.82	1	3	3	3	2
810	Lopstede	12	*	3	2	2	99	1	0.74	1	3	3	3	2
811	Maarheeze	29	*	3	3	2	54	1	0.80	1	3	3	3	2
812	Made en Dronk	24	*	3	5	1	57	1	0.67	1	3	3	3	2
813	Megert, Heien en	11	*	3	3	2	0	3	0.36	1	3	3	3	2
814	Merie	12	9.5	3	9	1	282	1	0.66	1	3	3	3	2
815	Milten en Sint Hub	41	5.6	3	3	2	9	3	0.15	2	2	3	3	2
816	Meerpen	16	*	3	4	2	181	1	0.63	1	3	3	3	2
817	Nieuw-Ginneken	24	*	3	5	1	29	2	0.58	1	3	3	3	2

Nr	Naam	Agrarisch areaal (x 100 ha)	Ngr/ha	Klasse		Overn ha/par	Klasse	Groen Afl	Klasse		Klasse		Klasse	
				kaart 2	ha				kaart 3	kaart 4	kaart 5	kaart 6	kaart 7	kaart 8
818	Nieuw-Vossemeer	14	*	2	2	3	91	1	0.08	2	2	2	1	3
819	Nielrode	26	*	3	3	2	3	3	0.19	2	2	3	3	2
820	Nuisen, Garwen e	20	6.2	3	11	1	9	3	0.46	1	3	3	3	1
822	Oerfel	5	*	3	4	1	0	3	0.66	1	3	3	3	2
823	Oirschot	37	6.5	3	3	2	19	2	0.55	1	3	3	3	2
824	Olsbrink	8	5.3	3	23	1	611	1	1.80	1	3	3	3	1
825	Oost- West- en	25	*	3	2	2	94	1	0.58	1	3	3	3	2
826	Oosterhout	45	5.7	3	11	1	62	1	0.27	1	3	3	3	1
827	Oplou, St-Anthon	45	*	3	2	2	39	2	0.25	1	3	3	3	2
828	Oss	16	4.2	3	33	1	37	1	0.02	3	1	3	3	1
829	Ossendrecht	18	*	3	3	2	62	1	0.61	1	3	3	3	2
830	Oudergoeth	9	*	3	14	1	4	3	0.00	3	1	3	3	1
831	Oud en Nieuw Gas	32	*	3	3	2	1	3	0.00	3	1	3	3	2
832	Pinsentack	12	*	3	8	1	0	3	0.30	1	3	3	3	2
833	Putte	4	*	3	8	1	9	3	3.17	1	3	3	3	2
834	Raamondonk	17	*	2	8	1	9	3	0.01	3	1	2	1	2
835	Ravenswaai	29	4.5	3	3	2	43	1	0.36	1	3	3	3	2
836	Rausel	25	*	3	3	2	6	3	0.22	1	3	3	3	2
837	Rheerhoven	11	*	3	2	2	24	2	0.61	1	3	3	3	2
838	Roozendaal en Nl	41	*	3	15	1	5	3	0.00	3	1	3	3	1
839	Rosmalen	21	*	3	13	1	12	2	0.00	3	1	3	3	1
840	Rucphen	46	4.7	3	5	1	35	1	0.25	1	3	3	3	2
841	Rijbergen	30	*	3	2	2	80	1	0.17	2	2	3	3	2
842	Schaik	28	*	3	3	2	120	1	0.40	1	3	3	3	2
843	Schifdool	35	4.9	3	6	1	9	3	0.22	1	3	3	3	2
845	Sint Michielsgesl	13	5.3	3	10	1	31	2	0.40	1	3	3	3	2
846	Sint-Oedenrode	48	6.5	3	4	2	24	2	0.31	1	3	3	3	2
847	Sonnewerf	63	8.0	3	3	2	18	2	0.26	1	3	3	3	2
848	Son en Braugel	13	8.2	3	11	1	8	3	0.53	1	3	3	3	1
849	Sprang-Capelle	22	*	3	5	1	3	3	0.03	3	1	3	3	2
850	Standdaarburen	13	*	2	2	2	0	3	0.00	3	1	2	2	2
851	Steenbergen	80	2.7	2	2	2	2	3	0.04	3	1	2	2	2
852	Waterland	36	1.9	1	5	1	34	1	0.46	1	3	1	1	2
853	Tersmeten	25	*	3	4	2	19	2	0.03	3	1	3	3	2
854	Teteringen	8	*	3	7	1	5	3	0.44	1	3	3	3	2
855	Tilburg	38	5.3	3	43	1	15	2	0.12	2	2	3	3	1
856	Tilken	48	6.9	3	8	1	20	2	0.10	2	2	3	3	2
857	Udenhout	14	*	3	6	1	41	1	0.67	1	3	3	3	2
858	Valkenwaard	25	4.3	3	12	1	45	1	0.80	1	3	3	3	1
859	Veghel	33	7.8	3	8	1	1	3	0.00	3	1	3	3	2
860	Veldhoven	25	6.9	3	16	1	70	1	0.20	2	2	3	3	1
862	Vlaanderen, Winthor	35	*	3	2	3	90	1	0.33	1	3	3	3	3
863	Vlaingbeek	50	4.4	3	2	3	57	1	0.21	1	3	3	3	3
864	Vlymen	16	*	3	10	1	4	3	0.22	1	3	3	3	2
865	Vucht	15	3.2	2	16	1	107	1	1.08	1	3	2	1	1
866	Waas	9	3.4	2	17	1	7	3	0.96	1	3	2	1	1
867	Waalwijk	12	3.8	3	24	1	14	2	0.06	3	1	3	3	1
868	Waters	47	*	3	1	3	31	2	0.06	3	1	3	3	3
869	Waspik	17	*	3	3	2	0	3	0.00	3	1	3	3	2
870	Werkendam	57	2.0	1	3	2	0	3	0.20	2	2	2	2	2
871	Weerhoven	7	*	3	3	2	1251	1	0.34	1	3	3	3	2
872	Wiermaal	16	*	2	2	2	35	1	0.11	2	2	2	1	2
873	Woensdrecht	25	2.8	2	4	1	5	3	0.34	1	3	2	1	2
874	Woudrichem	45	3.2	2	3	2	5	3	0.05	3	1	2	2	2
875	Wouwe	46	*	3	2	2	36	1	0.08	2	2	3	3	2
877	Zeddam	30	*	3	2	2	40	1	0.11	2	2	3	3	2
878	Zevenbergen	46	2.7	2	4	2	0	3	0.00	3	1	2	2	2
879	Zundert	67	6.7	3	2	2	20	2	0.30	1	3	3	3	2
880	Zwamerland	27	2.0	1	5	1	26	2	0.54	1	3	1	1	2
881	Ordebarren	15	2.1	1	6	1	33	2	0.35	1	3	1	1	2
882	Lamprecht	15	2.7	2	28	1	31	2	0.16	2	2	2	1	1
883	Arden en Veiden	22	7.1	3	4	1	311	1	0.78	1	3	3	3	2
885	Beek	14	2.5	2	12	1	16	2	0.10	2	2	2	1	1
889	Beesel	22	4.7	3	6	1	216	1	0.17	2	2	3	3	2
890	Belfort	9	9.3	3	6	1	88	1	0.38	1	3	3	3	2
893	Berg en Dal	60	*	3	2	2	75	1	0.72	1	3	3	3	2
897	Bon	13	2.3	1	11	1	9	3	0.08	2	2	1	1	1
898	Brockhuizen	7	5.7	3	3	2	128	1	0.44	1	3	3	3	2
899	Brussel	8	2.0	1	39	1	39	1	0.45	1	3	1	1	1
902	Cöhl	62	3.0	2	3	2	12	2	0.12	2	2	2	2	2
905	Ejden	15	3.1	2	8	1	57	1	0.12	2	2	2	1	2
906	Geleen	15	2.0	1	23	1	29	2	0.01	3	1	1	1	1
907	Gennep	36	3.8	3	5	1	291	1	0.22	1	3	3	3	2
912	Guthberghem	28	8.9	3	2	2	1	3	0.24	1	3	3	3	2
913	Gulpen	18	2.4	1	4	1	215	1	0.65	1	3	1	1	2
914	Haaren	16	3.1	2	6	1	75	1	0.66	1	3	2	1	2

Nr	Naam	Agrarisch areaal	Ngo/ha	Klasse kaart 2	Inv /ha	Klasse kaart 3	Overn /ha/jaar	Klasse kaart 4	Groot ret	Klasse kaart 5	Klasse kaart 6	Klasse kaart 7	Klasse kaart 8	Klasse kaart 9
		(x 100 ha)												
917	Heeren	19	2.8	2	51	1	139	1	0.22	1	3	2	1	1
918	Heldah	56	9.3	3	3	2	48	1	0.16	2	2	3	3	2
920	Heythuyzen	48	5.6	3	2	2	2	3	0.18	2	2	3	3	2
923	Hobst	59	15.2	3	3	2	246	1	0.29	1	3	3	3	2
925	Hünser	31	5.0	3	2	2	11	3	0.08	2	2	3	3	2
926	Kerkrade	12	2.4	1	46	1	62	1	0.04	3	1	1	1	1
929	Kiesel	17	7.5	3	2	2	14	2	0.20	2	2	3	3	2
933	Maasbommel	18	2.8	2	8	1	43	1	0.05	3	1	2	1	2
934	Measene	38	10.7	3	3	2	75	1	0.26	1	3	3	3	2
936	Measbroek	29	2.4	1	40	1	125	1	0.08	2	2	1	1	1
938	Merpten	44	2.9	2	3	2	85	1	0.27	1	3	2	1	2
939	Meerzelen	17	2.4	1	12	1	160	1	0.32	1	3	1	1	1
941	Metal	16	9.6	3	4	2	174	1	0.19	2	2	3	3	2
944	Mook en Middela	8	4.4	3	9	1	205	1	0.85	1	3	3	3	2
946	Noordmoer	74	6.9	3	2	2	5	3	0.34	1	3	3	3	2
951	Koth	27	2.8	2	6	1	54	1	0.12	2	2	2	1	2
953	Roermond	27	*	2	4	1	94	1	0.48	1	3	2	1	2
957	Roermond	21	3.3	2	21	1	95	1	0.09	2	2	2	1	1
958	Schinnen	18	2.1	1	8	1	40	1	0.20	2	2	1	1	2
959	Schinnen	37	6.2	3	2	2	61	1	0.27	1	3	3	3	2
966	Simpelveld	12	2.5	2	10	1	177	1	0.15	2	2	2	1	2
969	Stuart	17	3.1	2	27	1	21	2	0.09	2	2	2	1	1
971	Stout	12	2.5	1	22	1	40	1	0.08	3	1	1	1	1
973	Streeptroy	9	6.9	3	6	1	135	1	0.25	1	3	3	3	2
974	Stubbren	23	2.5	1	6	1	87	1	0.21	1	3	1	1	2
975	Swinnen	14	3.2	2	6	1	29	2	0.50	1	3	2	1	2
978	Tegelen	4	12.5	3	45	1	37	1	0.44	1	3	3	3	1
977	Thuis	4	3.3	2	7	1	84	1	0.18	2	2	2	1	2
981	Vaals	9	2.4	1	12	1	780	1	1.45	1	3	1	1	1
983	Vand	29	26.7	3	23	1	69	1	0.28	1	3	3	3	1
984	Vand	113	7.9	3	3	2	12	2	0.22	1	3	3	3	2
986	Voerendaal	25	2.7	2	5	1	97	1	0.16	2	2	2	1	2
988	Woert	58	5.5	3	7	1	125	1	0.42	1	3	3	3	2
990	Wolff	22	2.1	1	4	2	210	1	0.85	1	3	1	1	2
995	Meerlo/Wanloot	28	7.1	3	3	2	112	1	0.32	1	3	3	3	2
998	Valkenburg aan d	22	2.6	2	8	1	701	1	0.49	1	3	2	1	2
996	Lijssels	168	2.2	1	4	2	14	2	0.32	1	3	2	2	2
1001	Eemmond	173	2.1	1	1	3	3	3	0.02	3	1	3	3	3
1001	Reulerland	90	1.8	1	1	3	3	3	0.09	2	2	3	3	3
1003	Mama, De	131	2.1	1	1	3	15	2	0.21	1	3	2	2	3
1008	Zaandijk aan Moer	31	12.6	3	3	2	31	2	0.00	3	1	3	3	2
1009	Roermond	17	3.1	2	6	1	160	1	1.58	1	3	2	1	2
1070	Flodder en Neer	33	5.9	3	2	2	81	1	0.24	1	3	3	3	2
1071	Misepoort	33	4.9	3	3	2	113	1	0.00	3	1	3	3	2
1072	Rijwoude	47	6.0	3	4	1	1	3	0.14	2	2	3	3	2
1097	Heel	12	4.3	3	7	1	128	1	0.46	1	3	3	3	2
1097	Meerwoude	77	2.0	1	2	3	1	3	0.01	3	1	3	3	3

* Voormalige gemeente, zie waarde van de nieuwe gemeente